

T.C

ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SAĞLIK TURİZMİ ANABİLİM DALI

ALANYA'DA MEDİKAL TURİZM KAPSAMINDA SAĞLIK
TURİSTLERİNİN MOTİVASYONEL DAVRANIŞLARI VE EKONOMİK
TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin YILMAZ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Sezin ZENGİN FARIAS MARTİNEZ

ALANYA
2025

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ALANYA'DA MEDİKAL TURİZM KAPSAMINDA SAĞLIK
TURİSTLERİNİN MOTİVASYONEL DAVRANIŞLARI VE EKONOMİK
TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hüseyin YILMAZ

Anabilim Dalı: Sağlık Turizmi

Program Adı: Sağlık Turizmi

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Sezin ZENGİN FARIASMARTINEZ

ALANYA

2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Hüseyin YILMAZ

ÖZET

ALANYA'DA MEDİKAL TURİZM KAPSAMINDA SAĞLIK TURİSTLERİNİN MOTİVASYONEL DAVRANIŞLARI VE EKONOMİK TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ

Hüseyin YILMAZ

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Mart, 2025

Bu çalışma, sağlık turizmi kapsamında medikal turizm alanında Alanya örneğini ele alarak, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları ve ekonomik tercihlerini incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, sağlık turizminin genel kavramları, türleri ve küresel ölçekteki önemi ortaya konulmuş; bu alana ilişkin literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Ardından, medikal turizm segmentinde sağlık turistlerinin hangi faktörlerden etkilendiği, ne tür hizmetleri tercih ettiği ve ekonomik anlamda hangi unsurlara öncelik verdiği incelenmiştir. Bu doğrultuda, Alanya'daki medikal turizm potansiyeli değerlendirilmiş ve bölgenin mevcut durumuna ilişkin bir profil çizilmiştir.

Çalışmada nicel bir araştırma deseni benimsenmiş ve anket yöntemi kullanılarak 92 sağlık turisti üzerinde veri toplanmıştır. Elde edilen bulgular, turistlerin motivasyonel yaklaşımlarının hizmet kalitesi, tedavi maliyetleri, destinasyon imajı ve kolay ulaşılabilirlik faktörleri etrafında şekillendiğini göstermektedir. Ayrıca, ekonomik tercihlerinde fiyat-kalite dengesine, esnek ödeme seçeneklerine ve destinasyonda sunulan ek turistik aktivitelerin maliyet-etkinliğine önem verdikleri belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Alanya'nın medikal turizm alanında büyüme potansiyelinin güçlü olduğu, ancak bu potansiyelden etkin yararlanabilmek için hizmet kalitesinin artırılması, destinasyonun uluslararası tanıtımının güçlendirilmesi, hasta ve hasta yakınlarına yönelik destekleyici hizmetlerin yaygınlaştırılması gibi stratejik adımların atılması önerilmektedir. Bu çalışma, hem turizm sektörü paydaşlarına hem de politika yapıcılara Alanya'da medikal turizmi geliştirmeye yönelik yol gösterici bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık turizmi, Ekonomik Analiz, Motivasyonel Davranış

ABSTRACT

INVESTIGATION OF MOTIVATIONAL BEHAVIORS AND ECONOMIC PREFERENCES OF HEALTH TOURISTS WITHIN THE SCOPE OF MEDICAL TOURISM IN ALANYA

Hüseyin YILMAZ

Alanya Alaaddin Keykubat University, Graduate School of Education

March, 2025

This study aims to examine the motivational behaviors and economic preferences of health tourists within the scope of health tourism, focusing on the case of medical tourism in Alanya. Initially, the general concepts, types, and global significance of health tourism were presented, and a literature review of the field was conducted. Subsequently, the study investigated which factors influence health tourists within the medical tourism segment, what types of services they prefer, and which economic elements they prioritize. In this context, Alanya's potential in the field of medical tourism was assessed, and a profile of the current situation in the region was drawn.

A quantitative research design was adopted in the study, and data were collected through surveys conducted with 92 health tourists. The findings indicate that tourists' motivational approaches are shaped by factors such as service quality, treatment costs, destination image, and ease of accessibility. Moreover, in their economic preferences, they were found to value the balance between price and quality, flexible payment options, and the cost-effectiveness of additional tourist activities offered in the destination.

In conclusion, Alanya has strong growth potential in the field of medical tourism; however, it is recommended to implement strategic steps to make effective use of this potential. These steps include improving service quality, strengthening international promotion of the destination, and expanding supportive services for patients and their companions. This study provides guiding information for both tourism sector stakeholders and policymakers aiming to develop medical tourism in Alanya.

Key Words: Health tourism, Economic Analysis, Motivational Behavior

İÇİNDEKİLER

1.	GİRİŞ.....	1
2.	LİTERATÜR.....	2
2.1	Sağlık Turizminin Tanımı ve Önemi	2
2.2	Sağlık Turizminin Türleri	3
2.3	Sağlık Turizminin Ekonomik Açıdan Önemi	11
2.4	Sağlık Turizminin Küresel Gelişimi	14
2.5	Türkiye'nin Sağlık Turizminde Yeri ve Potansiyeli.....	15
2.6	Sağlık Turistlerinin Motivasyonel Davranışları.....	16
2.6.1	Ekonomik Faktörler ve Tedavi Maliyetleri.....	17
2.6.2	Bekleme Süresi ve Tedaviye Hızlı Erişim	19
2.6.3	Tedavi Seçeneklerinin Çeşitliliği ve Teknolojik Altyapı	20
2.6.4	Gizlilik ve Anonimlik.....	20
2.6.5	Tatili ve Tedaviyi Birleştirme	21
2.6.6	Sosyal ve Kültürel Faktörler.....	21
2.7	Ekonomik Tercihler ve Sağlık Turizminin Ekonomik Etkileri	22
2.8	Sağlık Turistlerinin Ekonomik Tercihleri.....	25
2.9	Sağlık Turizmi ve Yerel Ekonomilere Katkısı.....	26
2.10	Sağlık Turizmi ve İstihdam Artışı.....	28
2.11	Türkiye ve Alanya'da Sağlık Turizmi: Mevcut Durum ve Gelecek Potansiyeli	29
3.	GEREÇ VE YÖNTEM.....	32
3.1	Çalışmanın Amacı.....	32
3.2	Çalışmanın Kapsamı	32
3.3	Araştırma Modeli ve Veri Toplama Yöntemi	33
3.3.1	Anket Formu Geliştirme.....	33
3.3.2	Anketin Uygulama Süreci.....	34
3.3.3	Veri Toplama Süreci ve Zaman Çerçevesi.....	35
3.3.4	Veri Toplama Aracının Geçerliliği ve Güvenirliği.....	35

3.4	Veri Toplama Aracı	35
3.5	Veri Toplama Süreci	35
3.6	Verilerin Analizi	36
3.7	Geçerlilik ve Güvenirlik.....	36
3.8	Etik İlkeler.....	40
3.9	Araştırma Hipotezleri ve Modeli	40
3.9.1	Sağlık Turistlerinin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ile Memnuniyetleri Arasındaki İlişki	41
3.9.2	Sağlık Turistlerinin Ekonomik Faktörlere Göre Tercihleri	41
3.9.3	Sağlık Turistlerinin Güvenlik ve Bürokratik Faktörlere Duyarlılığı	41
3.9.4	Sağlık Turistlerinin Türkiye'ye Tekrar Gelme ve Tavsiye Etme Eğilimleri	42
3.10	Veri Toplama Yönteminin Sınırlılıkları.....	42
4.	BULGULAR.....	44
4.1	Katılımcı Profili	44
4.2	Demografik Özellikler	46
4.3	Sağlık Turizminde Motivasyonel Davranışlar	50
4.4	Sağlık Turizmi Ekonometrik Analiz Sonuçları.....	51
4.5	Motivasyon ve Ekonomik Tercihler Üzerine Bulgular....	53
4.5.1	Sağlık Turistlerinin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ile Memnuniyetleri Arasındaki İlişki	53
4.5.2	Sağlık Turistlerinin Ekonomik Faktörlere Göre Tercihleri	54
4.6	Motivasyonel Davranışlar Üzerine Bulgular	54
4.7	Sağlık Turistlerinin Güvenlik ve Bürokratik Faktörlere Duyarlılığı	55
4.7.1	Sağlık Turistlerinin Türkiye'ye Tekrar Gelme ve Tavsiye Etme Eğilimleri	55
4.8	Ekonomik Tercihler Üzerine Bulgular.....	56

4.8.1	Eğitim Durumu ve Meslek Statüsüne Göre Analiz	
Sonuçları	56
4.8.2	Eğitim Durumu ve Sağlık Turizmi Üzerindeki	
Etkileri	57
4.8.3	Meslek Statüsünün Sağlık Turizmi Üzerindeki	
Etkileri	58
4.8.4	Genel Değerlendirme ve Sonuçlar	58
4.9	Vatandaşlık ve İkamet Edilen Ülkeye Göre Sağlık Turizmi	
Analiz Sonuçları	59
4.9.1	Vatandaşlık Durumuna Göre Sağlık Turizmi	
Deneyimi	60
4.9.2	İkamet Edilen Ülkeye Göre Sağlık Turizmi	
Deneyimi	60
4.9.3	Genel Değerlendirme ve Sonuçlar	61
4.10	Yaş ve Cinsiyetin Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri ..	62
4.10.1	Yaşın Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri	62
4.10.2	Cinsiyetin Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri....	63
4.10.3	Genel Değerlendirme ve Sonuçlar.....	64
4.11	Cinsiyet, Eğitim, Yaş ve Mesleki Statüsünün Sağlık Hizmetlerine	
Harcanan Para Yüzdesi Üzerindeki Etkisi		64
4.11.1	Sonuç ve Değerlendirme.....	65
4.12	Cinsiyet, Eğitim, Yaş ve Mesleki Statüsünün Sağlık Hizmetlerine	
Harcanan Para Yüzdesi Üzerindeki Etkisi		66
4.12.1	Sonuç ve Değerlendirme.....	67
4.12.2	Sonuç ve Değerlendirme.....	69
5.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
5.1	Öneriler	73
5.2	Çalışmanın Sınırlamaları ve Gelecek Araştırmalar	74
5.3	Sağlık Turizmine Yönelik Stratejik Öneriler.....	74

5.3.1	Altyapı Yatırımlarının Artırılması ve Modernizasyonu.....	74
5.3.2	Uluslararası Tanıtım Faaliyetlerinin Artırılması	75
5.3.3	Sağlık Turizmi Acentelerinin Kurulması ve Yönlendirilmesi.....	75
5.3.4	Eğitimli Sağlık Personeli ve Sağlık Hizmetleri Kalitesinin Artırılması	75
5.3.5	Devlet Teşviklerinin Artırılması ve Sağlık Turizmi İçin Yasal Düzenlemeler	76
5.3.6	Sürdürülebilir Sağlık Turizmi ve Yeşil Sertifikalar	76
5.3.7	Sağlık Turizmi Alanında Araştırma ve Geliştirme Çalışmalarının Desteklenmesi.....	76
6.	KAYNAKÇA.....	78
7.	EKLER.....	84
7.1	Anket Formu(Türkçe)	84
7.2	Anket Formu (İngilizce)	88
7.3	Anket Formu(Almanca)	92
7.4	Anket Formu(Rusça)	97
	ÖZGEÇMİŞ.....	102

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1 OECD ülkelerinde 65 yaşında yaşam beklentisi,1960	9
Tablo 2.2 OECD ülkelerinde 65 yaşında yaşam beklentisi, 2023	10
Tablo 3.1 Analiz Sonucu Cronbach Alfa Katsayısı Değerleri	38
Tablo 4.1 Hipotez Test Sonuçları Tablosu	52
Tablo 4.2 Eğitim Durumu ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	57
Tablo 4.3 Meslek Statüsü ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	57
Tablo 4.4 Vatandaşlık ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	59
Tablo 4.5 İkamet Edilen Ülke ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	60
Tablo 4.6 Yaş ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	62
Tablo 4.7 Cinsiyet ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları	62
Tablo 4.8 Eğitim, cinsiyet, yaş ve mesleki statü analiz sonuçları	64
Tablo 4.9 Bağımsız değişkenlerin sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:	65
Tablo 4.10 Eğitim, cinsiyet, yaş ve mesleki statü analiz sonuçları	66
Tablo 4.11 Bağımsız değişkenlerin sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:	67
Tablo 4.12 Yurtdışı Sağlık Harcamaları Analizi	68
Tablo 4.13 Bağımsız değişkenlerin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:	68

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Sağlık Turizminin Geçmişi, Günümüz ve Geleceği	2
Şekil 2.2 Sağlık turizminin türleri	3
Şekil 2.3 Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası	6
Şekil 2.4 Yaşlı nüfus oranının en yüksek ve en düşük olduğu 10 ülke, 2021	8
Şekil 2.5 Yıllara Göre Ülkemize Gelen Sağlık Turist Sayısı	13
Şekil 2.6 Yıllara göre ülkemizin sağlık turizmi gelirleri	14
Şekil 2.7 Sağlık Turisti Sayısı, 2003-2024 (İkinci çeyrek verileri)	16
Şekil 2.8 Motivasyon süreci	17
Şekil 2.9 Bazı Gelişmiş Ülkelerin Ortalama Bekleme Süreleri Ve Ortalama Maliyetler	20
Şekil 2.10 Bazı Tıbbi Müdahale Fiyatlarının Ülkelere Göre Karşılaştırılması	23
Şekil 4.1 Uluslararası hastaların başvurdukları hastane türleri,	45
Şekil 4.2 Sağlık bakanlığı, üniversite ve özel hastanelerin yıllara göre yatak sayıları	46
Şekil 4.3 Çalışmaya katılan bireylerin yaş dağılımları	47
Şekil 4.4 Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımları	48
Şekil 4.5 Çalışmaya katılan bireylerin eğitim durumları	48
Şekil 4.6 Çalışmaya katılan bireylerin medeni durum dağılımları	49
Şekil 4.7 Çalışmaya katılan bireylerin eğitim durumları	50
Şekil 4.8 Çalışmaya katılan bireylerin milliyetlerine göre dağılımları	50

SİMGELER ve KISALTMALAR

WHO	World Health Organisation
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
USHAŞ	Uluslararası Sağlık Turizmi Anonim Şirketi
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development

1. GİRİŞ

Sağlık turizmi, küresel ölçekte giderek önem kazanan ve ekonomik hacmi her geçen gün büyüyen bir sektördür (Hanefeld, Smith, Horsfall & Lunt, 2015). Günümüzde birçok birey, yaşadıkları ülkenin dışında daha uygun maliyetli, daha kaliteli ya da daha kısa bekleme süreleri sunan sağlık hizmetlerine ulaşmak üzere seyahat etmektedir. Bu kapsamda, medikal turizm, hem ileri teknolojiye sahip tedavi imkânlarını hem de hastaların tatil yapma olanağını bir arada sunarak hastaların dikkatini çekmektedir (Connell, 2013). Özellikle son yıllarda Türkiye, kaliteli sağlık hizmetleri, eğitilmiş sağlık personeli, rekabetçi fiyatlar ve turistik cazibe merkezleri sayesinde, medikal turizm alanında öne çıkan destinasyonlar arasındadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019).

Bu genel çerçevede Alanya, sahip olduğu sağlık altyapısı, iklim koşulları, coğrafi konum ve turistik potansiyel ile medikal turizm destinasyonu olma yolunda dikkat çekici bir gelişme göstermektedir (Güler & Kozak, 2021). Ancak, bu potansiyelin ortaya konulup değerlendirilebilmesi ve destinasyonun rekabet gücünün artırılabilmesi için, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları ile ekonomik tercihlerini anlamak büyük önem taşımaktadır. Nitekim, sağlık turistlerinin tedavi kalitesi, maliyet, destinasyon imajı, ulaşılabilirlik ve ek turistik olanaklar gibi faktörlere verdiği önem, stratejik pazarlama ve hizmet geliştirme çalışmaları açısından yol gösterici olabilir (Lunt & Carrera, 2010).

Bu çalışma, söz konusu konulardan hareketle, Alanya’da medikal turizm alanında faaliyet gösteren sağlık işletmelerinin ve destinasyon yöneticilerinin yararlanabileceği kapsamlı bir analiz sunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, çalışmada sağlık turistlerinin motivasyonel unsurları ve ekonomik tercihlerinin belirlenmesi, mevcut durumun bir profilinin çıkarılması ve elde edilen bulgular ışığında stratejik önerilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Böylece, Alanya’nın medikal turizm alanında sürdürülebilir büyümesine katkı sağlanırken, aynı zamanda Türkiye’nin sağlık turizmi pazarındaki konumunun daha da güçlendirilmesine yönelik bir rehber sunulması öngörülmektedir.

2. LİTERATÜR

2.1 Sağlık Turizminin Tanımı ve Önemi

Sağlık turizmi, bireylerin sağlık hizmetleri almak amacıyla buldukları yerden başka bir yere seyahat etmeleri sürecini ifade eder. Bu kavram, ister dinlenme ve rahatlama amacıyla bir spaya seyahat olsun, ister geleneksel olmayan tıbbi terapiler, tıbbi ve estetik ameliyatlar veya teşhis testleri için bir yerlere seyahat eden çok sayıda insan sağlık turisti sayılabilir (Ross, 2001) Küreselleşmenin etkisiyle, sağlık turizmi sadece gelişmiş ülkelerde değil, aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerde de hızla büyüyen bir sektör haline gelmiştir (Boyd, 2011; Harrick, 2007).

M.Ö. 4200	Bu yıllarda banyoların ve termal kaynakların olduğu tapınaklar bulunmaktadır. Sümerler ilk kez bu çağdaki tapınaklara ev sahipliği yapmıştır.
M.Ö 2000	Bu çağda insanlar mineral yönünden zengin suların içilmesi için bronz kaplar yapmışlardır. Bu suların içilmesi tedavide tercih edilen bir yöntem olmuştur.
M.Ö 1500	Yunanlılar şifa tanrısının onuruna Asclepla Tapınağının taşlarını inşa etmişlerdir. Buraya birçok hasta şifa bulabilmek için gelmiştir.
M.Ö 300	Yunanlılar medikal hizmetleri geliştirmişlerdir. Saronik Körfezindeki küçük bir yerleşimde bulunan Epidaurus tapınak, egzersiz alanı banyo, buhar banyosu, iyileştirmeye yönelik tarım gibi imkanları içermektedir.
12.-13. yy.	Japonların sıcak mineral kaynakları savaşçılar tarafından mucizevi olduğuna inanıldığından ilgi çekmiştir. Ayrıca Mısır hastaneleri de turistlerin ilgisini çekmektedir.
14.-15. yy.	Salude Per Aqua (SPA) Fransa'daki Ville d' Eaux'daki demir yönünden zengin kaynak suyu için kullanılmıştır. SP dünya çapında ilgi görmüştür.
18.-19. yy.	Bu dönemde karaciğer rahatsızlıkları, tüberküloz, gut ve bronşit yaygın hastalıklardır. Sanatoryumlar hastanelerin ilkleridir ve birçok insan tedavi ve rahatlama için buralara gelmişlerdir.
20. yy	Küba göz cerrahisinde, Orta Amerika diş tedavilerinde, Taylan plastik cerrahide popülerlik kazanmıştır. Birçok ülke ruhsal tedavilerin alternatif tıbbın uygulandığı sağlık servisleri geliştirmişlerdir.
21. yy.	Teknolojinin artık önemli bir kısıtlama olmamasıyla tıpta uzmanlaşarak uluslar arası hastaları kabul etmede rekabet başlamıştır ve bu modern medikal turizmin doğuşudur.
Mevcut Endüstri	50'den fazla ülke sağlık turizminin parçasıdır. Bunlar arasında Asya, Latin Amerika, Orta Doğu ve Afrika önemli bir konuma gelmiştir. Rekabet maliyet, kalite, bakım ve turizm aktiviteleri temellidir.
Yakın Gelecek	Medikal turizmin ülkeler ve bölgeler arasındaki büyük avantajlarının olması beklenmektedir. Ülkeler arası geziler önemli miktarda tasarruf sağlayacak, sağlık hizmeti kalitesi önemli bir ölçüt olacaktır.
Küresel Sağlık	Yalnızca hastalar değil, doktorlar, hastaneler, tamamlayıcı sağlık hizmetleri ve bilgi sınırları aşacaktır.

Şekil 2.1 Sağlık Turizminin Geçmişi, Günümüz ve Geleceği

Kaynak: Özgül, A. (2014). Türkiye'de sağlık politikaları üzerine bir değerlendirme

Sağlık turizmi, tıbbi tedavi arayışının ötesine geçerek, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarını iyileştirmek, estetik prosedürlerden faydalanmak, rahatlama ve

yenilenme amacıyla yapılan seyahatleri içerir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2009), sağlık turizmini, insanların tıbbi tedavi, rehabilitasyon, estetik hizmetler veya iyileşme amacıyla başka bir coğrafyaya seyahat etmeleri olarak tanımlar. Ayrıca sağlık turizmi insanların yaşadıkları yerden başka bir yere sağlık amacıyla seyahat etmesi olarak da tanımlanabilir (Ross, 2001). Bu süreçte genellikle hastalar, belirli bir tedaviye veya iyileşme sürecine odaklanırken, bazen bu tedavi süreci tatil, kültürel deneyim ve diğer turistik aktivitelerle birleşir (Harrick, 2007; Horowitz & Rosensweig, 2007).

2.2 Sağlık Turizminin Türleri

Sağlık turizmi, birden fazla alt kategoriye sahip geniş bir sektördür. Bu türler, turistlerin sağlıkla ilgili farklı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla şekillenir ve her biri, sağlık turistlerinin arayışlarını farklı biçimlerde karşılamayı hedefler. Sağlık turizminin başlıca türleri şunlardır:

Şekil 2.2 Sağlık turizminin türleri

Kaynak: Konya Hastane Sektörü Sağlık Turizmi Eylem Planı Projesi

Medikal (Tıbbi) Turizm: Medikal turizm, bireylerin sağlık hizmeti almak amacıyla kendi ikamet ettikleri yer dışında başka bir destinasyona seyahat etmeleri ve bu seyahat sırasında gittiği bölgenin turistik cazibe merkezleri ile sunduğu olanaklardan da faydalanmalarınıdır (Tengilimoğlu, 2021). Medikal turizm, yalnızca cerrahi işlemlerle sınırlı olmayıp, estetik cerrahi, diş tedavileri, ortopedi tedavileri, kardiyolojik operasyonlar, kanser tedavileri gibi pek çok farklı alanı içerir (Kazemi, 2008). Ayrıca medikal turizm iki önemli sektör olan tıp ve turizmi birleştiren önemli bir faaliyettir.

Medikal turizmin en belirgin özelliklerinden biri, sağlık turistlerinin tedavi maliyetlerini düşürme amacıdır. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki yüksek sağlık hizmetleri maliyetleri, insanların tedavi almak için başka ülkelere yönelmesine neden olmaktadır. ABD, Kanada, İngiltere gibi ülkelerdeki sağlık hizmetleri genellikle yüksek fiyatlarla sunulurken, gelişmekte olan ve daha düşük maliyetli ülkeler, kaliteli sağlık hizmeti sunmalarına rağmen daha uygun fiyatlar talep edebilmektedir. Hindistan, Tayland, Malezya, Güney Kore ve Türkiye gibi ülkeler, bu alanda önemli sağlık turizmi destinasyonları arasında yer almaktadır (Moreira, 2013; İçöz, 2009).

Medikal turizmin küresel anlamda popüleritesinin artmasının temel nedenlerinden biri, sağlık turistlerinin tedaviye hızlı erişim sağlamaları ve sıklıkla tedavi bekleme sürelerinin uzun olduğu gelişmiş ülkelerden kaçmalarıdır. Birçok gelişmiş ülkede, özellikle cerrahi operasyonlar için bekleme süreleri çok uzun olabilmektedir. Bu durum, sağlık turistlerini tedavi için daha hızlı ve kolay erişim sağlayabilecekleri ülkeler aramaya yönlendirmektedir. Örneğin, bazı gelişmiş ülkelerde kalp ameliyatları için aylarca beklenmesi gerekebilirken, Hindistan ve Tayland gibi ülkelerde, aynı tedavi türü için birkaç hafta içinde işlem yapılabilmektedir (Ergen, 2018).

Türkiye, medikal turizm sektöründe özellikle estetik cerrahi, diş tedavisi ve saç ekimi gibi alanlarda önemli bir oyuncu haline gelmiştir (Tengilimoğlu, 2021). Ülke, yalnızca fiyat avantajı sunmakla kalmayıp, aynı zamanda dünya çapında tanınan, uzmanlaşmış sağlık profesyonelleri ve modern tıbbi altyapıya sahip hastaneleri ile tercih edilmektedir (Özlem, 2023). Türkiye, hem coğrafi yakınlığı hem de kültürel çeşitliliği sayesinde, Örneğin, gelişmiş ülkelerdeki yüksek tedavi maliyetleri, sağlık turistlerini Hindistan, Tayland, Malezya ve Türkiye gibi daha düşük maliyetli ve yüksek kaliteli sağlık hizmeti sunan ülkelere yönlendirmektedir (Moreira, 2013; İçöz, 2009). Ayrıca, Türkiye'deki sağlık hizmetleri genellikle gelişmiş ülkelerdeki sağlık hizmetlerinden daha uygun fiyatlarla sunulmaktadır, ancak bunun yanında kaliteden ödün verilmemektedir (İçöz, 2009).

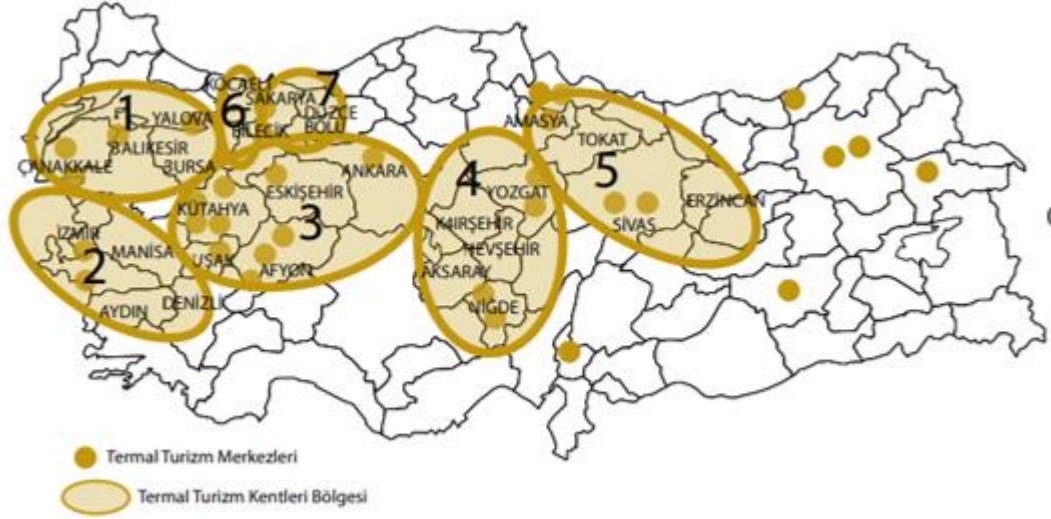
Estetik cerrahi alanında, Türk plastik cerrahları, dünyanın dört bir yanından gelen hastalar için son derece başarılı operasyonlar gerçekleştirmektedir. Örneğin, saç ekimi sektörü, Türkiye'nin küresel anlamda öne çıktığı bir alandır. İstanbul gibi büyük şehirlerdeki klinikler, yüksek kaliteli saç ekimi işlemleri sunmakta ve bunun sonucunda sağlık turistlerini cezbetmektedir (Ergen, 2018). Diğer bir örnek ise diş tedavileridir; Türkiye, diş turizmi açısından da oldukça popüler bir destinasyon olmuştur. Estetik diş

tedavileri, implant uygulamaları ve diş beyazlatma gibi prosedürler, turistler tarafından Türkiye’de uygun fiyatlarla tercih edilmektedir (Yıldız & Güler, 2014).

Sağlık turizminin potansiyeli yalnızca tedavi maliyetleri ile sınırlı değildir. Türkiye, bu alandaki sunduğu kaliteli hizmetlerin yanı sıra, tedavi sonrası hastaların rahatlama ve iyileşme süreçlerini destekleyen sağlık tatili seçenekleriyle de sağlık turistlerini cezbetmektedir. Özellikle Antalya ve Muğla gibi şehirler, hem sağlık hizmetleri hem de doğal güzellikleri ile birleşen tatil olanakları sunarak, sağlık turizmini tatil ile birleştiren bir pazar yaratmaktadır (Özlem,2023).

Termal ve Spa Turizmi: Türkiye Sağlık Turizmi El Kitabı (2012:142)’na göre termal turizm; “Termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları yanı sıra termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türü” şeklinde tanımlanmaktadır. Türkiye, zengin termal kaynakları ile bu alanda dikkat çeken bir destinasyondur. Türkiyede bulunan termal turizm bölgeleri şöyledir.

- 1-Güney Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Çanakkale, Balıkesir, Yalova)
- 2-Frigya Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak, Eskişehir, Ankara)
- 3-Güney Ege Termal Turizm Kentleri Bölgesi (İzmir, Manisa, Aydın, Denizli)
- 4-Orta Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Niğde)
- 5-Kuzey Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Amasya, Sivas, Tokat, Erzincan)
- 6-Doğu Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Bilecik, Kocaeli)
- 7-Batı Karadeniz Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Bolu, Düzce, Sakarya)

Şekil 2.3 Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası

Kaynak: Aydın, D. (2014). Türkiye Sağlık Turizmi El Kitabı, (Çevirimiçi), <http://www.ipso.org.tr/upload/kitap/visitturkeyforhealthcare-pocket-book-tr.pdf> (20.06. 2017).

Termal turizm, esas olarak fiziksel rahatlama sağlama amacı güder. Bu tür tedaviler, genellikle kas-iskelet sistemi hastalıklarının tedavisi, stresin atılması ve vücudun genel iyileştirilmesi için tercih edilmektedir. Özellikle, romatizma, eklem ağrıları, bel fıtığı ve kas spazmlarına yönelik tedavi yöntemleri, termal sularla faydalanarak gerçekleştirilen en yaygın tedaviler arasında yer alır. Türkiye'deki termal bölgeler, sahip oldukları mineralli su kaynaklarıyla, bu tür tedavi süreçlerini destekleyen sağlık hizmetleri sunmaktadır. Termal suyun içeriği, vücudun çeşitli sistemlerine olumlu etkilerde bulunabilir, bu nedenle birçok kişi bu tedavi yöntemlerine yönelmektedir.

Türkiye, termal turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir (Siner ve Torun, 2020). Pamukkale, bu alandaki en ünlü destinasyonlardan biridir ve hem yerli hem de yabancı turistler tarafından yoğun ilgi görmektedir (Bertan 2010). Pamukkale'nin travertenleri ve sıcak su kaynakları, sağlık açısından büyük faydalar sunmakta olup, ziyaretçilere doğal güzellikler eşliğinde şifalı bir deneyim yaşatmaktadır (Bertan 2010). Ayrıca Yalova ve Afyon gibi şehirler de termal turizmin ön planda olduğu, çeşitli kaplıca otellerinin bulunduğu bölgeler arasında yer almaktadır (Bertan 2010). Bu bölgelerdeki kaplıcalar, yalnızca fiziksel hastalıkların tedavisinde değil, aynı zamanda zihinsel sağlığın iyileştirilmesinde de etkilidir.

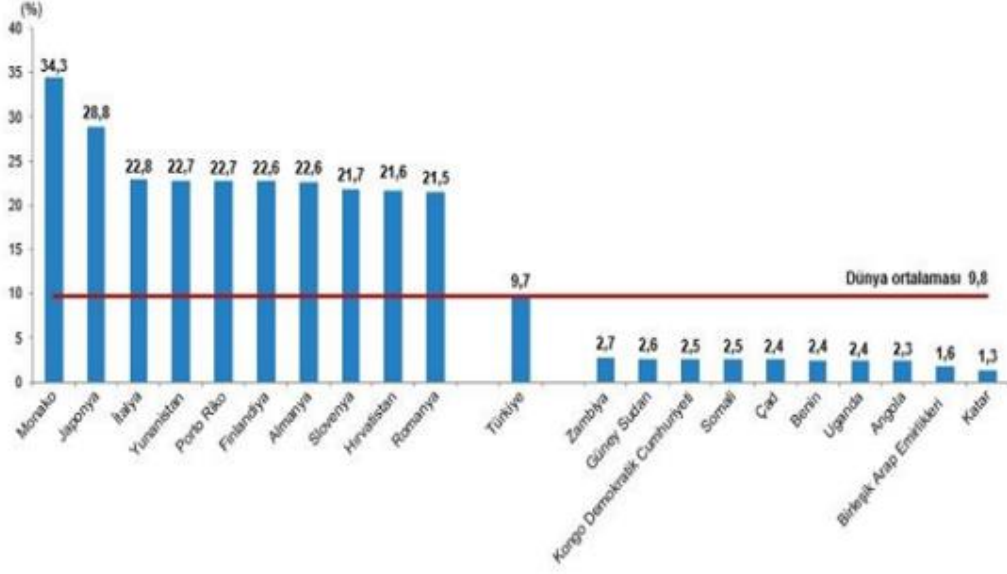
Termal turizminin, sadece fiziksel iyileşmeye yönelik olmaktan öte, psikolojik rahatlama sağlama, bu tür turizmi daha kapsamlı ve çekici bir hale getirmektedir. Özellikle stresin ve günlük yaşamın getirdiği psikolojik baskının arttığı günümüzde, zihinsel iyileşme de sağlık turistlerinin tercihlerini etkileyen önemli bir faktör haline

gelmiştir (Siner ve Torun, 2020). Türkiye'deki termal tesisler, hem fiziksel hem de zihinsel rahatlama sağlayan tedavi yöntemleriyle sağlık turistlerinin ilgisini çekmektedir.

Yaşlı ve Engelli Bakım Turizmi(3. Yaş Turizmi): Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yaşlılığı; yaşam fonksiyonlarında sürekli olarak gerçekleşen azalma, tüm organizmanın üretkenliğinde azalma, çevresel faktörlere uyum kabiliyetinde azalma olarak tanımlamıştır. DSÖ yaşlılığı; 65 - 74 yaş arası genç yaşlılık, 75 - 84 yaş arası orta yaşlı, 85 yaş ve üzeri ileri yaşlılık olarak sınıflandırmaktadır (Bilir, 2018:13-31).

Her birey dünyanın her ülkesinde uzun ve sağlıklı bir yaşam sürme fırsatına sahip olmalıdır. Yine de çevresel faktörler, bireylerin davranışları ve sağlık risklerine (örneğin hava kirliliği veya şiddet) maruz kalmaları, hizmetlere erişim imkanları (sağlık ve sosyal bakım gibi) ve yaşlanma sürecinin getirdiği fırsatlar, toplumları derinden etkileyen önemli unsurlardır. Dünya genelinde 60 yaş ve üzeri nüfusun sayısı hızla artmaktadır. 2019 yılında 60 yaş ve üzeri bireylerin sayısı 1 milyar iken, bu sayının 2030'da 1,4 milyara, 2050'de ise 2,1 milyara ulaşması beklenmektedir. Bu artışın özellikle gelişmekte olan ülkelerde daha belirgin olacağı öngörülmektedir. Küresel nüfusun bu önemli demografik değişimi, toplumların tüm sektörlerdeki yapılarını uyumlu hale getirecek dönüşümler gerektirmektedir. Bu kapsamda, ulaşım, şehir ve konut planlaması, sosyal ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda önemli değişiklikler yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Yaşlı dostu bir dünya inşa etmek, değişen demografik yapının gerektirdiği acil bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır(WHO,2022).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TUIK) nüfus tahminlerine göre 2021 yılı için dünya nüfusunun 7 milyar 831 milyon 718 bin 605 kişi, yaşlı nüfusun da 764 milyon 321 bin 142 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Aşağıdaki şekilde ülkelerin yaşlı nüfus oranları gösterilmektedir. Türkiye, 167 ülke arasında 68. sırada yer almaktadır.

Şekil 2.4 Yaşlı nüfus oranının en yüksek ve en düşük olduğu 10 ülke, 2021
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistiklerle Yaşlılar (2021).

Aşağıdaki şekillerde yıllara göre (1960 ve 2023 yılları) bazı OECD ülkelerinin 65 yaşında yaşam beklentilerini göstermektedir. 65 yaşında yaşam beklentisi, o yaştaki bir kişinin, yaşa özgü ölüm oranlarının sabit kalması koşuluyla, yaşaması beklenen ortalama yıl sayısıdır. Bu, herhangi bir doğum kohortunun yaşa özgü gerçek ölüm oranı önceden bilinmeyeceği için tahmin edilir. Ölüm oranları düşerse, gerçek yaşam süreleri mevcut ölüm oranları kullanılarak hesaplanan yaşam sürelerinden daha yüksek olacaktır. Bu gösterge, toplam nüfus ve cinsiyete göre yıl olarak ölçülür (OECD, 2023). Beklenen yaşam süreleri yıllar içinde ciddi artış göstermiştir.

Tablo 2.1 OECD ülkelerinde 65 yaşında yaşam beklentisi, 1960

Life expectancy at 65		
Number of years, 1960		
Category	Female	Male
Norveç	16,1	14,5
Amerika	15,8	12,8
Avustralya	15,6	12,5
Fransa	15,6	12,5
Estonya	15,5	12,3
İsveç	15,3	13,7
Danimarka	15,3	13,7
Hollanda	15,3	13,9
İspanya	15,3	13,1
Birleşik Krallık	15,1	11,9
İsviçre	15,1	12,9
Polonya	14,9	12,7
Slovakya	14,7	13,1
Avusturya	14,7	12
Belçika	14,7	12,2
Meksika	14,6	14,2
Çekya	14,6	12,4
Portekiz	14,5	12,3
Lüksemburg	14,5	12,5
İrlanda	14,4	12,6
Almanya	14,2	12,2
Japonya	14,1	11,6
Macaristan	13,9	12,3
Finlandiya	13,7	11,5
Türkiye	12,1	11,2

Kaynak. OECD (2015). Life expectancy and healthy life expectancy at age 65

Tablo 2.2 OECD ülkelerinde 65 yaşında yaşam beklentisi, 2023

Life expectancy at 65		
Number of years, 2023		
Category	Female	Male
Spain	23,9	19,8
France	23,7	19,9
İtalya	22,9	19,9
İsviçre	22,9	20,4
Portekiz	22,7	19,2
Lüksemburg	22,5	19,9
Şili	22,4	19
İsveç	22,2	19,8
İzlanda	22,2	19,7
Belçika	22,1	19,1
Slovenya	22,1	18,3
Finlandiya	21,8	18,4
Yunanistan	21,7	18,5
Kosta Rika	21,6	19
Estonya	21,4	15,9
Avusturya	21,4	18,3
Danimarka	21,2	18,5
Hollanda	21	18,9
Çekya	20,5	16,7
Polonya	20,5	16,3
Litvanya	20,3	15,2
Slovakya	19,7	15,9
Letonya	19,6	14,5
Meksika	19,4	18,4
Macaristan	18,7	14,7

Kaynak. OECD (2015). Life expectancy and healthy life expectancy at age 65

İstatistiklerin de bizlere gösterdiği üzere yaşlıların turizm potansiyeli, sağlık turizmi yatırımcıları için büyük bir fırsattır. Dünya genelinde yaşlı sağlığı turizminin, sağlık turizmi içindeki payı tam olarak belirlenememekle birlikte, yaşlılık döneminde sıkça karşılaşılan kardiyovasküler hastalıklar, kanser, kronik hastalıklar ve osteoporoz

gibi sağlık sorunları göz önünde bulundurulduğunda, yaşı sağlığı turizminin sağlık turizmi içinde önemli bir yer tuttuğu düşünölmektedir. 2013 yılında Avrupa Birliği ölkelerinde yaşıyan 65 yaşı ve üzeri bireylerin %47'si turistik amaçlı seyahat etmiş, bunların büyük bir kısmı ölkede içinde seyahat etmeyi tercih etmiştir. Yurtdışına seyahat edenler ise özellikle Akdeniz iklimine sahip İspanya, Yunanistan ve Türkiye gibi ölkelere yönelmiştir (Bölüktaş, 2020:7; Global Wellness Tourism Economy, 2018:14-16).

Yaşı turizmine olan talebin her yıl artması beklenmekte olup, bu doğrultuda tedavi ve bakım hizmeti sunan kurumlar ile yaşı sağlığı turizmine yönelmek isteyen kuruluşların hazırlıklarını hızla tamamlamaları gerekmektedir. İlk olarak, hastaneler, yaşı bakım evleri ve sağlık turizmi için kullanılan tüm tesisler yaşı dostu olarak yeniden tasarlanmalıdır. Yaşı bakım hizmeti veren kuruluşlarda, bireylerin koridorlarda tutunma yerleri, sandalye ve koltuklar kolçaklarla donatılmalı; odalarda gece düşmelerini önlemek amacıyla yönlü aydınlatma sağlanmalı, odalar sade ve kalabalık olmayan bir şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca, "sınır ötesi emeklilik hayatı" olarak adlandırılan sistemli yaşı sağlık şehirlerinin planlanması, yaşlıların yoğun olarak ikamet ettiği güney kıyılarında yaşlılara uygun konutlar ve sosyal ile sağlık hizmetlerini bir arada sunan komplekslerin inşası önemli hedefler arasında yer almalıdır (Bölüktaş,2020:11).

2.3 Sağlık Turizminin Ekonomik Açıdan Önemi

Sağlık turizmi, sadece bireyler için değil, ölkenin hizmet ekonomisi için hayati öneme sahiptir, döviz gelirlerini artırır, iş fırsatları yaratır ve yatırım çeker (Comerio ve Strozzi, 2019). Bu sektör, doğrudan gelir sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yerel ekonomilerde büyük bir etki yaratır. Sağlık turizmi yoluyla bir ölkeye gelen turistler, sağlık hizmetlerinin yanı sıra konaklama, ulaşım, yeme-içme gibi birçok farklı hizmetten de faydalanarak yerel işletmeler için gelir kaynağı oluştururlar (Gölmez, 2012; Kaya, 2014). Bu durum, özellikle sağlık turizminin popüler olduğu bölgelerde, turizm sektörünün çeşitlenmesine ve bölgesel kalkınmanın hızlanmasına yardımcı olmaktadır (Kaya, 2014). Günümüzde birçok otel veya tatil köyü, çok çeşitli üst düzey, markalı destinasyon spaları, standart tarzda spalar ve fitness tesisleri sunmaktadır ve bu sağlık turizminin önümüzdeki yıllarda da büyümeye devam edeceğinin bir göstergesidir (Seow ve Arkadaşları, 2024).

Geleneksel kıyı turizminin yanısıra, daha çeşitli ve sürdürülebilir alternatif turizm seçeneklerine olan ilgi de artmaktadır. Kıyı turizmi genellikle yaz aylarında yoğunlaşırken, alternatif turizm türleri yıl boyu turist çekmeyi hedeflemektedir. Özellikle

sağlık turizmi, son yıllarda büyük bir önem kazandı ve bu alanda yapılan yatırımlar gösterdi. Sağlık turizmi, insanların sağlıklarına kavuşmak, tedavi olmak, spa ve wellness hizmetleri almak amacıyla seyahat etmelerini içermektedir (Özsarı ve Karatana, 2013). Sağlık turizmi, sadece yaz aylarıyla sınırlı olmayıp, yılın her dönemi devam edebilir. Türkiye, doğal kaynaklar ve sağlık yapısı ile sağlık turizmi için oldukça cazip bir destinasyon haline getirmektedir (Özsarı ve Karatana, 2013). Ülke, uygun fiyatlarla kaliteli tıbbi hizmet sunması, deneyimli doktorları, modern hastaneleri ve gelişmiş altyapısıyla global sağlık turizmi pazarında önemli bir yer edinmiştir. Türkiye'nin sağlık turizmi potansiyelinin büyük olmasının yanı sıra, hükümetin sağladığı teşvikler ve sağlık politikaları, sektörü daha da desteklemektedir (Gülmez, 2012).

Ayrıca sağlık turizmi, sadece sağlık turistlerinin tedavi için harcamalarıyla sınırlı kalmaz, aynı zamanda sağlık hizmetlerinin verildiği bölgelerdeki diğer sektörlerde de büyük bir ekonomik etki yaratır. Bu etkiler, yerel ekonomilere doğrudan katkılar sağlamakla birlikte, sağlık altyapısının güçlendirilmesi, yeni iş alanlarının açılması ve sağlık hizmetleri sağlayıcılarının küresel ölçekte daha rekabetçi hale gelmesini sağlamaktadır (Öztürk, 2002).

Türkiye, sağlık turizmi alanındaki potansiyelini doğru bir şekilde değerlendirerek, önemli bir ekonomik büyüme elde edebilir. Hem yerel halk için yeni iş imkanları yaratmak hem de bölgesel kalkınmayı desteklemek açısından sağlık turizmi sektörü kritik bir rol oynamaktadır. Alanya ve Kapadokya gibi bölgelerde, sağlık turizminin artırılmasıyla birlikte turizm ve sağlık sektörlerinin birleşmesiyle ekonomik katkılar daha da artacaktır.

Alanya gibi bölgeler, sağlık turizminin hem medikal hem de termal turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu alanlardır. Alanya, sadece geleneksel turizm değil, aynı zamanda medikal turizm konusunda da önemli bir merkez olma yolundadır. Bu bölge, sıcak iklimi, doğası, spa ve termal olanakları ile sağlık turizmi için cazip bir destinasyon haline gelmiştir (Kaya, 2014).

USHAŞ'ın son 10 yıllık verilerine göre ülkemizi sağlık turizmi amacıyla ziyaret eden bireylerin sayısı düzenli olarak artmıştır. 2020-2021 yılları arasında ise ülkemizi ziyaret eden sağlık turistlerinin sayısında ciddi bir azalma vardır. Bunun sebebi ise tüm dünyaya yayılan ve henüz o yıllarda aşısı olmayan Covid-19 virüsü ve tedbirler kapsamında oluşan seyahat yasakları olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Covid testinin %100 güvenilirliği olmadığı için hasta olmadığı düşünülen ama aslında hasta olan bireylere yapılacak olan diğer medikal tedavilerin istenmeyen sonuçlara sebep olabileceği

de düşünöldüğünden bireyler hastaneye gitmekten bile çekinmişlerdir. Ancak pandemi etkisini yitirdikten sonra ölkemizi ziyaret eden sağlık turisti sayısında tekrar yükseliş meydana gelmiştir. 2024 yılında ölkemizi sağlık turizmi amaçlı ziyaret eden birey sayısı 2015 yılında ziyaret edenlerin ortalama 3,5 katıdır. Bu sayının artmasında döviz kurunun hareketliliği, havayolu şirketlerinin uçuş ağlarına farklı destinasyonlar eklemesi, pandemi sonrası insanlarda oluşun sağlığa önemin ve seyahat etme arzusunun artışının birleşimi, hatta sosyal medya kullanımının ve reklamların da etkisi olduğu söylenebilir).

Şekil 2.5 Yıllara Göre Ölkemize Gelen Sağlık Turist Sayısı
Kaynak: TÜİK, 2024

USHAŞ'ın verilerine göre 2024 yılında toplam 1.506.442 kişi sağlık hizmeti almak için ölkemizi ziyaret etmiş ve buradan elde edilen toplam gelir 3.022.957.000 ABD doları tutarında gerçekleşmiştir

Şekil 2.6 Yıllara göre ülkemizin sağlık turizmi gelirleri
Kaynak: TÜİK, 2024

2.4 Sağlık Turizminin Küresel Gelişimi

Sağlık turizmi, dünya genelinde hızla büyüyen bir sektör haline gelmiştir. Küreselleşme, ulaşımın kolaylaşması, sağlık hizmetlerinin uluslararası ölçekte erişilebilir olması ve sağlık hizmetlerinin kaliteye olan talebin artması, bu sektörün büyümesindeki başlıca faktörlerdir. Özellikle Asya ve Orta Doğu'daki gelişmekte olan ülkeler, sağlık turizmi alanında önemli atılımlar yapmış ve bu alanı ekonomik kalkınma fırsatına dönüştürmüştür (Özlem, 2012).

Hindistan, Tayland ve Malezya gibi ülkeler, uygun fiyatlarla kaliteli sağlık hizmeti sunarak, medikal turizmi cazip hale getirmiştir. Bu ülkeler, özellikle cerrahi işlemler ve estetik tedavilerde dünyanın en gelişmiş merkezleri arasında yer alırken, büyük bir sağlık turizmi potansiyeline sahiptir (Moreira, 2013). Hindistan, kalp ameliyatları, ortopedi ve göz cerrahisi gibi alanlarda dünya çapında tanınan hastaneleriyle dikkat çekmektedir. Tayland ise estetik cerrahiler ve diş tedavileri gibi alanlarda, düşük maliyetlerle yüksek kalite sunduğu için sağlık turistlerinin tercih ettiği ülkelerden biridir.

Türkiye, sağlık turizmi konusunda önemli bir destinasyon haline gelmiştir. Türkiye'nin sağlık altyapısı, deneyimli doktorlar, uluslararası standartlarda hastaneler ve cazip fiyatlarla sunduğu hizmetlerle sağlık turizmi açısından oldukça rekabetçi bir pazar oluşturmuştur (Özlem, 2012). Ülkede yapılan çeşitli stratejik yatırımlar, sağlık turizminin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Özellikle büyük şehirler ve turistik bölgeler,

sağlık turizmi alanında büyük bir ilgi görmekte ve bu alandaki yatırımlar giderek artmaktadır (Kantar, 2014).

2.5 Türkiye'nin Sağlık Turizminde Yeri ve Potansiyeli

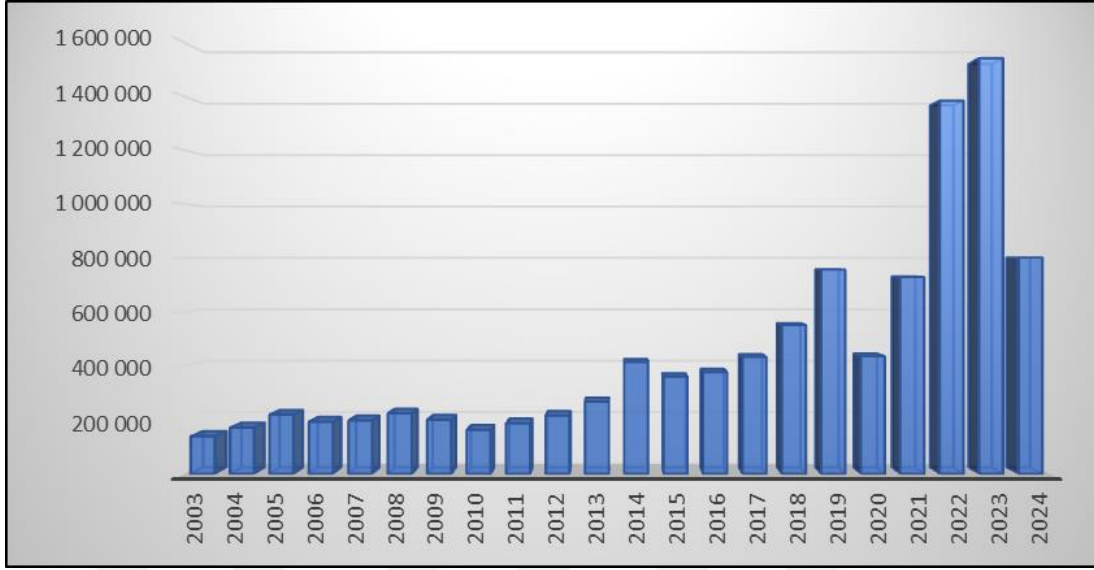
Türkiye, sahip olduğu coğrafi konum, termal kaynakları, kültürel zenginlikleri ve gelişmiş sağlık altyapısıyla sağlık turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye, uygun fiyatlarla kaliteli sağlık hizmeti sunarak, dünya genelinde sağlık turisti çekmektedir. Özellikle estetik cerrahiler, göz tedavileri, diş tedavileri, kardiyoloji ve ortopedi gibi alanlarda büyük bir taleple karşılaşmaktadır(Tengilimoğlu, 2013).

Türkiye, son yıllarda sağlık turizmi konusunda önemli bir yükseliş göstermiş ve bu alanda küresel çapta dikkat çeken bir oyuncu haline gelmiştir. 2003 yılında sağlık turisti sayısı çok daha düşükken, son yıllarda bu sayı istikrarlı bir şekilde artmıştır. Bu artışın temel sebeplerinden biri, Türkiye'nin uygun fiyatlar ve kaliteli sağlık hizmeti sunmasıdır. Özellikle gelişmiş sağlık altyapısı, modern teknolojiyle donatılmış hastaneler ve uzmanlaşmış doktor kadrosu, Türkiye'yi sağlık turizmi için cazip bir destinasyon haline getirmiştir. Türkiye'deki sağlık hizmetlerinin, Batı ülkelerinin fiyatlarına göre çok daha uygun olması, birçok yabancı hastanın tedavi için Türkiye'yi tercih etmesine neden olmaktadır(Tengilimoğlu, 2013).

Pandemi sonrası sağlık koşullarındaki iyileşmeler ve sağlık altyapısındaki değişiklikler, bu durumu daha da pekiştirmiştir. Türkiye, Covid-19 pandemisi sürecinde hastanelerindeki hijyen standartlarını arttırarak ve sağlık sistemini güçlendirerek, uluslararası hastaların güvenli bir ortamda tedavi olmalarını sağlamıştır. Pandemi dönemi, dijital sağlık çözümleri ve telemedicine gibi yenilikçi hizmetlerin de ön plana çıkmasına neden olmuştur. Türkiye'deki sağlık kurumları, bu çözümleri uygulamaya koyarak, hem yurtiçindeki hem de uluslararası alandaki hastalarına daha hızlı ve verimli hizmet sunmaya devam etti. Bu süreç, Türkiye'nin sağlık turizmi alanındaki rekabet gücünü artırdı ve dünya çapında daha fazla hasta kabul etmesine yol açmıştır(Akalın ve Demirbaş, 2024).

Bunların yanı sıra, Türkiye, sağlık turizmi için yaptığı yatırımlarla da dikkat çekmektedir. Modern sağlık kompleksleri, uluslararası hastalar için özel olarak tasarlanmış hastaneler ve sağlanan yüksek kaliteli hizmetler, Türkiye'yi sağlık turizmi için en gözde destinasyonlardan biri haline getirmektedir. Sağlık turizminin geleceğinin de oldukça parlak olduğu düşünülmektedir. Özellikle estetik cerrahi, onkoloji tedavileri, tüp bebek tedavisi, diş tedavileri ve saç ekimi gibi alanlarda, Türkiye'nin sunmuş olduğu

kaliteli hizmet ve uygun fiyatlar, bu sektörün daha da büyümesini sağlayacağı düşünülmektedir (Canoğlu, 2015).

Şekil 2.7 Sağlık Turisti Sayısı, 2003-2024 (İkinci çeyrek verileri)

Kaynak: TÜİK, 2024

Sağlık bakanlığı 2024 verilerine göre Türkiye’de bakanlıkça yetkilendirilmiş 652 adet hastane, 200 adet tıp merkezi, 1498 adet diğer sağlık tesisi mevcuttur. Bunun yanı sıra bakanlıkça yetkilendirilmiş 1264adet aracı kurum ve kuruluş bulunmaktadır (Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, 2024).

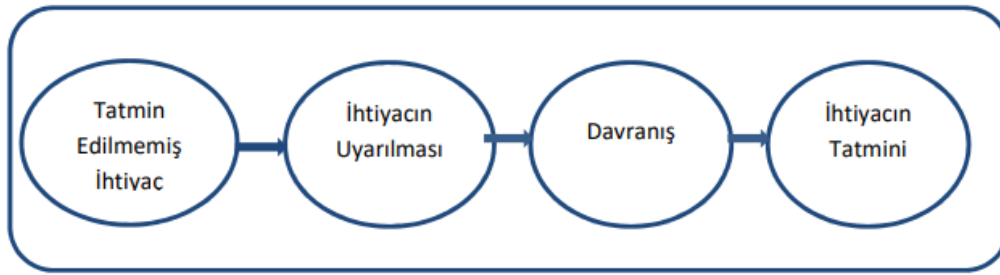
2.6 Sağlık Turistlerinin Motivasyonel Davranışları

Motivasyon” sözcüğü latince “movere” kelimesinden gelmekte olup ; harekete geçmek, motive etmek, hareket etmek, güdü anlamlarına gelmektedir. Kısaca güdüleme, kişiyi amacını ulaşmak için motive eden ve harekete geçiren güç anlamına gelmektedir. Motivasyonun üç temel özelliği bulunmaktadır. Bunlar (Kaplan, 2007, s.3); 60

1. Harekete geçirici
2. Hareketi devam ettirici
3. Hareketi veya davranışları olumlu yöne yönelticidir.

Motivasyon, bir insanda var olan, o kişinin pozitif veya negatif bazı eylemlerde bulunmasını ve belirli bireysel isteklerini gerçekleştirmesini ve tatmin olma duygusunu sağlayan güç olarak tanımlanmaktadır (Bentley, 1999, s.180). Başaran (1992, s.316) bir başka tanımda motivasyonu; insanı harekete geçiren ve hareketlerinin yönlerini belirleyen, onların düşünceleri, umutları, inançları, kısaca; arzu, ihtiyaç ve korkular olarak tanımlamıştır. Güney (2001, s.226) insanların hedeflerinin tatmin edilememiş

ihtiyaçlarından dolayı var olduğunu söylemektedir. İhtiyaçlar karşılanınca zevk ve haz uyandıran, karşılanmadığı durumlarda ise üzüntü duyulan, hatta hayatın kalanını tehlikeye sokan duygular olarak tanımlanabilir. Bireyin ihtiyacı uyarıldığı zaman kişi o ihtiyacı gidermek üzere belirli bir davranışa yönelme eğiliminde bulunacaktır. Davranışın sonucunda ihtiyacın tatmin edilmiş olması ise bu durumun o ihtiyacın amacına ulaşıldığının göstergesidir. Sağlık turizmi , kişilerin tıbbi tedavi almak, mevcut sağlıklı yaşamını iyileştirmek, estetik cerrahi operasyonlar yaptırmak, bunların yanında aynı zamanda yenilenme ve rahatlama amacıyla seyahat etmeleri sürecini ifade eder. Sağlık turistlerinin davranışlarını etkileyen motivasyonel faktörler, bu sektördeki büyümeyi etkileyen en önemli etkenler arasında bulunmaktadır. Sağlık turizmi, sadece medikal tedavi süreçlerinden ibaret olmayıp, aynı zamanda psikolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçların da giderildiği bir tecrübe sağlar.

Şekil 2.8 Motivasyon süreci

Kaynak: Güney S., 2001. Yönetim ve Organizasyon, s.226.

2.6.1 Ekonomik Faktörler ve Tedavi Maliyetleri

Sağlık turizmi, tedavi amaçlı olarak bireylerin başka ülkelere seyahat etmeleri sürecini kapsar ve günümüzde önemli bir küresel sektör haline gelmiştir. Bu sektörün hızla büyümesinde pek çok faktör etkili olmakla birlikte, en belirgin etkenlerden biri de ekonomik unsurlardır. Sağlık turistlerinin tercihleri genellikle tedavi maliyetleri, hizmet kalitesi ve ödeme kolaylıkları gibi ekonomik faktörlere dayanmaktadır. Türkiye, sağlık turizmi alanında cazip bir pazar haline gelmiş ve her yıl daha fazla yabancı turist çekmektedir(Canoğlu, 2015).

Sağlık turizmi, tedavi maliyetlerinin önemli ölçüde düşük olmasıyla dikkat çeken bir sektördür. Bu durum, hem gelişmiş ülkelerdeki yüksek sağlık giderleri hem de sağlık hizmetlerinin kalitesindeki artış sayesinde sağlık turizmini ekonomik açıdan cazip hale getirmektedir. Karababa (2017), Türkiye’de sağlık turizminin ekonomik yönünü incelediği çalışmasında, Türkiye’nin uygun fiyatlarla yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunduğunu vurgulamaktadır. Türkiye’nin sağlık turizmi sektöründeki cazibesi, özellikle

tedavi maliyetlerinin düşük olmasıyla ilişkilidir. Ülkedeki sağlık kurumları, gelişmiş teknolojiler ve uzmanlaşmış sağlık personeli ile hizmet verirken, aynı zamanda fiyat avantajları sunmaktadır. Bu ekonomik denge, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmelerindeki en önemli faktörlerden biridir(Karababa, 2017).

Bulut ve Şengül (2019), Türkiye’de sağlık turizminin gelişmesini sağlayan temel etkenlerin başında ekonomik faktörlerin geldiğini belirtmişlerdir. Özellikle tedavi maliyetlerinin, sağlık turistlerinin tercihlerini şekillendiren en önemli unsurlardan biri olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu bağlamda, gelişmiş ülkelere kıyasla daha düşük fiyatlarla kaliteli sağlık hizmeti sunmak, Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki başarısını pekiştirmektedir. Türkiye, dünya genelindeki sağlık turistlerine uygun fiyatlarla tedavi olma fırsatı sunmakta ve bu da ülkenin sağlık turizmi pazarındaki rekabet gücünü artırmaktadır.

Tedavi maliyetlerinin sağlık turizmi üzerindeki etkilerini inceleyen Gündüz ve Yavuz (2019), Türkiye’nin sağlık turizmi talebini etkileyen faktörleri analiz ettikleri çalışmalarında, tedavi maliyetlerinin sağlık turistlerinin kararlarını etkileyen temel faktörlerden biri olduğunu ortaya koymuşlardır. Sağlık turistleri, tedavi için başka bir ülkeye seyahat ederken, genellikle tedavi maliyetlerinin yanı sıra yaşam masraflarını da dikkate almaktadırlar. Türkiye, özellikle gelişmiş ülkelerdeki yüksek tedavi maliyetlerine kıyasla daha uygun fiyatlarla sağlık hizmeti sunarak, sağlık turizminde cazip bir destinasyon olma özelliğini sürdürmektedir. Ayrıca, tedavi maliyetleriyle birlikte sunulan konaklama, ulaşım ve diğer hizmetlerin uygun fiyatlarla sağlanması, Türkiye’nin sağlık turizmi sektöründeki güçlü yönlerinden biridir (Canoğlu, 2015).

Üstün ve Uslu (2022), Türkiye’nin sağlık turizminde tercih edilme nedenleri üzerine yaptıkları çalışmada, medikal turizm endeksini ele almışlar ve Türkiye’nin ekonomik avantajlarının, sağlık turizminin en önemli çekim faktörlerinden biri olduğunu belirtmişlerdir. Türkiye’deki sağlık hizmetleri, fiyat/performans oranı açısından büyük bir avantaj sunmaktadır. Üstün ve Uslu (2022), Türkiye'yi tercih eden sağlık turistlerinin en önemli motivasyonunun, tedavi maliyetlerinin düşük olması ve bu hizmetlerin yüksek kalitede sunulması olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu faktörler, Türkiye'nin sağlık turizmi pazarındaki rekabetçiliğini artırırken, aynı zamanda ülkenin ekonomik büyümesine katkı sağlamaktadır.

Sağlık turizminin ekonomik faktörleri sadece tedavi maliyetlerinden ibaret değildir. Türkiye'deki sağlık sektöründeki altyapı yatırımları, sağlık turizminin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye, sağlık alanındaki altyapı yatırımlarını

arttırarak, dünya çapında kabul gören hastaneler ve tedavi merkezlerine sahip olmuştur. Ayrıca, sağlık turizmi alanında devlet teşvikleri ve destek programları da önemli bir ekonomik faktördür. Karababa (2017) bu konuda, devletin sağlık turizmi sektörüne sağladığı teşviklerin, sektörün büyümesinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu teşvikler, sağlık turizmi alanında faaliyet gösteren kuruluşlara ekonomik avantajlar sağlayarak, Türkiye'yi cazip bir sağlık turizmi destinasyonu yapmaktadır.

Sonuç olarak, sağlık turizmi sektöründe ekonomik faktörler, tedavi maliyetlerinin yanı sıra, fiyat/performans oranı, sağlık hizmetlerinin kalitesi ve devlet teşvikleri gibi unsurları kapsamaktadır. Türkiye, düşük maliyetlerle yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunduğu için, sağlık turizmi alanında önemli bir oyuncu haline gelmiştir. Tedavi maliyetlerinin sağlık turistlerinin tercihleri üzerindeki etkisi büyüktür ve bu da Türkiye'nin sağlık turizmi pazarındaki rekabetçiliğini pekiştirmektedir. Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki başarısı, ekonomik faktörlerin doğru bir şekilde yönetilmesine ve ülkenin sağlık sektöründeki altyapı yatırımlarının artmasına dayanmaktadır.

2.6.2 Bekleme Süresi ve Tedaviye Hızlı Erişim

Bir diğer önemli motivasyonel faktör, tedavi süresi ve bekleme süreleridir. Birçok gelişmiş ülkede sağlık turistleri, özellikle cerrahi tedaviler için uzun bekleme süreleriyle karşılaşmaktadır. Örneğin, ortopedi, göz cerrahisi, diz protezi gibi tedavi türlerinde, sağlık turistleri yıllarca beklemek zorunda kalmaktadır (Caballero, 2007). Bu uzun bekleme süreleri, bireyleri başka ülkelere yönlendiren önemli bir motivasyon kaynağıdır. Sağlık turistleri, daha kısa sürelerde tedavi olabilecekleri, hızlı ve etkin bir sağlık hizmeti alabilecekleri ülkeleri tercih etmektedir.

Türkiye, bu alanda önemli bir avantaj sunmaktadır. Sağlık turistleri, Türkiye'de tedavi olabilmek için çok daha kısa sürelerde randevu alabilmekte ve hızlı bir şekilde tedaviye başlanabilmektedir. Bu nedenle Türkiye, kısa bekleme süreleri ve hızlı hizmet sunma imkânı ile sağlık turizminde tercih edilen ülkelerden biri olmuştur (Özlem, 2012). Tedaviye hızlı erişim, sağlık turistlerinin bir destinasyonu seçmelerindeki en önemli faktörlerden biridir.

Yurtdışında hastalar özellikle cerrahi ve medikal işlemler için ciddi bekleme sürelerinin sonunda hizmet alabilmekteler. Şekilde bazı gelişmiş ülkelerin bekleme süreleri verilmiştir.

Tıbbi Hizmet	Hindistan'daki Ortalama T davi Maliyeti (\$) (S)	ABD ve İngiltere'deki Ortalama Maliyetler (S)	ABD ve İngiltere'de Ortalama Bekleme Süresi (Ay)
Açık Kalp Ameliyatı	4.500	> 8.000	9 - 11
Nöroşirurji	6.500	> 21.000	12 - 14
Kompleks Omurga Ameliyatları	4.300	> 13.000	9 - 11
Basit Omurga Ameliyatları	2.100	> 6.500	9 - 11
Basit Beyin Tümörü Biyop	1.000	> 4.300	6 - 8
Parkinson -Lezyon -DBS	2.100 17.000	> 6.5 0 > 26.00	9 - 11
Kalça Protezi Ameliyatları	4.300	> 13.000	9 - 1

Şekil 2.9 Bazı Gelişmiş Ülkelerin Ortalama Bekleme Süreleri Ve Ortalama Maliyetler

Kaynak: Binler, A. 2015, Türkiye'nin Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi Ve Politika Öneriler

2.6.3 Tedavi Seçeneklerinin Çeşitliliği ve Teknolojik Altyapı

Sağlık turistlerinin tercihlerini etkileyen bir diğer önemli faktör, tedavi seçeneklerinin çeşitliliği ve ileri düzey sağlık teknolojilerinin varlığıdır. Bazı gelişmiş ülkelerde tıbbi prosedürler yasal kısıtlamalar veya sosyal güvenlik sisteminin eksiklikleri nedeniyle uygulanmamaktadır. Ancak sağlık turizmi yapılan ülkeler, bu tür tedavi seçeneklerini daha hızlı, daha az bürokratik engelle ve daha kaliteli bir şekilde sunabilmektedir. Estetik cerrahi, diş tedavileri, organ nakli ve onkoloji gibi tedavi türleri, gelişmiş sağlık teknolojileri ile desteklenen ve sıkça sağlık turisti çeken tedavi türleridir (Saiprasert, 2011).

Özellikle estetik cerrahiler, göz tedavileri, ortopedi ve kardiyoloji gibi alanlarda sağlık turistleri, kendi ülkelerinde bulamayacakları tedavi yöntemlerine başka ülkelerde ulaşabilmektedirler. Türkiye, bu anlamda yüksek teknolojik altyapısı, deneyimli doktorları ve modern hastaneleri ile sağlık turistlerine ileri düzey tedavi seçenekleri sunmaktadır (Gülmez, 2012). Bu çeşitlilik, sağlık turistlerinin kararlarını şekillendiren ve onları sağlık turizmüne yönlendiren önemli bir faktördür.

2.6.4 Gizlilik ve Anonimlik

Bazı sağlık turistleri, özellikle estetik cerrahiler ve cinsiyet değiştirme gibi gizliliği ve anonimliği gerektiren tedaviler için sağlık turizmini tercih etmektedirler. Sağlık turistleri, tedavi sürecinde mahremiyetlerinin korunmasını ve anonimliklerinin sağlanmasını istemektedir. Bu, özellikle kişisel ve estetik tedavilerde önemli bir

motivasyon kaynağıdır. Sağlık turistleri, evlerinde tanınan sağlık profesyonelleri yerine, başka ülkelerde anonimlik sağlayan hastanelere başvurmaktadır (Saiprasert, 2011).

Sağlık turizmi yapan bireyler, tedavi aldıkları ülkenin kültürel ve sosyal ortamından uzak olmayı, mahremiyetlerini korumayı ve anonimliklerini sürdürmeyi arzu etmektedirler. Bu motivasyonel faktör, özellikle gelişmiş ülkelerde sağlık turizmi yapanlar için daha belirgin bir hale gelmektedir. Bu gizlilik ve anonimlik unsurları, sağlık turizmi yapan ülkelerin sundukları önemli avantajlardan biridir (Canoğlu, 2015).

2.6.5 Tatili ve Tedaviyi Birleştirme

Sağlık turistlerinin bir başka motivasyonu da tedavi sürecini tatil ile birleştirmeleridir. Birçok sağlık turisti, tedaviye ek olarak bir tatil deneyimi yaşama fırsatı bulmak istemektedir. Tedavi ve tatil birleştirilerek sağlık turizmi, sadece bir sağlık hizmeti almak değil, aynı zamanda kişisel rahatlama ve keşif yapma süreci haline gelmektedir. Türkiye gibi turistik cazibe merkezlerine sahip ülkeler, sağlık turistlerine tatil ve tedavi sürecini entegre etme fırsatı sunmaktadır (Moreira, 2013).

Wellness turizmi ve termal turizm gibi sağlık turizmi türleri, tedavi süreçlerinin yanı sıra dinlenme, rahatlama ve yenilenme fırsatları sunmaktadır. Sağlık turistleri, tedavi olmak ve aynı zamanda doğal güzellikleri keşfetmek, kültürel deneyimlere katılmak gibi ek motivasyonlarla sağlık turizmine yönelmektedirler. Türkiye, bu tür turistlerin ilgisini çekerken, doğal güzellikleri, tarihi yerleri ve turistik cazibe merkezleri ile sağlık turizmini tatil deneyimiyle birleştiren destinasyonlar sunmaktadır (Canoğlu, 2015).

2.6.6 Sosyal ve Kültürel Faktörler

Sağlık turizmi, sosyal ve kültürel faktörlerle de şekillenmektedir. Birçok sağlık turisti, tedavi sürecinde buldukları ülkedeki kültürel unsurları deneyimlemeyi, yerel yemekleri tatmayı ve tarihi mekanları ziyaret etmeyi arzu etmektedirler. Bu unsurlar, sağlık turizminin sadece tedavi değil, aynı zamanda bir kültürel keşif ve deneyimleme süreci haline gelmesini sağlamaktadır (Swain & Sahu, 2008). Türkiye, bu tür sağlık turistlerinin ilgisini çeken, tarihî ve kültürel zenginlikleriyle öne çıkan bir destinasyon olmuştur. Bu, sağlık turistlerinin tedavi almak için gittikleri ülkelerdeki sosyal ve kültürel ortamları da keşfetmelerini sağlar.

Sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları, ekonomik avantajlar, kısa bekleme süreleri, tedavi çeşitliliği, gizlilik, tatil deneyimleri ve kültürel faktörlerin birleşiminden etkilenmektedir. Bu faktörler, sağlık turistlerinin kararlarını şekillendiren

ve onları sağlık turizmi destinasyonlarına y6nlendiren ana motivasyonel unsurlardır. T6rkiye, sunduğu ekonomik fırsatlar, kaliteli sağlık hizmetleri ve turistik cazibeleri ile sağlık turizmi sekt6r6nde g6çl6 bir destinasyon olmaya devam etmektedir. Sağlık turistlerinin motivasyonlarını anlayarak, sağlık turizmi sağlayıcıları ve h6k6metler, bu alandaki stratejilerini geliştirerek sekt6rdeki b6y6meyi daha da hızlandırabilirler (Canoğlu, 2015).

2.7 Ekonomik Tercihler ve Sağlık Turizminin Ekonomik Etkileri

Sağlık turizmi, yalnızca bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla seyahat ettiği bir alan olmaktan ıkmiş, aynı zamanda ekonomik b6y6meye katkı sağlayan 6nemli bir sekt6r haline gelmiştir. K6resel 6lekte hızla b6y6yen bu sekt6r, 6zellikle sağlık hizmetlerinin uygun maliyetlerle sunulması, kaliteli tedavi imkânları ve gelişmiş altyapılarla 6n plana çıkan 6lkeler için b6y6k bir ekonomik fırsat yaratmaktadır. Sağlık turizmi, bu s6rete yalnızca sağlık hizmeti sağlayıcılarını değil, aynı zamanda otelcilik, ulaşım ve diğer hizmet sekt6rlerini de doğrudan etkilemektedir. T6rkiye, sağlık turizmi alanında sahip olduğu g6çl6 altyapı ve rekabetçi fiyatlarla, uluslararası pazarda 6nemli bir oyuncu haline gelmiştir. Bu derleme, sağlık turizminin ekonomik etkilerini, sağlık turistlerinin ekonomik tercihlerinin sekt6re olan katkılarını ve bu sekt6r6n ekonomik b6y6meye olan etkilerini inceleyecektir(Kuzhan ve G6nen, 2024). şekilde de T6rkiye ve bazı 6lkeler arasında, yapılan tıbbi m6dahalelerin arasındaki farklar karşılaştırılmıştır.

TIBBİ İŞLEM	ORTAL AMA FİYAT (DOLAR)	Türkiye	ABD	Almanya	Hindistan	Meksika	İspanya	Tayland
By-pass	8500-21000	-	-	-	7500-10500	39000-42000	39000-43000	22500-24500
Kalça protezi	10000-23000	30000	27000	7000-9500	39000	16300-18900	12000-17000	
Kalp kapakçığı ameliyatı	13750-23000	-	-	9500-14000	39000	43000-47500	18500-22000	
Diz nakli	9000-23000	26000	23000	7000-10000	21000	16000-18500	10500-16500	
Omurga füzyon	7000-23000	-	29000	7500-11500	25000	25000-32500	9700-12500	
Rahim alınması	-	-	11000	2500-10000	9700	13500-15000	4500-8000	

Şekil 2.10 Bazı Tıbbi Müdahale Fiyatlarının Ülkelere Göre Karşılaştırılması
Kaynak: TÜRSAB Sağlık Turizmi Raporu, 2014

Sağlık turizmi, ekonomik büyüme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu sektöre yapılan harcamalar, sadece sağlık hizmetlerinin alımıyla sınırlı kalmaz; sağlık turistlerinin konaklama, ulaşım, yemek, alışveriş gibi diğer hizmetlere de büyük harcamalar yapması, yerel ekonomilere ciddi katkılar sağlar. Aydın (2012), Türkiye’de sağlık turizminin gelişmesiyle birlikte, sağlık turistlerinin tedavi aldıkları şehirlerde harcadıkları paranın, yerel ekonomiyi canlandıran bir faktör haline geldiğini belirtmektedir. Türkiye’de sağlık turizmi sayesinde, otelcilik ve restoran sektörü gibi yan sektörlerde büyüme gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra, ulaşım sektöründe de önemli bir hareketlilik meydana gelmiş ve sağlık turizminin sunduğu fırsatlar, yerel işletmeleri desteklemiştir (Şahin, 2023). Doğan ve Aslan (2019), Türkiye’de sağlık turizminin ekonomik etkilerini inceledikleri çalışmalarında, sağlık turizminin sadece sağlık sektörünü değil, aynı zamanda turizm ve hizmet sektörü gibi alanları da güçlendirdiğini vurgulamaktadır.

Sağlık turizminin ekonomik etkileri yalnızca doğrudan harcamalarla sınırlı değildir; aynı zamanda sektöre yapılan yatırımlar da büyük bir ekonomik büyüme yaratmaktadır. Türkiye, sağlık turizmi alanında gerçekleştirdiği altyapı yatırımlarıyla bu alandaki potansiyelini artırmış, dünya çapında bir sağlık turizmi merkezi haline gelmiştir. Bu süreç, yerel istihdamı artırmakta ve yeni iş fırsatları yaratmaktadır. Şak (2021), Türkiye’de sağlık turizminin ekonomik büyümeye olan etkilerini araştırırken, sektöre

yapılan yatırımların, istihdam artışını ve sektöre olan ilgiyi nasıl artırdığını ortaya koymaktadır. Sağlık turizmi, aynı zamanda sağlık hizmetleri sağlayıcılarına olan talebi artırarak, sektördeki profesyonellerin sayısını artırmakta ve bu da yerel iş gücü piyasasını desteklemektedir (Bayın, 2015). Bu bağlamda, sağlık turizmi yalnızca ekonomik büyümeyi değil, aynı zamanda sektöre ilişkin eğitim ve altyapı gelişimini de teşvik etmektedir.

Sağlık turistlerinin ekonomik tercihleri, sağlık turizminin gelişmesinde ve büyümesinde önemli bir faktördür. Sağlık turistleri, tedavi almak için gittikleri ülkelerde genellikle daha uygun maliyetlerle kaliteli sağlık hizmeti almak isterler. Türkiye, bu bağlamda sunduğu rekabetçi fiyatlarla dikkat çekmektedir. Doğan ve Aslan (2019) Türkiye'nin sağlık turizmi alanında sunmuş olduğu kaliteli hizmetleri ve uygun fiyatları, uluslararası hastalar için cazip hale getirdiğini ifade etmektedir. Sağlık turistlerinin ekonomik tercihlerinin, tedavi alacakları ülkeleri seçerken fiyat/performans dengesini göz önünde bulundurduğu ve bu tercihin Türkiye'nin sağlık turizmi pazarında büyük bir paya sahip olmasına olanak tanıdığı söylenebilir. Bu ekonomik tercihler, sağlık turizminin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Gülmez (2012) ve İçöz (2009) tarafından yapılan araştırmalarda da Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki büyümesinin önemli bir sebebi olarak ekonomik tercihlerin etkili olduğu vurgulanmıştır.

Sağlık turizminin finansal piyasalara olan etkileri de göz ardı edilemez. Sağlık turizminin talebinin artması, finansal yatırımları artırmakta ve yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır. Şahin (2023), Türkiye'de sağlık turizminin artan talebinin finansal piyasalarda bir hareketlilik yarattığını ve sağlık sektörüne olan yatırımların arttığını belirtmektedir. Bu yatırımlar, sağlık hizmetleri sektörünü daha da büyütme ve bu alandaki altyapı gelişimini hızlandırmaktadır. Aynı şekilde, sağlık turizminin ekonomik etkileri finansal piyasalarda güven yaratmakta ve sektöre olan ilgiyi artırmaktadır (Şahin, 2023). Bu da sağlık turizmi sektörünün finansal olarak sürdürülebilirliğini pekiştiren bir faktör olmuştur.

Sonuç olarak, sağlık turizmi sektörü, ülkelerin ekonomik büyümeleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sağlık turistlerinin ekonomik tercihleri, bu sektörün büyümesinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye gibi sağlık turizmi alanında gelişme kaydeden ülkeler, bu sektörden önemli ekonomik faydalar sağlamaktadır. Sağlık turizminin yerel ekonomilere olan katkıları, yalnızca doğrudan harcamalarla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda sektöre yapılan yatırımlar ve oluşturulan

istihdam ile de büyük bir etki yaratmaktadır. Bu bağlamda, sağlık turizmi, ekonomik büyümeyi destekleyen ve yerel ekonomileri güçlendiren önemli bir sektördür.

Sağlık turistlerinin ekonomik tercihleri, sağlık turizminin büyümesine önemli katkılar sağlamaktadır. Tedavi masraflarının yanı sıra Türkiye'deki konaklama ve diğer yaşam giderlerinin de uygun olması Alanya gibi turistik bölgelerde sağlık turizminin yaygınlaşması için önemli bir fırsat yaratmaktadır. Alanya, sağlık turizmi açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır çünkü bu bölgedeki sağlık hizmetlerinin kalitesi, düşük maliyetler ve yüksek kaliteli turizm altyapısı, sağlık turistlerinin ilgisini çekmektedir. Gülmez (2012) ve İçöz (2009) tarafından yapılan araştırmalarda da Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki büyümesinin önemli bir sebebi olarak ekonomik tercihlerin etkili olduğu vurgulanmıştır

2.8 Sağlık Turistlerinin Ekonomik Tercihleri

Sağlık turizmi, dünya genelinde hızla büyüyen bir sektör olup, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için ekonomik fırsatlar sunmaktadır. Sağlık turistlerinin, tedavi almak amacıyla başka bir ülkeye seyahat etmeleri, sadece sağlık hizmetleri almakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda bu seyahatlerin ekonomik ve ticari etkileri de büyük olmaktadır. Sağlık turistlerinin kararlarını verirken dikkate aldıkları ekonomik tercihler, sağlık hizmetlerinin sunulmasında önemli rol oynamaktadır. Bu tercihlerin anlaşılması, sağlık turizmi sektöründeki stratejik planlamalar ve yerel ekonomilere katkı sağlama açısından kritik öneme sahiptir (Kuzhan ve Gönen, 2024).

Sağlık turistlerinin en temel ekonomik tercihleri, genellikle tedavi maliyetleri, hizmet kalitesi ve ödeme kolaylıkları gibi unsurlarla şekillenir. Sağlık turizmi, tedavi için yurtdışına seyahat eden hastaların, daha düşük maliyetlerle daha kaliteli hizmetler almayı hedefledikleri bir alan olarak öne çıkmaktadır. Türkiye, bu açıdan sağlık turizmi için tercih edilen ülkeler arasında önemli bir yere sahiptir. Üstün ve Uslu (2022) Türkiye'nin sağlık turizminde tercih edilme nedenlerini ele aldıkları çalışmalarında, sağlık turistlerinin Türkiye'yi seçmelerindeki en önemli faktörün uygun maliyetler ve yüksek kaliteli sağlık hizmetleri olduğunu belirtmişlerdir. Türkiye, sağlık hizmetlerinin dünya genelindeki birçok ülkeye göre daha düşük fiyatlarla sunulmasıyla dikkat çekmektedir. Bu ekonomik avantaj, sağlık turistlerinin kararlarını doğrudan etkilemektedir.

Arı (2017), medikal turizm açısından Türkiye'nin sunduğu avantajları, özellikle tedavi maliyetlerinin diğer ülkelerle kıyaslandığında daha uygun olması ve yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunulması ile açıklamaktadır. Sağlık turistleri, çoğu zaman tedavi

maliyetlerinden tasarruf etmek amacıyla Türkiye gibi sağlık turizminde güçlü bir konumda olan ülkeleri tercih etmektedir. Arı (2017), ayrıca Türkiye'nin sağlık turizminde ön plana çıkmasındaki diğer bir etmenin, sağlık hizmetlerinin kalitesiyle birlikte sağlanan ödeme kolaylıkları olduğunu ifade etmektedir. Türkiye'deki hastaneler ve sağlık kuruluşları, çeşitli ödeme yöntemleri ve finansal esneklikler sunarak, sağlık turistlerinin ekonomik tercihlerini desteklemektedir.

Ölmez (2023), Türkiye'ye gelen sağlık turistlerinin kalite beklentilerini incelediği çalışmada, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmelerinde ekonomik faktörlerin önemli bir yere sahip olduğunu belirtmiştir. Özellikle tedavi maliyetlerinin yanı sıra, konaklama ve ulaşım gibi ek harcamaların da uygun fiyatlarla sağlanması, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Sağlık turizmi, turistlerin sadece sağlık hizmeti almakla kalmayıp, aynı zamanda tatil yapma fırsatı sunduğu için Türkiye'nin konaklama ve eğlence sektöründe sunduğu ekonomik fırsatlar da turistlerin tercihlerini etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu da Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe rekabetçi avantajlar sunmasına yardımcı olmaktadır (Ölmez, 2023).

Can (2019), yaptığı çalışmada, Türkiye'de sağlık turizmini tercih eden hastaların en çok ekonomik nedenlerle bu tercihi yaptıklarını vurgulamaktadır. Özellikle, Türkiye'deki hastaneler ve sağlık kuruluşları, dünya standartlarında tedavi olanakları sunmakla birlikte, tedavi maliyetlerinin daha uygun olması, bu kararın en önemli ekonomik gerekçesi olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye, sağlık turizmi açısından çok sayıda avantajı bir arada sunarak, hastaların ekonomik beklentilerini karşılamaktadır. Ayrıca, hastaların tedavi sonrası iyileşme sürecinde konaklama ve turistik aktiviteleri de uygun fiyatlarla sunulması, Türkiye'nin sağlık turizmi pazarındaki çekiciliğini artırmaktadır.

2.9 Sağlık Turizmi ve Yerel Ekonomilere Katkısı

Sağlık turizmi, giderek daha fazla ülkenin ekonomik kalkınma stratejileri içinde yer almaya başlayan önemli bir sektör haline gelmiştir. Sağlık turizmi sadece sağlık hizmetleri almayı değil, aynı zamanda yerel ekonomilere büyük katkılar sağlamayı da kapsamaktadır. Sağlık turistleri, tedavi için geldikleri bölgelerde sağlık hizmetlerinin yanı sıra konaklama, ulaşım, yemek ve diğer turistik aktiviteler için harcamalar yapmaktadırlar. Bu da yerel ekonomilerin canlanmasına ve çeşitli sektörlerde büyümeye olanak tanımaktadır. Türkiye örneğinde olduğu gibi, sağlık turizmi, yerel ekonomilerde

ekonomik çeşitliliği artırmakta, istihdam yaratmakta ve altyapı yatırımlarına yol açmaktadır (Bayar, 2019).

Türkiye, özellikle Antalya gibi turistik bölgelerinde sağlık turizminin sağladığı ekonomik fırsatlar sayesinde önemli bir büyüme kaydetmiştir. Antalya'daki sağlık turizmi, konaklama, restoran, ulaşım ve eğlence sektörlerine katkı sağlamaktadır. Bayar (2019), Antalya'daki sağlık turizmi potansiyelini incelediği çalışmada, sağlık turistlerinin uzun süreli kalışlarının, bölgedeki turizm altyapısını desteklediğini ve yerel esnafın gelirlerinde artış sağladığını belirtmiştir. Sağlık turistlerinin harcamaları, yalnızca sağlık hizmetleriyle sınırlı kalmamakta, yerel halkın da ekonomik olarak fayda sağlamasına olanak tanımaktadır. Bu harcamalar, yerel ekonomilere katkı sağlayan önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayar, 2019).

Sağlık turizminin yerel ekonomilerde yarattığı bu etkiler, sadece sağlık hizmetleri sağlayıcılarıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda diğer ekonomik sektörleri de doğrudan etkilemektedir. Aslan (2019), Türkiye'de sağlık turizminin özellikle sağlık turizmi için altyapı yatırımları yapan şehirlerdeki iş gücü piyasasına önemli katkılar sağladığını vurgulamaktadır. Sağlık turizminin arttığı bölgelerde, sağlık hizmetleri sektörü dışında otelcilik, turizm, restoran ve ulaşım gibi hizmet sektörlerinde de ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Ayrıca, sağlık turizmiyle birlikte, yeni iş kolları ve işletmelerin kurulması da yerel ekonomiyi güçlendirmektedir (Aslan, 2019). Bu durum, yerel halk için yeni iş fırsatlarının yaratılması anlamına gelir. Öter ve Ünal (2021), Beypazarı ilçesinde yapılan bir çalışmada, sağlık turizmi ile kültürel mirasın etkileşimini inceleyerek, sağlık turizminin yerel ekonomiye nasıl katkı sağladığını ele almışlardır. Çalışma, turizm ile sağlık turizminin birleşmesinin, yerel halkın kültürel mirasını tanıtarak, ekonomik kalkınmaya olanak sağladığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, sağlık turizmiyle birlikte gelen yabancı turistlerin, yerel kültürle etkileşime girmesi, bölgedeki esnafın da kültürel zenginlikten fayda sağlamasına neden olmaktadır (Öter & Ünal, 2021). Bu etkileşim, sağlık turizminin sadece ekonomik değil, kültürel anlamda da yerel halk için değer yarattığını göstermektedir.

Sağlık turizminin ekonomik etkileri yalnızca kısa vadede görülen kazançlarla sınırlı değildir; uzun vadede sağlık turizminin artırdığı yatırımlar, yerel altyapının güçlenmesine ve sürdürülebilir kalkınmaya yol açmaktadır. Aslan (2019), sağlık turizmi sayesinde Türkiye'de sağlık sektörüne yapılan yatırımların arttığını ve bu yatırımların yerel ekonomilerde istihdam yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda sağlık hizmetleri kalitesinin yükselmesine de katkı sağladığını ifade etmektedir. Sağlık turizmi, aynı

zamanda yerel sağlık altyapısının geliştirilmesi ve yenilikçi sağlık hizmetleri sunulması için de bir teşvik unsuru oluşturmaktadır (Aslan, 2019).

Sonuç olarak, sağlık turizmi, yalnızca sağlık sektörünü değil, aynı zamanda yerel ekonomileri de güçlendiren önemli bir sektördür. Yerel ekonomilere olan katkılar, sağlık hizmetlerinden elde edilen gelirlerin yanı sıra, turizm, otelcilik, ulaşım ve diğer sektörlerdeki harcamalarla da genişlemektedir. Türkiye’de sağlık turizminin arttığı bölgelerde, özellikle Antalya gibi şehirlerde, yerel ekonomiler önemli ölçüde canlanmış ve yeni iş fırsatları ortaya çıkmıştır (Bayar, 2019). Bunun yanında, sağlık turizmiyle gelen turistlerin kültürel etkileşimde bulunmaları, yerel kültürün tanıtılmasına ve kültürel mirasın korunmasına olanak tanımaktadır (Öter & Ünal, 2021). Sağlık turizminin ekonomik ve kültürel katkıları, bu sektörün yerel kalkınma için önemli bir fırsat sunduğunu açıkça göstermektedir.

2.10 Sağlık Turizmi ve İstihdam Artışı

Sağlık turizmi, hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkeler için ekonomik büyüme sağlayan önemli bir sektördür. Bu sektör, sadece sağlık hizmetleri sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda yerel ekonomilere de katkı sağlar. Özellikle Türkiye gibi sağlık turizmi potansiyeline sahip ülkelerde, bu sektörün büyümesi, iş gücü talebini artırarak istihdam artışına yol açmaktadır. Sağlık turizminin sunduğu ekonomik fırsatlar, sağlık hizmetleri sağlayıcılarının yanı sıra, konaklama, ulaşım, restoranlar ve diğer hizmet sektörlerinde de istihdam yaratmaktadır (Ölmez, 2023).

Sağlık turizmi, yerel ekonomilere katkı sağlarken, özellikle sağlık sektöründe önemli bir iş gücü talebi yaratmaktadır. Türkiye, sağlık turizminin potansiyelinden faydalanarak, sağlık hizmetleri sektörü ve yan sektörlerdeki istihdamı artırmıştır. Bu sektör, hem nitelikli sağlık personeline olan ihtiyacı artırmakta hem de konaklama, ulaşım, turizm gibi sektörlerde ek iş olanakları yaratmaktadır. Bulut ve Şengül (2019), Türkiye’de sağlık turizminin giderek büyüdüğünü ve bu büyümenin, özellikle sağlık sektöründe iş gücü talebini önemli ölçüde artırdığını belirtmektedir. Sağlık turizminin yaygınlaşması, sağlık hizmetleri sağlayıcıları, hastaneler, klinikler ve özel tedavi merkezlerinde iş imkânlarının artmasına yol açmıştır (Bulut & Şengül, 2019).

Kostak (2007) da yaptığı çalışmada, Türkiye örneğinde sağlık turizminin, sağlık hizmetleri sektörü dışında konaklama, ulaşım, restoran ve diğer hizmet sektörlerinde istihdam artışı sağladığını ifade etmektedir. Sağlık turistlerinin uzun süreli kalışları, bölgedeki otelcilik ve restoran sektörlerinin büyümesine katkıda bulunmuş, dolayısıyla

yerel ekonomilerde yeni iş fırsatları doğmuştur. Bu iş fırsatları, özellikle turistik bölgelerde yaşayan yerel halk için önemli bir gelir kaynağı olmuştur. Ayrıca, sağlık turizminin yerel iş gücü üzerinde pozitif etkiler yaratmasının yanı sıra, sağlık hizmetleri sektöründe uluslararası alanda rekabet edebilen bir iş gücü oluşturulmasına da katkı sağlamaktadır.

Sağlık turizminin istihdam artışı sağladığı bir diğer önemli alan, eğitim ve öğretim sektörü olmuştur. Sağlık turizminin gelişmesiyle birlikte, sağlık hizmetleri sektöründe çalışan bireylerin daha fazla eğitime ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Bu da, sağlık turizmi alanında uzmanlaşmış sağlık profesyonelleri yetiştiren akademik kurumların sayısını artırmıştır. Tengilimoğlu (2013), sağlık turizminin, sağlık turizmiyle ilgili uzmanlaşmış personel ihtiyacını doğurduğunu ve bunun da sağlık turizmi eğitimi veren okullara olan ilgiyi artırdığını vurgulamaktadır. Bu gelişme, hem yerel halkın istihdamını artırmakta hem de sağlık hizmetleri alanındaki eğitim kalitesini yükseltmektedir.

Sağlık turizminin, özellikle Türkiye gibi ülkelerde sağladığı istihdam artışı, sağlık sektörü dışında da diğer ekonomik sektörlerde önemli etkiler yaratmaktadır. Edinsel ve Adıgüzel (2014), Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki gelişmelerin, sadece sağlık hizmetleri değil, aynı zamanda diğer birçok sektörde de iş gücü talebini artırdığını belirtmektedir. Sağlık turistlerinin konaklama, ulaşım, rehberlik, eğlence ve restoran gibi hizmetleri kullanmaları, bu sektörlerde yeni iş alanlarının açılmasına olanak tanımaktadır. Türkiye'de sağlık turizmi, bu şekilde birçok sektörde iş olanakları yaratırken, aynı zamanda yerel halkın gelir düzeyini artırarak yaşam standartlarını yükseltmiştir.

Şahin ve Şahin (2018), sağlık turizminin, Türkiye'nin ekonomik büyüme süreçlerine önemli katkılar sağladığını ve sağlık turizminin ekonomik büyüme ile doğrudan bağlantılı bir şekilde yerel istihdamı artırdığını vurgulamaktadır. Sağlık turizmi sayesinde artan yabancı turist sayısı, sağlık hizmetleri sağlayıcılarının daha fazla personel çalıştırmasına ve daha fazla altyapı yatırımına ihtiyaç duymasına yol açmıştır. Bu durum, sağlık sektörü dışındaki birçok sektörün de büyümesine ve daha fazla iş gücü talebinin oluşmasına neden olmuştur (Şahin & Şahin, 2018).

2.11 Türkiye ve Alanya'da Sağlık Turizmi: Mevcut Durum ve Gelecek Potansiyeli

Türkiye, sağlık turizmi alanında dünya çapında önemli bir oyuncu olarak öne çıkmaktadır. Yalçın (2013), Türkiye'nin sağlık turizmi potansiyelini incelediği çalışmasında, ülkenin sahip olduğu doğal güzellikler, tarihi zenginlikler ve kaliteli sağlık hizmetleri ile sağlık turizmi için cazip bir destinasyon olduğunu belirtmiştir. Özellikle

Antalya, sahip olduğu sağlık altyapısı, turistik cazibesi ve coğrafi avantajları ile sağlık turizmi sektöründe önemli bir yer edinmiştir. Antalya ilinin sağlık turizmi potansiyeli, hem turizm hem de sağlık sektörünün birleşimiyle büyük bir büyüme alanı sunmaktadır. Yalçın (2013) Antalya'nın sağlık turizmi potansiyelinin, uygun fiyatlar, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri ve turistik faaliyetlerin bir arada sunulmasından kaynaklandığını vurgulamaktadır.

Alanya, Antalya'nın önemli bir ilçesi olarak, sağlık turizmi açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. Alanya'nın sağlık turizmi gelişimi, şehrin tarihi, doğal güzellikleri ve ulaşım avantajları gibi faktörlerle desteklenmektedir. Kahveci (2014), Alanya'daki medikal turizm teşviklerini incelediği çalışmasında, yerel yönetimlerin ve özel sektördeki sağlık kuruluşlarının sağladığı teşviklerin, Alanya'nın sağlık turizmi alanında daha fazla pay almasına yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Alanya, sahip olduğu tarihi ve doğal güzellikleriyle beraber sağlık hizmetleri ile de hem yerli hem de yabancı turistleri çekmektedir. Kahveci (2014), Alanya'da sağlık turizmi sektöründeki büyümenin, medikal turizm teşviklerinin etkin bir şekilde uygulanması ile hızlandığını vurgulamaktadır.

Alanya'daki sağlık turizminin gelişmesine yönelik bir diğer önemli faktör, sağlık turizmi altyapısının güçlendirilmesidir. Kuzkaya, Işık ve Sözen (2023) Alanya'daki medikal turizmi sektörel paydaşlar perspektifinden inceledikleri çalışmalarında, sağlık kuruluşları, oteller ve ulaşım şirketleri arasındaki iş birliğinin, bölgedeki sağlık turizmi potansiyelinin artmasına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Alanya'daki medikal turizm sektöründeki paydaşların birbirleriyle uyum içinde çalışması, bölgenin sağlık turizmi pazarındaki rekabet gücünü artırmaktadır. Sağlık turizmi altyapısının daha da geliştirilmesi, Alanya'nın bu alanda daha fazla turist çekmesine olanak tanıyacaktır.

Şakar (2016), Antalya'nın sağlık turizmi potansiyelini ve bu alandaki gelişmelerin önündeki engelleri ele alarak, Antalya'nın sağlık turizmini daha da geliştirmek için çözüm önerileri sunmaktadır. Şakar (2016), Antalya'nın sağlık turizmi alanındaki potansiyelinin daha verimli kullanılabilmesi için sağlık hizmeti sağlayıcılarının uluslararası düzeyde tanınan sertifikalar alması ve pazarlama stratejilerinin güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Antalya'nın sağlık turizmi alanındaki güçlü yönlerinden faydalanarak, uluslararası düzeyde daha fazla sağlık turisti çekmesi mümkündür.

Alanya'daki sağlık turizminin geleceği, bölgedeki ekolojik çevre ile de ilişkilidir. Büyükşahin (2021), Alanya'daki ekolojik çevrenin medikal ve rehabilitasyon turizmi üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, doğal kaynakların korunarak kullanılması

gerektiğine dikkat çekmektedir. Alanya'nın doğal güzellikleri ve kültürel mirası sağlık turizmi açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ancak bu kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, bölgedeki sağlık turizminin uzun vadeli başarısı için kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak, Türkiye ve özellikle Alanya'da sağlık turizmi sektörü büyük bir potansiyele sahiptir. Antalya'nın sağlık turizmi potansiyeli, bölgenin turistik cazibesi, kaliteli sağlık hizmetleri ve uygun fiyatlar ile desteklenmektedir. Alanya ise, yerel yönetimlerin ve sektörel paydaşların katkılarıyla sağlık turizmi alanında önemli bir gelişim göstermektedir. Ancak, sağlık turizmi sektöründeki bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilebilmesi için altyapının güçlendirilmesi, uluslararası standartlarda hizmet sunulması ve ekolojik sürdürülebilirliğe özen gösterilmesi gerekmektedir. Türkiye ve Alanya, bu alandaki stratejik adımlar ile gelecekte sağlık turizminin önemli bir merkezi haline gelebilir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli ve hipotezleri, veri toplama yöntemi, anket formunun hazırlanma süreci, örnekleme yöntemi ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir. Çalışmanın amaçları doğrultusunda, öncelikle nitel yöntemlerle araştırma çerçevesi belirlenmiş ve geliştirilen hipotezlerin test edilmesi için gerekli birincil verilerin elde edilmesi amacıyla anket yöntemiyle nicel bir saha çalışması gerçekleştirilmiştir.

3.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, sağlık turizmi kavramını ve bu turizmin dünya genelindeki ve Türkiye'deki gelişimini incelemektir. Ayrıca, Alanya bölgesinin sağlık turizmi potansiyelini değerlendirerek, bu alandaki ekonomik etkilerinin ve gelecekteki büyüme fırsatlarının araştırılması hedeflenmektedir. Sağlık turizmi, medikal turizm, termal turizm, wellness ve estetik cerrahi gibi çeşitli alt kategorilerle birlikte, yalnızca tedavi amaçlı seyahatlerin değil, aynı zamanda sağlığı iyileştirme ve yenileme amaçlı seyahatlerin de önemli bir bileşenidir. Çalışma, bu turizm türlerinin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini değerlendirerek, sağlık turizminin bölgesel kalkınma, yerel ekonomilere katkı ve turizm sektörü üzerindeki uzun vadeli etkilerini araştırmaktadır.

3.2 Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma, sağlık turizminin küresel boyutta gelişen ve hızla büyüyen bir sektör olarak önemi ile Türkiye'deki yeri ve Alanya'daki potansiyeli üzerinde odaklanmaktadır. Çalışma, sağlık turizminin çeşitliliğini ve farklı alt kategorilerinin özelliklerini ele alacak, özellikle medikal turizm üzerine derinlemesine bir analiz yapacaktır. Alanya'daki sağlık turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi, bölgedeki sağlık hizmetlerinin kalitesi, altyapı olanakları ve turistik cazibesi ışığında yapılacaktır.

Bu kapsamda, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları, sağlık turizminin ekonomik etkileri ve Türkiye'nin bu alandaki gelişme süreci araştırılacak; sağlık turizminin, özellikle Alanya'da yerel ekonomi üzerindeki etkisi incelenecektir. Ayrıca, sağlık turizminin küresel rekabet ortamında Türkiye'nin rekabetçi avantajlarını nasıl kullanabileceği üzerine stratejik önerilerde bulunulacaktır.

Çalışma, Alanya bölgesindeki sağlık turizmine olan ilginin artırılmasına yönelik potansiyel stratejileri belirlemeyi ve bölgedeki sağlık kuruluşlarının, turizm sektörü ile entegrasyonunu sağlamayı hedeflemektedir. Anketler ve mevcut literatür

taramaları ile sağlanacak veriler, bu alandaki güncel durumu anlamaya ve gelecekteki gelişim fırsatlarını ortaya koymaya olanak sağlayacaktır.

Bu çalışmada, sağlık turizmi sektöründe yer alan sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları ve ekonomik tercihlerine yönelik bir analiz yapılmıştır. Çalışmanın amacı, Türkiye'nin sağlık turizmi bağlamında sağlık turistlerinin tercihlerini belirlemek, ekonomik tercihler ve motivasyonel faktörleri anlamak ve Alanya'daki sağlık turizmi potansiyelini incelemektir. Araştırma, nitel ve nicel veri toplama yöntemlerini birleştirerek, sağlık turizminin ekonomik etkilerini ve sağlık turistlerinin tercihlerini daha kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi hedeflemektedir.

3.3 Araştırma Modeli ve Veri Toplama Yöntemi

Veri, bir sonuca ulaşmak için gereken ilk bilgi ya da anlam çıkarma sürecinde veya sonuca varırken kullanılan nicelikler, olaylar, kayıtlar veya sayılar bütünüdür(Karasar, 2009).

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemine dayanan bir betimsel çalışmadır. Sağlık turizmi hakkında daha derinlemesine bir anlayış geliştirmek amacıyla, anket yöntemi ile veri toplanmıştır. Katılımcılar, sağlık turizmi sektörüne ilgi duyan ve sağlık tedavisi amacıyla Türkiye'yi ziyaret eden bireyler arasından seçilmiştir. Anket, sağlık turistlerinin motivasyonel faktörleri, ekonomik tercihleri ve genel memnuniyetleri hakkında bilgi toplamak için tasarlanmıştır.

Anket, sağlık turistlerinin karar alma süreçlerini, sağlık turizmi tercihlerindeki ekonomik faktörleri ve motivasyonel davranışları belirlemek için tasarlanmıştır. Anketin geliştirilmesinde, sağlık turizmi alanındaki literatür taraması, uzman görüşleri ve önceki çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında bir dizi sorudan oluşan bir form hazırlanmıştır.

3.3.1 Anket Formu Geliştirme

Araştırma için oluşturulan anket soruları, daha önce yapılmış çalışmalardan derlenmiş olup, bir kısmı konuyla ilgili çeşitli araştırmalara dayanarak hazırlanmıştır. Anket formu, dört ana bölümden oluşmaktadır:

- **Demografik Bilgiler:** Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, yıllık dolar cinsinden gelirleri gibi temel kişisel bilgilerini içeren sorular yer almıştır. Bu bölüm, katılımcıların genel özelliklerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

- **Motivasyonel Davranışlar:** Bu bölümde, katılımcıların sağlık turizmini tercih etmelerindeki ana motivasyonlar (tedavi kalitesi, tedaviye erişim kolaylığı, düşük maliyetler, gizlilik gibi) sorgulanmıştır. Bu sorular, sağlık turistlerinin sağlık turizmini tercih etme sebeplerini anlamayı hedeflemiştir.
- **Ekonomik Tercihler:** Katılımcıların sağlık turizmi yaparken ekonomik tercihleri, tedavi maliyetlerinin etkisi, ödeme seçenekleri ve sigorta kapsamı gibi faktörler üzerinde durulmuştur. Bu bölüm, sağlık turistlerinin ekonomik kararlarını etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır.
- **Genel Memnuniyet, Beklentiler ve Gelecek Planları:** Katılımcılara, sağlık turizmi sektörüne yönelik beklentileri, gelecekte sağlık turizmini tercih etme olasılıkları ve Alanya'yı sağlık turizmi açısından nasıl değerlendirdikleri gibi sorular sorulmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin ekonomik tercihleri, motivasyonel davranışları ve genel memnuniyet düzeylerini ölçmek için 5 dereceli likert ölçeği ile değerlendiren 31 ifadenin "Kesinlikle katılmıyorum-1", "Katılmıyorum-2", "Kararsızım-3", "Katılıyorum-4", "Kesinlikle katılıyorum-5" şeklinde cevaplandırılması beklenmiştir.

Anket formlarının içeriği oluşturulduktan sonra, yazım, biçim ve sunum özellikleri tasarlanmıştır. Anket formları, her biri 2 adet A4 sayfası olmak üzere toplamda 3 sayfa olarak hazırlanmıştır. Son olarak, anket formunun içeriği ve sorularının anlaşılabilirliğini değerlendirmek ve katılımcıların tepkilerini ölçmek amacıyla, araştırmanın örnek kitlesine uygulanmadan önce kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 10 kişi ile ön test yapılmış, elde edilen sonuçlara göre gerekli düzenlemeler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir.

3.3.2 Anketin Uygulama Süreci

Anket, Alanya'daki çeşitli sağlık tesislerinden (hastaneler, özel klinikler ve diş merkezleri) tedavi alan sağlık turistlerine uygulanmıştır. Katılımcılar, sağlık turizmi ile ilgili deneyimlerine dayalı olarak anonim bir şekilde yanıtlar vermiştir. Anket, yüz yüze uygulama yöntemiyle yapılmıştır ve her bir katılımcı, anketi tamamlamadan önce bilgilendirilmiş onam formunu imzalamıştır. Bu formda, araştırmanın amacı, katılımcıların gizliliği ve anonimlik garantisi açıklanmıştır.

3.3.3 Veri Toplama Süreci ve Zaman Çerçevesi

Veri toplama süreci, 2024 yılının mart ve eylül ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Bu süre zarfında, Alanya'daki sağlık merkezleri ve hastaneler toplamda 92 katılımcıya anket uygulanmıştır. Katılımcılar, sağlık turizmi konusunda deneyimli bireyler olup, yalnızca sağlık tedavisi amacıyla Türkiye'ye gelmiş kişilerdir. Anket, belirli bir standardı koruyarak, aynı formatta tüm katılımcılara uygulanmıştır.

3.3.4 Veri Toplama Aracının Geçerliliği ve Güvenirliği

Anketin geçerliliği, uzmanlar tarafından yapılan içerik geçerliliği testi ile sağlanmıştır. Uzman görüşleri alınarak anketin kapsamı ve sorularının, araştırma amacına uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca, anketin güvenirliliği Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi R analizi, Anova analizi, çoklu regresyon testleri ve SPSS programı kullanılarak yapılmıştır.

3.4 Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışlarını ve ekonomik tercihlerine yönelik olarak geliştirilmiş bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu, dört ana bölümden oluşmaktadır:

- **Demografik Bilgiler:** Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum gibi kişisel bilgilerini içeren sorular yer almaktadır.
- **Motivasyonel Davranışlar:** Katılımcıların sağlık turizmini tercih etmelerindeki ana motivasyonları belirlemek amacıyla, düşük maliyet, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri, tedaviye erişim kolaylığı gibi faktörlere yönelik sorular sorulmuştur.
- **Ekonomik Tercihler:** Katılımcıların sağlık hizmeti alırken dikkate aldıkları ekonomik faktörler (maliyet, ödeme seçenekleri, sigorta kapsamı) üzerine sorular içermektedir.

Genel Memnuniyet: Katılımcıların sağlık turizmi deneyimleri memnuniyeti, reklam ve pazarlama faaliyetlerinin yeterliliği ve Alanya'ı tekrar tercih etme sebepleri üzerine sorular içermektedir.

3.5 Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, Alanya'daki sağlık merkezlerinden tedavi gören sağlık turistleriyle yapılmıştır. Katılımcıların, sağlık turizmi hakkında deneyimlere sahip olmaları ve Türkiye'yi tedavi amacıyla ziyaret etmeleri gerekmektedir. Anketler, yüz yüze

uygulanarak, katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve anketin amacı hakkında bilgilendirme sağlanmıştır. Katılımcılar, anonimlikleri garantilenecek gönüllü olarak anketi doldurmaya davet edilmiştir. Bu süreçte, katılımcıların onayları alınmış ve her türlü etik kurallar çerçevesinde anket yapılmıştır.

Veri toplama süreci, 2024 yılının Mart-Eylül ayları arasında gerçekleştirilmiş ve Alanya'daki farklı sağlık merkezleri ve hastanelerde toplamda 92 katılımcıya anket uygulanmıştır. Her bir katılımcı, anketin içeriği hakkında detaylı bir şekilde bilgilendirilmiş ve kişisel bilgileri yalnızca araştırma amacıyla kullanılacağı belirtilmiştir. Katılımcılardan alınan yanıtlar, tamamen anonim olarak kaydedilmiştir.

Anketin geçerliliği ve güvenilirliği, birkaç adımla sağlanmıştır. İlk olarak, anket formu uzmanlar tarafından gözden geçirilmiş ve araştırma amacına uygun olup olmadığına dair değerlendirmeler yapılmıştır. Formda yer alan soruların, araştırmanın hipotezleriyle örtüşen geçerli sorular olduğuna karar verilmiştir. Ayrıca, anketin güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak hesaplanmış ve faktör gruplarına göre 0.91 gibi yüksek bir güvenilirlik değerine kadar ulaşılmıştır. Bu sonuç, anketin tutarlı ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğunu göstermektedir.

Veri toplama sürecinde bazı zorluklar ve sınırlamalarla karşılaşmıştır. Katılımcı sayısının sınırlı olması, araştırmanın sonuçlarının tüm sağlık turizmi pazarını yansıtmada kısıtlayıcı bir etki yaratmış olabilir. Ayrıca, anketin yalnızca Alanya'daki sağlık turistleriyle yapılması, diğer bölgelerdeki sağlık turizmi ile ilgili sonuçların genellenebilirliğini sınırlayabilir. Gelecek çalışmalarda, farklı şehirlerdeki sağlık turistleriyle de anket uygulanarak bulguların genellenebilirliği artırılabilir.

3.6 Verilerin Analizi

Toplanan veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ayrıca sonuçların analizinde R analiz programı, çoklu regresyon ve ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) testleri kullanılmıştır.

3.7 Geçerlilik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, sağlık turizmi kapsamında Türkiye'yi tercih eden bireylerin memnuniyet düzeylerini, hizmet kalitesine yönelik algılarını ve sağlık turizmine dair beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilen anketin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Anket

sorularının iç tutarlılık düzeyini belirlemek için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirliği test edilmiştir.

Anket maddeleri, içeriklerine ve ölçtükleri kavramsal yapıya göre yedi ana faktör grubuna ayrılmıştır: Ekonomik ve Pratik Avantajlar, Hizmet Kalitesi ve Sağlık Standartları, Konfor ve Hastane Koşulları, Turizm ve Ekstra Olanaklar, Güvenlik ve Mahremiyet, Genel Memnuniyet ve Tavsiye, Reklam ve Tanıtım. Bu faktörler, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etme nedenlerini, sağlık kuruluşlarından beklentilerini ve genel memnuniyet düzeylerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek için oluşturulmuştur.

Her faktör grubuna ait sorular üzerinden Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirliği değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, düşük iç tutarlılık gösteren bazı sorular çıkarılmış ve ölçek optimize edilerek güvenilirliği yüksek bir yapı oluşturulmuştur. Bu analizler, çalışmanın bilimsel geçerliliğini artırarak elde edilen bulguların daha tutarlı ve güvenilir olmasını sağlamıştır.

Tablo 3.1 Analiz Sonucu Cronbach Alfa Katsayısı Değerleri

Faktör Grupları	Cronbach Alfa Katsayısı
Ekonomik ve Pratik Avantajlar	0.72
(2) Tedavi maliyetlerinin kendi ülkesinden çok daha uygun olması	
(3) Bekleme süreleri	
(4) Ulaşım kolaylığı	
(7) Vize işlemlerinin kolaylığı	
(8) Bürokrasinin hızlı işleyişi	
(11) Sigorta kapsamı	
Hizmet Kalitesi ve Sağlık Standartları	0.83
(1) Ülkemizde sunulan hizmetten daha kaliteli hizmet alma	
(13) Deneyimli ve uzman sağlık personeli	
(14) Uluslararası akredite hastanelerin olması	
(18) Hizmetin vaat edilen zaman aralığında verilmesi	
(19) Sağlık personellerinin hastalara yardım etmeye her zaman istekli olması	
(20) Personelin alanında yetkin ve bilgili olması	
Konfor ve Hastane Koşulları	0.79
(5) Dil probleminin olmaması	
(6) Temiz ve konforlu konaklama	
(21) Sağlık kurum ve kuruluşlarının fiziki imkanlarının yeterli ve görsel olarak çekici olması	
(22) Sağlık kurumunda çalışanların ücretlendirme ve faturalandırmanın zamanında yapılması	
Turizm ve Ekstra Olanaklar	0.88
(9) Tıbbi tedavi ve turizm olanaklarının beraber sunulması	
(10) Türkiye'nin iklimi, doğal ve tarihi güzellikleri	
(17) Türkiye'nin zaten bir turizm ülkesi olması	
Güvenlik ve Mahremiyet	0.71
(12) Ülkemizde yasak olan tedaviler	
(15) Gizlilik tercihi	
(16) Güvenlik hissi	
Genel Memnuniyet ve Tavsiye	0.91

(23) Genel olarak Türkiye’de aldığım hizmetten memnun kaldım	
(24) Türkiye’deki hastanelerde verilen hizmetlerinden memnun kaldım	
(25) Genel olarak Türkiye’de verilen hizmetle fiyatın orantılı olduğunu düşünüyorum.	
(26) Türkiye’de sağlık turizmi alanındaki personeller bilgili ve ilgililer.	
(27) Türkiye’ye tedavi amaçlı tekrar seyahat edebilirim.	
(28) Türkiye’de aldığım tedaviyi çevremde tedaviye ihtiyacı olan insanlara tavsiye ederim.	
(29) Bir sonraki tedavi için seçeceğim ilk ülke Türkiye olur	
Reklam ve Tanıtım	
(30) Yurtdışında Türkiye ve sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımlar yeterlidir.	0.73
(31) Yurtdışında Türkiye ve sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımlar gerçeği yansıtmaktadır.	

Elde edilen sonuçlara göre, tüm faktör gruplarında Cronbach Alfa katsayısı 0.70’in üzerinde çıkmıştır, bu da ölçeğin genel olarak yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Hizmet Kalitesi ve Sağlık Standartları faktöründe 0.83 ve Turizm ve Ekstra Olanaklar faktöründe 0.88 gibi yüksek güvenilirlik değerleri elde edilmiştir. Bu sonuçlar, ilgili maddelerin birbirleriyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu ve ölçülmek istenen kavramları tutarlı bir biçimde yansıttığını ortaya koymaktadır. Genel Memnuniyet ve Tavsiye (0.80) ve Reklam ve Tanıtım (0.75) faktörleri de yüksek iç tutarlılık göstermiştir.

Ekonomik ve Pratik Avantajlar (0.72), Konfor ve Hastane Koşulları (0.79) ve Güvenlik ve Mahremiyet (0.71) faktörleri de kabul edilebilir güvenilirlik düzeyinde bulunmuştur. Özellikle Güvenlik ve Mahremiyet faktöründeki Cronbach Alfa değerinin diğer faktörlere kıyasla nispeten düşük olması, bu faktörde yer alan maddelerin çeşitliliğinden kaynaklanıyor olabilir. Ancak, 0.70 eşik değerinin üzerinde olması, ölçeğin bu faktör açısından da güvenilir olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, yapılan analizler doğrultusunda anket ölçeğinin bilimsel olarak güvenilir ve geçerli olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler, sağlık turizmi bağlamında yapılan araştırmalarda tutarlı ve güvenilir sonuçlar sağlayacak nitelikte olup, ilgili

faktörleri başarılı bir şekilde ölçmektedir. Bu nedenle, çalışmada kullanılan ölçek sağlık turizmi araştırmalarında etkili bir ölçüm aracı olarak değerlendirilebilir.

3.8 Etik İlkeler

Bu araştırma, etik kurallar çerçevesinde yapılmıştır. Katılımcılara anketin amacı hakkında bilgi verilmiş ve katılımlarının gönüllü olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulmuş ve sadece araştırma amacıyla kullanılmıştır. Katılımcılardan, anonimliklerinin korunacağına dair onam alınmış ve kişisel bilgileri kesinlikle gizli tutulmuştur. Araştırmanın sonunda katılımcılar, anketle ilgili herhangi bir soruları olup olmadığını belirtmeleri için fırsat verilmiş ve yazılı onamları alınmıştır.

3.9 Araştırma Hipotezleri ve Modeli

Hipotez, örneklemeyle dayalı bir kitle parametresinin değeri hakkında ileri sürülen bir iddia olarak tanımlanabilir(Çaparlar ve Dönmez, 2016). İstatistikte iki tür hipotez bulunmaktadır:

- **Ho hipotezi**, kontrol veya yokluk hipotezi olarak adlandırılır. Bu hipotez, araştırmada öne sürülen ve gruplar arasında fark olmadığına işaret eden hipotezdir. Çalışma sonucunda bu hipotez reddedilirse, iki tedavi arasında fark olduğu ortaya konmuş olur(Çaparlar ve Dönmez, 2016).

- **H1 hipotezi** ise alternatif hipotez veya karşıt hipotez olarak bilinir. Bu hipotez, yokluk hipotezine karşı kurulur ve gruplar arasında fark bulunduğunu savunur. Örneğin, hipotez şu şekilde kurulabilir: "A ilacının analjezik etkisi vardır." Kontrol veya yokluk hipotezi (H0), "A ilacı ile plasebo arasında analjezik etkinlik açısından fark yoktur," alternatif veya karşıt hipotez (H1) ise "A ilacı ile plasebo arasında analjezik etkinlik bakımından fark vardır" şeklinde olabilir(Çaparlar ve Dönmez, 2016).

Çalışmada Alanya'ya sağlık turizmi amacıyla gelen turistlerin ekonomik tercihleri ve motivasyonel tercihlerinin neler olabileceğine dair düşünceler istatistiksel açıdan değerlendirilmiştir. Geçmiş yıllarda turistlerin sağlığı üzerine yoğunlaşırken şimdilerde ise sağlık turizmi kavramı ön plana çıkmaya başlamaktadır. Bu bağlamda sağlık turistlerinin tercih sebepleri ve ekonomik davranışları analiz edilecektir. Alanya'yı medikal turizm açısından cazip kılan faktörler nelerdir? Sağlık turistlerinin Alanya'yı tercih etmelerindeki motivasyonel etkenler nelerdir? Sağlık turistlerinin Alanya'da sağlık hizmetleri alırken ki deneyimleri nasıldır? Ekonomik tercihler, sağlık turistlerinin

destinasyon seçiminde ne kadar etkilidir? Alanya'nın medikal turizm sektöründeki ekonomik katkısı nedir? Sorularına yanıt aranmış ve bu doğrultuda aşağıdaki başlıklar altında hipotezler geliştirilmiştir.

3.9.1 Sağlık Turistlerinin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ile Memnuniyetleri Arasındaki İlişki

H1: Türkiye'yi daha kaliteli sağlık hizmetleri almak amacıyla tercih eden sağlık turistleri, genel hizmet memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

H2: Türkiye'de tedavi maliyetlerinin daha uygun olduğunu düşünen sağlık turistleri, Türkiye'de sağlık hizmetleri ve fiyat dengesi konusunda daha olumlu bir görüşe sahiptir.

H3: Daha kısa bekleme süreleri nedeniyle Türkiye'yi tercih eden sağlık turistleri, sağlık hizmetlerinden daha yüksek memnuniyet duymaktadır.

H4: Türkiye'deki sağlık personelinin deneyimli ve uzman olduğunu düşünen sağlık turistleri, hastane hizmetlerinden daha yüksek memnuniyet duymaktadır.

H5: Türkiye'deki sağlık kurumlarının fiziki imkanlarının yeterli ve görsel olarak çekici olduğunu düşünen sağlık turistleri, genel sağlık turizmi deneyimini olumlu değerlendirmektedir.

3.9.2 Sağlık Turistlerinin Ekonomik Faktörlere Göre Tercihleri

H6: Daha yüksek gelir grubuna sahip sağlık turistleri, Türkiye'ye medikal turizm amaçlı daha fazla harcama yapmaktadır.

H7: Türkiye'de geçerli uluslararası sağlık sigortasına sahip olan sağlık turistleri, Türkiye'yi tercih etme olasılığı daha yüksek olan gruptur.

H8: Türkiye'de sağlık hizmetlerinin sigorta kapsamında olmasının, sağlık turistlerinin tercih motivasyonu üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

H9: Farklı ülkelerden sağlık hizmeti almak için harcanan gelir oranı yüksek olan bireyler, Türkiye'deki sağlık turizmi hizmetlerinden daha fazla yararlanmaktadır.

3.9.3 Sağlık Turistlerinin Güvenlik ve Bürokratik Faktörlere Duyarlılığı

H10: Sağlık turistleri, Türkiye'deki güvenlik ve mahremiyet standartlarını yüksek buldukları, tekrar sağlık hizmeti alma eğilimleri artmaktadır.

H11: Türkiye'deki vize işlemlerinin kolay olması, sağlık turistlerinin tercih nedenleri arasında önemli bir faktördür.

H12: Bürokratik süreçlerin hızlı ve verimli olması, sağlık turistlerinin Türkiye’de sağlık hizmeti almasını olumlu etkilemektedir.

H13: Türkiye’nin genel turistik cazibesi (iklim, doğal ve tarihi güzellikler) sağlık turistlerinin tercihlerini etkileyen önemli bir faktördür.

3.9.4 Sağlık Turistlerinin Türkiye’ye Tekrar Gelme ve Tavsiye Etme Eğilimleri

H14: Türkiye’de sağlık hizmetlerinden memnun kalan sağlık turistleri, tekrar Türkiye’ye seyahat etme eğilimindedir.

H15: Türkiye’de sağlık turizmi alanında çalışan personelin bilgili ve ilgili olduğunu düşünen sağlık turistleri, Türkiye’de tedavi görmeyi çevresine tavsiye etme olasılığı daha yüksektir.

H16: Türkiye’de daha önce sağlık hizmeti almış olan bireyler, bir sonraki tedavi için ilk tercihlerini Türkiye’den yana kullanmaya daha yatkındır.

3.10 Veri Toplama Yönteminin Sınırlılıkları

Anket uygulaması sırasında bazı sınırlamalarla karşılaşmıştır. Bu sınırlılıklar genel olarak coğrafi sınırlılıklar, örneklem sınırlılığı, zaman sınırlılığı, veri toplama yöntemi sınırlılığı ve sağlık turizmi sektörüne yönelik kapsam sınırlılıkları olarak tanımlanabilir.

Coğrafi sınırlılıklar: Çalışma yalnızca Alanya ilçesinde yapılmıştır. Anketin yalnızca Alanya’daki sağlık turistleri ile yapılmış olması, Türkiye'nin diğer bölgelerindeki sağlık turistlerinin tercihlerini ve davranışlarını yansıtmak açısından sınırlayıcı olabilir. Destinasyon bazında hizmet ve kalite standartları, turistik cazibe gibi faktörler farklılık gösterebileceği için farklı destinasyonlarda yapılacak olan çalışmalar farklı sonuçlar verebilir.

Örneklem sınırlılığı: Daha büyük örneklem üzerinde yapılan çalışmalarda daha güçlü ve daha genellenebilir sonuçlar elde edilebilir. Katılımcı sayısının sınırlı olması, genel sağlık turizmi pazarını tam anlamıyla yansıtmayabilir.

Zaman sınırlılığı: Araştırma belli bir zaman dilimi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Sağlık turizmi dinamik bir sektör olduğu için zaman içinde değişiklik gösterebilir. Pandemiler ekonomik krizler, siyasi olaylar, döviz kurları, gibi etkenler sağlık turistlerinin motivasyonlarını ve ekonomik tercihlerini etkileyebilir. Farklı zaman diliminde yapılan araştırmalar farklı sonuçlar verebilir.

Veri toplama yöntemi sınırlılığı: Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem sağlık turistlerinin düşüncelerini ve deneyimlerini incelemek ve ekonomik tercihlerine dair bilgi toplamak için yaygın kullanılan bir yöntemdir. Ancak katılımcılar sorulara verdikleri yanıtları öznel algıları doğrultusunda belirleyebilir. Gerçek davranışları ile beyan edilen cevaplar arasında fark olabilir. Ayrıca sosyal beğenirlik yanlılığı nedeniyle katılımcılar toplumsal olarak kabul edilebilir cevaplar verme eğiliminde olabilir. Çalışmada sağlık turistlerinin motivasyonel tercihleri ve ekonomik tercihleri üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak sağlık turizmi birçok faktörün etkilediği geniş bir alandır. Psikolojik faktörler, kültürel faktörler, tedavi sonrası destek hizmetleri gibi faktörler etkili olabilir. Ancak bu konular araştırmaya dahil edilmemiştir.

Sağlık turizmi sektörüne yönelik kapsam sınırlılığı: Çalışmada hastaneler, klinikler, aracı kuruluşlar ve hükümet politikalarının rolü detaylıca incelenmemiştir. Bu sektörde hizmet veren paydaşların da deneyimlerinin incelenmesi faydalı olabilir.

4. BULGULAR

Bu araştırma, Türkiye'nin sağlık turizmi potansiyelini, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışlarını ve ekonomik tercihlerini anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma sonuçları, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmelerindeki ana faktörlerin düşük maliyetler, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri ve tedaviye hızlı erişim olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Alanya'nın sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu ve bu alanda yapılacak yatırımların bölgeye büyük katkı sağlayacağına dair bulgular elde edilmiştir.

4.1 Katılımcı Profili

Bu çalışmada, sağlık turizmi konusunda deneyime sahip ve Türkiye'yi sağlık turizmi amacıyla ziyaret eden bireyler araştırma kapsamına alınmıştır. Katılımcılar, Alanya'daki çeşitli sağlık merkezlerinden tedavi alan ve sağlık turizmi sürecine dahil olan bireylerden seçilmiştir. Katılımcılar, sağlık turizmi tercihlerine dair bilgi edinmek amacıyla bilinçli bir şekilde seçilmiş ve araştırmanın amacına uygun olarak anketlere katılmaları sağlanmıştır.

Spesifik olarak bir hastalık ya da dönem incelenmemektedir. Dolayısıyla olasılıklı örneklem yöntemlerinden Basit Rastgele Örneklem yönteminde, araştırma zaman aralığına denk gelen dönemde, spesifik hastalık veya tedavi yöntemi aramaksızın Antalya'nın Alanya ilçesindeki sağlık kurum ve kuruluşlarına sağlık turizmi amacıyla başvuran hastalar arasından örneklem büyüklüğü belirlenmiştir.

Bu örneklem belirlenirken ekonometrik analizde kullanılması öngörülen ordered probit ve ordered logit modellerin doğru ve güvenilir sonuçlar üretebilmesi için minimum gözlem sayısı belirleme süreci birkaç faktöre bağlı olarak değerlendirilmiştir. Bu faktörler:

Kategorilerin Sayısı: Sıralı kategorik değişkeniniz kaç farklı kategoriye sahipse, bu durum modellerinizi daha karmaşık hale getirir. Genellikle, her bir kategori için yeterli gözlem sayısı sağlamak önemlidir. Ancak, bu tamamen problem bağlamına ve kategoriler arasındaki ilişkilere bağlıdır.

Bağımsız Değişkenlerin Sayısı: Kullanacağınız bağımsız değişken sayısı da önemlidir. Çok fazla bağımsız değişken, gözlem sayısının artırılmasını gerektirebilir.

Etki Büyüklüğü ve İstatistiksel Güç: İncelemekte olduğunuz etki büyüklüğü (effect size) de göz önüne alınmalıdır. Küçük etki büyüklükleri, daha büyük bir örneklem

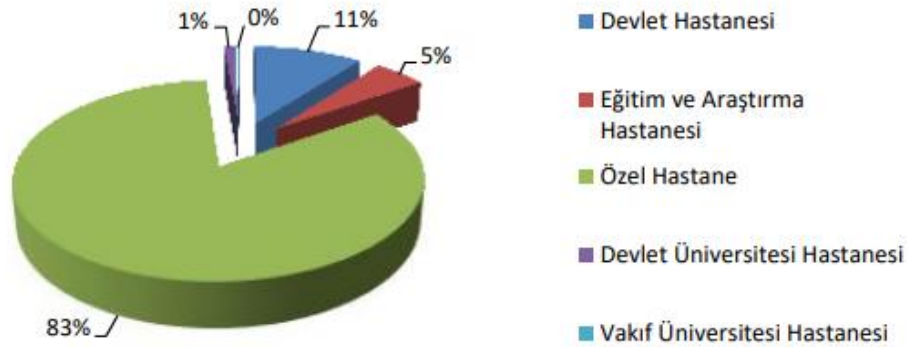
gerektirebilir. Ayrıca, istatistiksel gücü artırmak için de yeterli gözlem sayısına ihtiyaç duyulabilir.

Modelin Karmaşıklığı: İstatistiksel modellerin karmaşıklığı, örneklem büyüklüğünü etkileyebilir. Karmaşık modeller, daha fazla gözlem gerektirebilir.

Analiz Türü: Çeşitli analiz türleri (örneğin, tek değişkenli analiz, çoklu değişkenli analiz) için farklı gözlem sayıları gerekebilir.

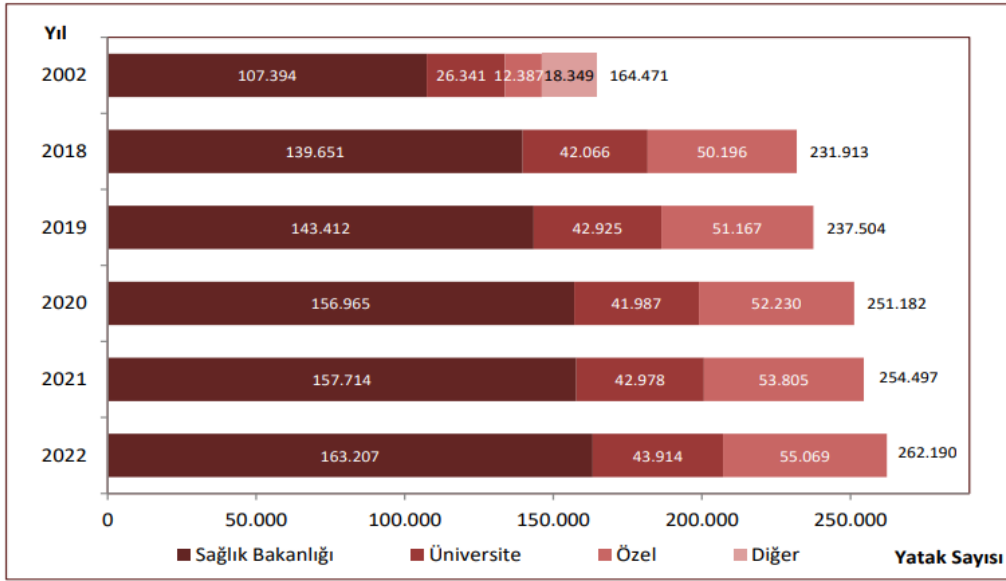
Her ne kadar kesin bir sayı vermek zor olsa da, genel olarak, örneklem büyüklüğü arttıkça tahminlerinizin güvenilirliği artar. Ancak, bu durum her zaman mümkün olmayabilir, özellikle kısıtlı bir bütçe ve zaman sınırlaması dolayısı ile bu çalışma için örneklem büyüklüğü 92 anket olarak öngörülmüştür. Bu öngöründe benzer akademik çalışmalar inceleyerek veya önceki benzer araştırmalardan elde edilen bilgileri kullanarak örneklem büyüklüğü tahmininde bulunulmuştur.

2013 Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporuna göre uluslararası sağlık turistlerinin başvurdukları hastane türleri Şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4.1 Uluslararası hasta ların başvurdukları hastane türleri,
Kaynak: Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2013, s.26

Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022 raporuna göre sağlık bakanlığı, üniversite ve özel hastanelerin yıllara göre yatak sayıları da şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 4.2 Sağlık bakanlığı, üniversite ve özel hastanelerin yıllara göre yatak sayıları
Kaynak: Sağlık bakanlığı,2022

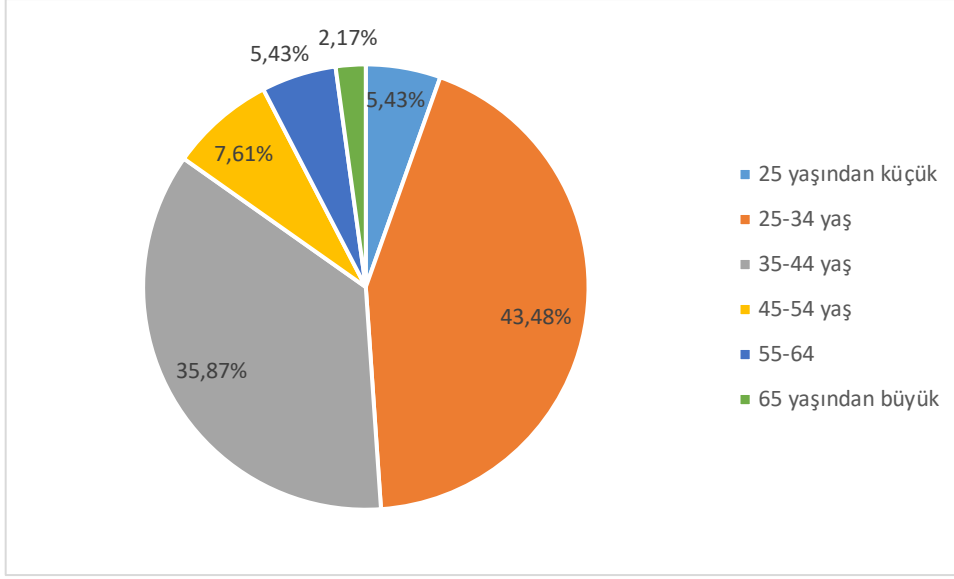
Türkiye genelinde bulunan bu hastanelerin Alanya ilçesinde sağlık turizmi kapsamında hizmet verenlerine başvuran sağlık turistlerine Mart-Eylül aylarında ulaşmak hedeflenmiştir

Araştırma, Alanya'da sağlık turizmi yapan 92 sağlık turisti ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, çeşitli sağlık merkezlerinden ve hastanelerden tedavi gören turistler arasından rastgele seçilmiştir. Katılımcılar, farklı yaş gruplarından, cinsiyetlerden ve coğrafi kökenlerden gelen bireyler olup, Türkiye'yi sağlık turizmi amacıyla ziyaret etmiştir. Spesifik olarak bir hastalık, tedavi yöntemi ya da estetik operasyon için gelen bireyler seçilmemiştir. Araştırmaya katılan bireyler yaklaşık 10 dakika ayırarak anket sorularına yanıt vereceklerdir. Yanıtlar ekonometrik modelleme kullanılarak analiz edilecektir. Bu, araştırmanın genellenebilirliğini artırmak amacıyla çeşitli demografik özelliklere sahip bireyleri içermektedir.

4.2 Demografik Özellikler

Katılımcılar, farklı demografik özelliklere sahip bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum gibi temel bilgileri aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır:

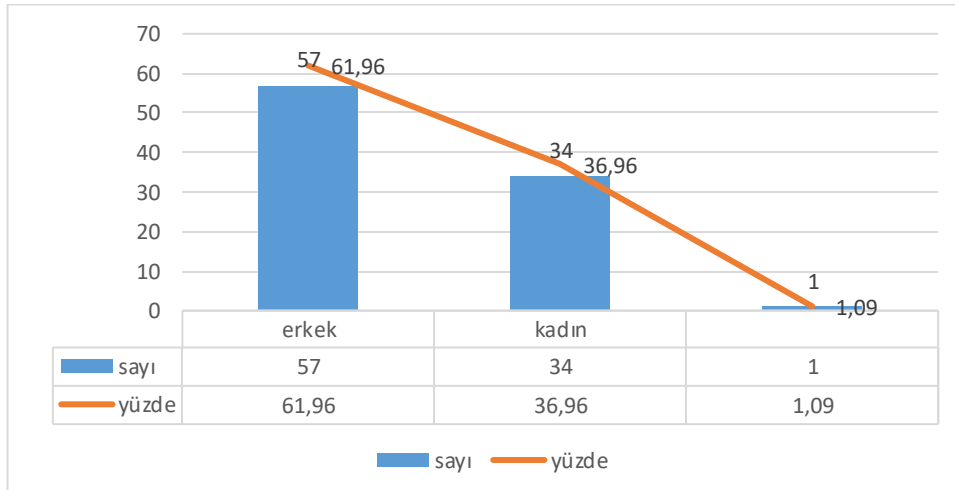
- **Yaş:** Katılımcıların yaş dağılımı geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Yaş grubu, sağlık turizmi tercihlerinin farklı yaş aralıklarında nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir faktördür.

Şekil 4.3 Çalışmaya katılan bireylerin yaş dağılımları

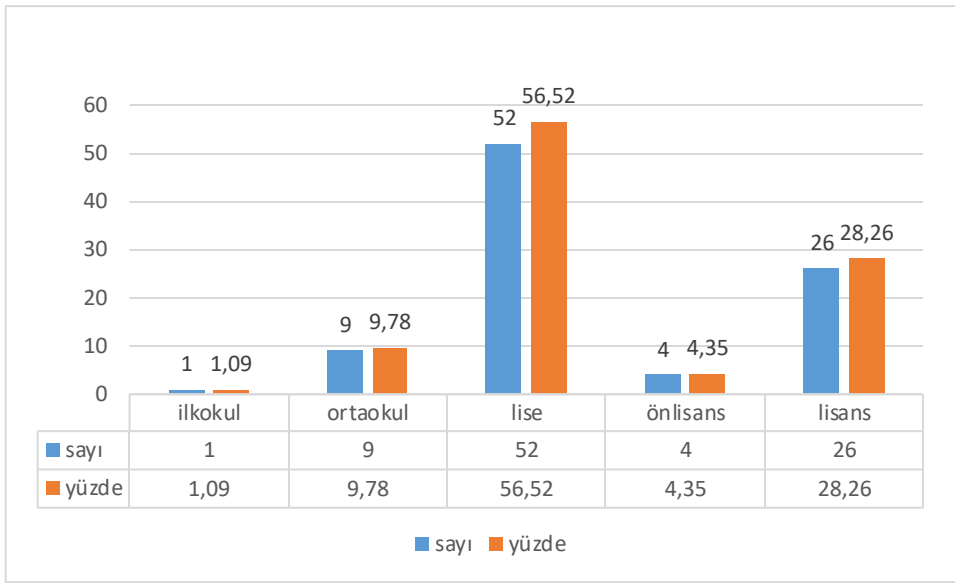
Şekil 5'te gösterildiği üzere ankete katılan bireylerin %2.17'sini 65 yaşından büyük, %5.43'ünü 25 yaşından küçük, %5.43'ünü 55-64 yaş arası, %7,61'inin 45-54 yaş, %35,87'sini 35-44 yaş ve %43,48'ini 25-34 yaş arası bireyler oluşturmaktadır. Yaşlara göre katılım yüzdelerinin bu kadar farklı olmasını sebebi sosyal medya ve pazarlamalar, sağlık bilinci ve farkındalık, seyahat kolaylıkları ve genç bireylerin özellikle genç kadınların estetik cerrahisine olan taleplerinden kaynaklanıyor olabilir.

- **Cinsiyet:** Katılımcıların 61,96'sını erkek bireyler oluştururken , %36,96'sını kadın bireyler oluşturmaktadır. %1,09'luk kesim cinsiyetini belirtmek istememiştir. Bu, sağlık turizmine katılımında cinsiyet farkının oldukça büyük olduğunu göstermektedir.

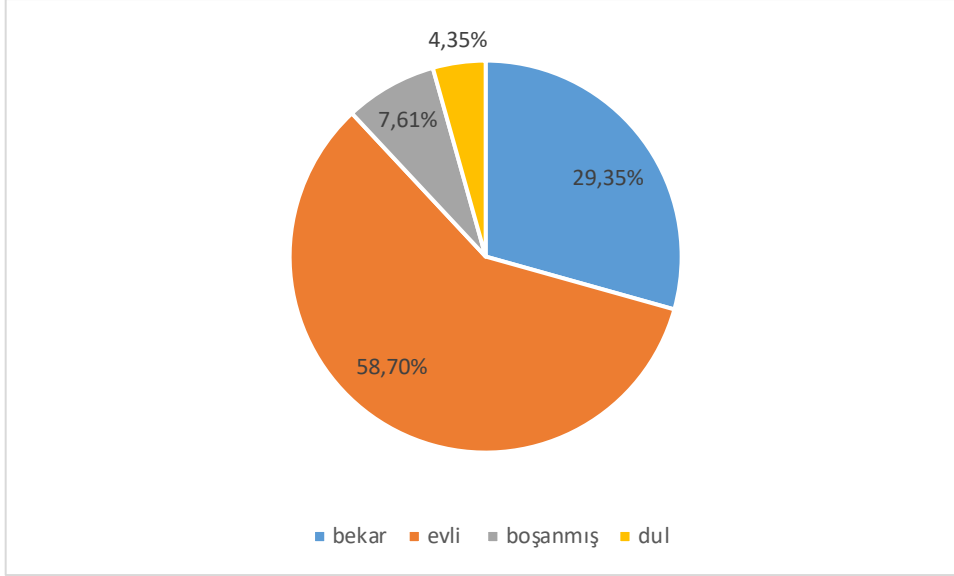
Şekil 4.4 Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımları

- **Eğitim Durumu:** Katılımcıların %1,09'u ilkokul, %9,78'i ortaokul, %56,52'si lise, %4,35'i önlisans, %28,26'sı ise lisans mezunudur. Eğitim seviyesi, sağlık turizmiyle ilgili bilinçli kararlar almayı etkileyen bir faktör olabilir. Özellikle lise ve üstü okullardan mezun olanlar çalışmaya katılan bireylerin %89,13'ünü oluşturmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça sağlığa verilen önemin de arttığı söylenebilir.

Şekil 4.5 Çalışmaya katılan bireylerin eğitim durumları

- **Medeni Durum:** Katılımcıların %4,35'i dul, %7,61'i boşanmış, %29,35'i bekar ve % 58,70'i evlidir. Evli bireylerin sağlık turizmi tercihlerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle ailelerin sağlık turizmi tercihleri ekonomik avantajlar, tedavinin yanısıra tatil yapma isteği ve tedavi sürelerinin kısalığı gibi faktörlerden etkilenmiştir.

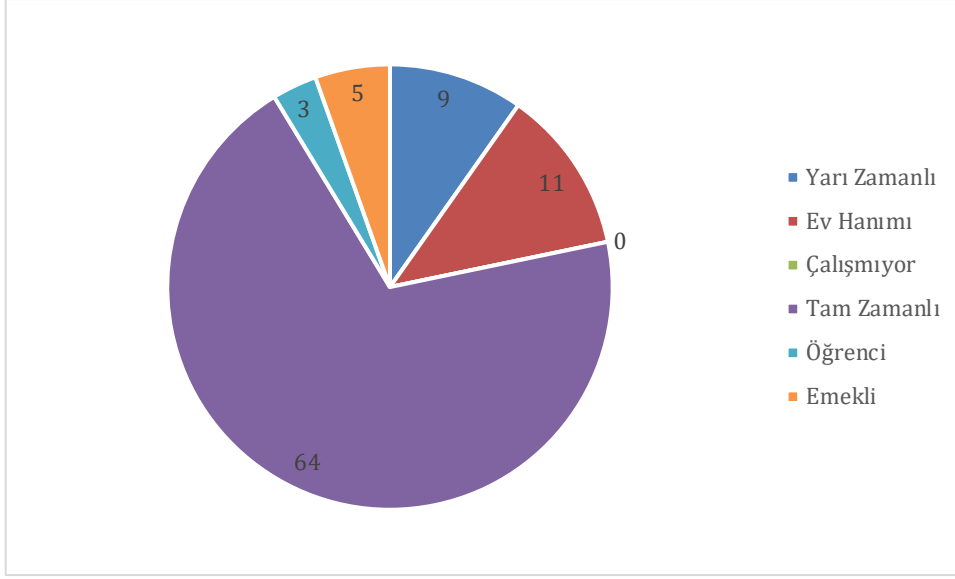

Şekil 4.6 Çalışmaya katılan bireylerin medeni durum dağılımları

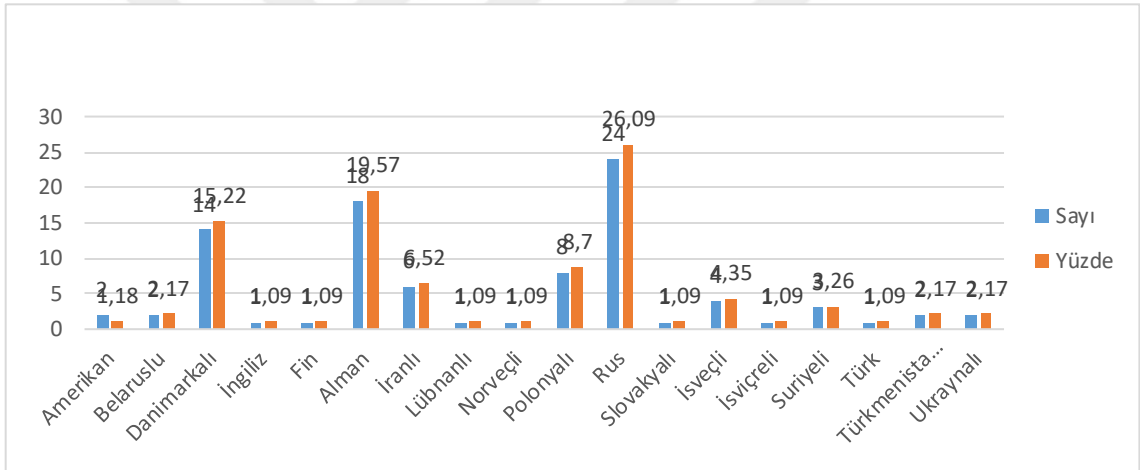
- **Coğrafi Köken**

Çalışmaya katılan bireyler arasında Amerikan, Belaruslu, Danimarkalı, İngiliz, Fin, Alman, İranlı, Lübnanlı, Norveçli, Polonyalı, Rus, Slovakyalı, İsveçli, İsviçreli, Suriyeli, Türk, Türkmenistanlı ve Ukraynalı vatandaşlar vardır. Dağılım yüzdeleri Şekil 9'da gösterilmiştir. Görüldüğü üzere sağlık turizmi amacıyla Alanya'yı tercih eden ülkeler arasında kuzey ülkeleri öne çıkmaktadır. Bu da Türkiye'nin, özellikle Avrupa ve Orta Doğu pazarlarında sağlık turizmi açısından önemli bir destinasyon olduğunu göstermektedir.

- **Çalışma Durumu:** Çalışmaya katılan bireylerin %9,79'u yarı zamanlı, %69,57'si tam zamanlı çalışırken, %5,43'ü emeklidir. Öğrenci ve ev hanımlarının sayısı ise toplam katılımcıların %15,22'sini oluşturmaktadır.

Şekil 4.7 Çalışmaya katılan bireylerin eğitim durumları

Şekil 4.8 Çalışmaya katılan bireylerin milliyetlerine göre dağılımları

4.3 Sağlık Turizminde Motivasyonel Davranışlar

Katılımcıların sağlık turizmi tercihlerindeki motivasyonel faktörler incelendiğinde, en baskın motivasyonun tedavi maliyetlerinin uygunluğu olduğu görülmüştür. Katılımcıların bir çoğu, sağlık turizmi yapmayı tercih etmelerinin başlıca nedeni olarak, Türkiye'deki tedavi maliyetlerinin kendi ülkelerine kıyasla daha düşük olduğunu belirtmiştir. Türkiye'deki sağlık hizmetlerinin maliyet avantajına sahip olduğunu düşünen bireylerin, alınan sağlık hizmetlerinden daha memnun olma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, mevcut literatürde de yer alan bir tespitle örtüşmektedir. Kazemi (2008), sağlık turistlerinin büyük bir kısmının ekonomik faktörler

nedeniyle gelişmekte olan ũlkelere yöneldiğini vurgulamaktadır. Bu durum, Tũrkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki avantajlarından biri olarak değerlendirilebilir.

Ayrıca, tedaviye hızlı erişim ve tedavi sũresinin kısalığı, deneyimli sağlık personelinin hizmet verişi, hastane fiziksel şartlarının iyi oluğu gibi etkenlerin, sağlık turizmi açısından Alanya destinasyonunun seçilmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişi tespit edilememiştir.

4.4 Sağlık Turizmi Ekonometrik Analiz Sonuçları

Bu alışma, Alanya'da sağlık turizmi kapsamında Tũrkiye'yi tercih eden sağlık turistlerinin motivasyonel davranışları ve ekonomik tercihlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Anket verileri kullanılarak belirlenen hipotezler ekonometrik yöntemler ile test edilmiş, sonuçlar regresyon analizleri ile değerlendirilmiştir. Aşağıda, belirlenen 18 hipotezin detaylı istatistiksel analizleri ve yorumları sunulmaktadır.

Tablo 4.1 Hipotez Test Sonuçları Tablosu

Hipotez	R ²	p Değeri
H1: Daha kaliteli sağlık hizmeti memnuniyeti artırır	0.00114163230120512	0.7491625405578045
H2: Daha uygun maliyet algısı fiyat-memnuniyet ilişkisini etkiler	0.03666208581462793	0.06749031929953903
H3: Kısa bekleme süresi memnuniyeti artırır	0.02072461895370914	0.17097299182302325
H4: Deneyimli sağlık personeli hastane hizmet memnuniyetini artırır	0.003668420180237053	0.5662880570775995
H5: Hastane fiziksel şartları sağlık turizmi deneyimini etkiler	0.0050194954115614365	0.5021525601649608
H6: Yüksek gelir grubu daha fazla sağlık harcaması yapar	0.031187503903295277	0.09218368134014186
H7: Uluslararası sağlık sigortası olanlar Türkiye'yi daha fazla tercih eder	0.014955280129515414	0.24551639956665158
H8: Sigorta kapsamındaki sağlık hizmetleri tercihleri etkiler	0.0006044519363220813	0.8160504863347519
H9: Diğer ülkelerde sağlık hizmetine daha fazla harcayanlar Türkiye'de daha fazla hizmet alır	0.0006044519363220813	0.8160504863347519
H10: Güvenlik ve mahremiyet tekrar tercih eğilimini artırır	0.056779892937677368	0.04840342717918187
H11: Vize kolaylığı sağlık turistlerinin tercih sebebidir	0.0011670802759279342	0.7464756867382614
H12: Bürokratik süreçlerin hızlı olması Türkiye'ye tercihi artırır	2.0358466899406125e-05	0.9659515112113553
H13: Türkiye'nin turistik cazibesi sağlık turizmini artırır	0.01495571024927922	0.24550955932435337
H14: Memnun kalan sağlık turistleri tekrar Türkiye'ye gelir	0.138110838040655691827	0.001541423150186
H15: Sağlık turizmi çalışanlarının ilgisi tavsiye edilme olasılığını artırır	0.097246238057842085	0.00864624482393575
H16: Daha önce Türkiye'de sağlık hizmeti almış bireyler tekrar tercih eder	0.015038864419577469	0.2441914529763752

H17: Reklam ve tanıtım yeterli bulunduğunda Türkiye'ye tercih artar	0.062419637972428465	0.0372634056528468
H18: Reklam doğruluğu sağlık turizmi algısını olumlu etkiler	0.052808728228334e-06	0.0547700093919721

4.5 Motivasyon ve Ekonomik Tercihler Üzerine Bulgular

4.5.1 Sağlık Turistlerinin Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri ile Memnuniyetleri Arasındaki İlişki

Sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etme nedenleri ile genel hizmet memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

- **H1: Daha kaliteli sağlık hizmeti memnuniyeti artırır.** Yapılan regresyon analizi sonucunda $R^2=0.0011, p=0.75$ olarak bulunmuş ve sağlık hizmetlerinin kalitesini daha yüksek algılayan bireylerin genel sağlık turizmi memnuniyeti ile arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.**
- **H2: Daha uygun maliyet algısı fiyat-memnuniyet ilişkisini etkiler.** Analiz sonuçlarına göre $R^2=0.0366, p=0.067$ olup **sınırdan anlamlı bir sonuç elde edilmiştir.** Türkiye'deki sağlık hizmetlerinin maliyet avantajına sahip olduğunu düşünen bireylerin, hizmetlerden daha fazla memnun olma eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir.
- **H3: Kısa bekleme süresi memnuniyeti artırır.** Bu hipotezin testinde $R^2=0.0207, p=0.170$ olarak bulunmuş ve bekleme süresinin kısa olmasının genel memnuniyet üzerinde **istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmadığı** belirlenmiştir.
- **H4: Deneyimli sağlık personeli hastane hizmet memnuniyetini artırır.** Yapılan analizlerde $R^2=0.0036, p=0.566$ sonucuna ulaşılmış olup sağlık personelinin deneyimli olmasının hastane hizmetleri memnuniyetini **anlamlı şekilde artırmadığı** gözlemlenmiştir.
- **H5: Hastane fiziksel şartları sağlık turizmi deneyimini etkiler.** Analiz sonuçlarına göre $R^2=0.0050, p=0.502$ olup hastane **fiziki imkanlarının sağlık turistlerinin deneyimi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı** görülmüştür.

4.5.2 Sağlık Turistlerinin Ekonomik Faktörlere Göre Tercihleri

Sağlık turistlerinin gelir düzeyi, sigorta sahipliği ve ekonomik kararlarının Türkiye'yi tercih etmeleri üzerindeki etkileri analiz edilmiştir.

- **H6: Yüksek gelir grubuna sahip sağlık turistleri daha fazla sağlık harcaması yapmaktadır.** Regresyon analizine göre $R^2=0.0311, p=0.0921$ olup gelir seviyesi arttıkça sağlık hizmetlerine yapılan harcamaların da anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir.
- **H7: Türkiye'de geçerli uluslararası sağlık sigortasına sahip bireylerin Türkiye'yi tercih etme olasılığı daha yüksektir.** Analiz sonucunda $R^2=0.0149, p=0.245$ olarak bulunmuş olup uluslararası sigorta sahipliğinin Türkiye'yi tercih etme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür.
- **H8: Türkiye'de sağlık hizmetlerinin sigorta kapsamında olması, sağlık turistlerinin tercih motivasyonunu artırmaktadır.** Hipotez testi sonucunda $R^2=0.0006, p=0.816$ olarak bulunmuş olup sigorta kapsamının Türkiye'yi tercih etme kararında anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.6 Motivasyonel Davranışlar Üzerine Bulgular

Araştırmada yer alan katılımcıların sağlık turizmini tercih etme sebepleri incelendiğinde, en yaygın motivasyonel faktörlerin ekonomik avantajlar olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğu, Alanya'yı sağlık turizmi amacıyla tercih etmelerinin başlıca nedenini tedavi maliyetlerinin kendi ülkelerine kıyasla çok daha uygun olmasına bağlamıştır. Bu bulgu, Kazemi (2008) ve Swain ve Sahu (2008) tarafından yapılan çalışmalarda belirtilen sağlık turistlerinin ekonomik tercihlerinin Türkiye'yi tercih etme sebepleri arasında öne çıkan bir faktör olduğuyla uyumludur.

Tedaviye hızlı erişim ve tedavi süresinin kısalığı ile sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmesinde anlamlı olarak bir ilişki kurulamamıştır. Bu durum katılımcı sayısının azlığıyla ilişkilendirilebilir. Çünkü, tedavi ve bekleme sürelerinin kısalığının önemli bir motivasyonel tercih sebebi olduğu Peters ve Sauer (2011) tarafından yapılan çalışmada vurgulanmıştır. Sağlık turistleri, gelişmiş ülkelerdeki uzun bekleme süreleri ve karmaşık bürokratik süreçlerden kaçınarak daha hızlı tedavi alabileceği ülkelere yönelmektedir.

Ayrıca, katılımcılarda, Türkiye'yi sağlık turizmi amacıyla tercih etmelerinin sebeplerinden biri olarak güvenliği ve sağlanan mahremiyet güvencelerini belirtmiştir. Uygulanan ankette gizlilik ve mahremiyet algısının yüksek olduğu sağlık turistlerinin tekrar Türkiye'yi tercih etme olasılığı anlamlı şekilde yüksek olarak bulunmuştur. Özellikle estetik cerrahiler ve hassas sağlık tedavilerinde mahremiyetin korunması, sağlık turistlerinin tercihlerini etkileyen önemli bir motivasyon kaynağıdır. Bu bulgu, Caballero (2007) ve Sairasert (2011) tarafından yapılan çalışmalarda anonimlik ve gizliliğin sağlık turizminde önemli bir rol oynadığına dair yapılan tespitlerle paralellik göstermektedir.

4.7 Sağlık Turistlerinin Güvenlik ve Bürokratik Faktörlere Duyarlılığı

Türkiye'nin güvenlik durumu, vize kolaylığı ve bürokratik süreçlerin sağlık turistlerinin tercihlerini nasıl etkilediği incelenmiştir.

- **H10: Güvenlik ve mahremiyet tekrar tercih eğilimini artırır.** Yapılan analizde $R^2=0.0567, p=0.048$ olup Türkiye'de güvenlik algısı yüksek olan sağlık turistlerinin tekrar Türkiye'yi tercih etme olasılığı anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır.
- **H11: Türkiye'deki vize işlemlerinin kolay olması, sağlık turistlerinin tercih nedenleri arasında önemli bir faktördür.** Hipotez testi sonucunda $R^2=0.0011, p=0.746$ olup vize işlemlerinin kolay olmasının sağlık turistlerinin Türkiye'yi seçmesi üzerinde **belirgin bir etkisinin olmadığı** görülmüştür.
- **H12: Bürokratik süreçlerin hızlı olması sağlık turistlerinin Türkiye'de sağlık hizmeti almasını olumlu etkiler.** Analiz sonuçlarına göre $R^2=2.0358, p=0.965$ olup bürokratik sürecin hızlı olmasının tercih üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.7.1 Sağlık Turistlerinin Türkiye'ye Tekrar Gelme ve Tavsiye Etme Eğilimleri

- **H14: Türkiye'de sağlık hizmetlerinden memnun kalan sağlık turistleri, tekrar Türkiye'ye seyahat etme eğilimindedir.** Regresyon sonuçları $R^2=0.1381, p=0.001$ olup Türkiye'deki sağlık hizmetlerinden memnun kalan bireylerin tekrar Türkiye'yi tercih etme olasılığının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir.
- **H15: Türkiye'de sağlık turizmi alanında çalışan personelin bilgili ve ilgili olduğunu düşünen sağlık turistleri, Türkiye'de tedavi görmeyi çevresine**

tavsiye etme olasılığı daha yüksektir. Hipotez test sonuçları $R^2=0.0972, p=0.008$ olup sağlık turizmi çalışanlarının ilgisinin ve bilgisinin, bireylerin Türkiye'yi tavsiye etme olasılığını artırdığı görülmüştür.

4.7.2. Sağlık Turizmi ile Reklam ve Tanıtım Faaliyetleri Arasındaki İlişki

- **H17: Türkiye'de sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımlar yeterli bulunduğu, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etme eğilimleri artmaktadır.** Analiz

sonucunda $R^2=0.0624, p=0.037$ olup reklam ve tanıtımın yeterli bulunması Türkiye'nin sağlık turizminde tercih edilme olasılığını artırmaktadır.

H18: Türkiye'de sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımların gerçeği yansıttığını düşünen sağlık turistleri, Türkiye'de sağlık hizmetleriyle ilgili daha olumlu bir görüşe sahiptir. Hipotez test sonuçları $R^2=0.0528, p=0.054$ olup reklamların doğruluğunun sağlık turizmi memnuniyeti üzerinde sınırdan anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

4.8 Ekonomik Tercihler Üzerine Bulgular

Katılımcıların ekonomik tercihlerine baktığımızda, sağlık turistlerinin büyük çoğunluğunun tedavi maliyetinin düşük olması nedeniyle Türkiye'yi tercih ettikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, tedavi maliyetlerinin kendi ülkelerine kıyasla çok daha uygun olduğunu belirterek, sağlık turizmini ekonomik bir seçenek olarak değerlendirmektedirler. Bu bulgu, Swain ve Sahu (2008) tarafından yapılan çalışmalarda sağlık turistlerinin düşük maliyetlerin sağlık turizmi için belirleyici faktörlerden biri olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Özellikle İstanbul, Ankara ve Antalya gibi büyük şehirlerin yanı sıra Alanya gibi turistik bölgelerde de kaliteli sağlık hizmetlerinin uygun fiyatlarla sunulması, sağlık turistlerini cezbetmektedir (Peters & Sauer, 2011). Türkiye'nin sunduğu bu ekonomik avantajlar, gelişmiş ülkelere gelen sağlık turistlerinin ilgisini çekmektedir.

4.8.1 Eğitim Durumu ve Meslek Statüsüne Göre Analiz Sonuçları

Bu bölümde, eğitim seviyesi ve meslek statüsünün sağlık turistlerinin memnuniyet, harcama ve tekrar tercih etme eğilimleri üzerindeki etkileri

analiz edilmiştir. **Regresyon analizleri kullanılarak** yapılan testler aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır.

Tablo 4.2 Eğitim Durumu ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H19: Eğitim ve Memnuniyet	0.016331795546564712	0.2770455764571527
H20: Eğitim ve Harcama	0.03498932654487114	0.0106278554578199474
H23: Eğitim ve Tekrar Tercih	0.000543591514971263	0.8107268502093802

Tablo 4.3 Meslek Statüsü ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H21: Meslek ve Memnuniyet	0.0005883724023758585	0.8184711540926891
H22: Meslek ve Harcama	0.028286841158541076	0.10902876297142053
H24: Meslek ve Tekrar Tercih	2.0358466899406125e-05	0.9659515112113553

4.8.2 Eğitim Durumu ve Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri

H19: Eğitim seviyesi ile sağlık turizmi memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Eğitim seviyesi (A6) ile sağlık turizmi memnuniyeti (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. **R²=0.016,p=0.27** olarak bulunmuştur.

Sonuç: Eğitim seviyesi ile sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır**. Yani, eğitim düzeyi yüksek olan bireyler ile düşük olan bireyler arasında sağlık hizmetlerinden memnuniyet açısından fark gözlemlenmemektedir.

H20: Eğitim seviyesi ile sağlık harcamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Eğitim seviyesi (A6) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. **R²=0.03,p=0.10** olarak bulunmuştur.

Sonuç: Eğitim seviyesi ile sağlık harcamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Eğitim düzeyinin artmasının sağlık harcamalarını artırdığına dair güçlü bir kanıt elde edilememiştir.

H23: Eğitim seviyesi ile tekrar tercih etme arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Eğitim seviyesi (A6) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. **R²=0.0005,p=0.81** olarak

bulunmuştur.

Sonuç: Eğitim seviyesi, bireylerin tekrar Türkiye'yi sağlık turizmi için tercih etme kararını anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

4.8.3 Meslek Statüsünün Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri

H21: Meslek statüsü ile sağlık turizmi memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Meslek statüsü (A8) ile sağlık turizmi memnuniyeti (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0006, p=0.81$ olarak bulunmuştur.

Sonuç: Meslek statüsünün sağlık turizmi memnuniyeti üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Farklı meslek grupları arasında sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet açısından belirgin bir farklılık gözlemlenmemiştir.

H22: Meslek statüsü ile sağlık harcamaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Meslek statüsü (A8) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.028, p=0.10$ olarak bulunmuştur.

Sonuç: Meslek statüsünün sağlık harcamaları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Çalışan veya çalışmayan bireyler arasında sağlık harcamaları açısından büyük bir fark gözlemlenmemiştir.

H24: Meslek statüsü ile tekrar tercih etme arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Meslek statüsü (A8) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.00002, p=0.96$ olarak bulunmuştur.

Sonuç: Meslek statüsünün bireylerin tekrar Türkiye'yi sağlık turizmi için tercih etme eğilimleri üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı görülmüştür.

4.8.4 Genel Değerlendirme ve Sonuçlar

Bu analizler sonucunda, sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları veya ikamet ettikleri ülkenin sağlık turizmi deneyimleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür.

- Vatandaşlık değişkeninin sağlık turizmi memnuniyeti, sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

- İkamet edilen ülke değişkeninin sağlık turizmi memnuniyeti üzerindeki etkisi istatistiksel anlamlılık sınırına yaklaşırsa da, sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme üzerinde kayda değer bir etkisi gözlemlenmemiştir.

Bu sonuçlar, sağlık turistlerinin milliyet ve ikamet faktörlerinden bağımsız olarak Türkiye'deki sağlık hizmetlerini benzer şekilde değerlendirdiğini göstermektedir. Sağlık turistlerinin hizmet kalitesi, maliyet avantajları ve turistik cazibe gibi unsurlara dayalı kararlar verdiği söylenebilir

4.9 Vatandaşlık ve İkamet Edilen Ülkeye Göre Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Bu bölümde, sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları ülke ve ikamet ettikleri ülkeye göre sağlık turizmi deneyimlerinde farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Memnuniyet, harcama miktarı ve tekrar tercih etme eğilimi gibi değişkenler açısından regresyon analizleri uygulanmıştır.

Tablo 4.4 Vatandaşlık ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H25: Vatandaşlık ve Memnuniyet	0.02472461895370914	0.01297299182302325
H26: Vatandaşlık ve Harcama	0.00130778638473414	0.7470969403975476
H29: Vatandaşlık ve Tekrar Tercih	0.018125938516007415	0.19703380392365324

Tablo 4.5 İkamet Edilen Ülke ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H27: İkamet ve Memnuniyet	0.03364864635616793	0.08006982272265713
H28: İkamet ve Harcama	0.002472968623959515	0.63781702365199
H30: İkamet ve Tekrar Tercih	0.019831200721964537	0.18058872973004125

4.9.1 Vatandaşlık Durumuna Göre Sağlık Turizmi Deneyimi

H25: Sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları ülke, Türkiye’de sağlık hizmetlerinden duydukları memnuniyeti etkiler.

Vatandaşlık (A3) ile genel memnuniyet (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.024, p=0.12$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Vatandaşlık durumu ile sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H26: Sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları ülke, Türkiye’de sağlık hizmetleri için yaptıkları harcama miktarını etkiler.

Vatandaşlık (A3) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0013, p=0.74$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları ülkeye göre sağlık harcamalarında belirgin bir farklılık bulunmamaktadır.

H29: Vatandaşlık durumu, bireylerin tekrar Türkiye’yi sağlık turizmi için tercih etme olasılığını etkiler.

Vatandaşlık (A3) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.018, p=0.19$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Vatandaşlık değişkeni, bireylerin Türkiye’yi tekrar sağlık turizmi için tercih etme eğilimlerini anlamlı düzeyde etkilememektedir.

4.9.2 İkamet Edilen Ülkeye Göre Sağlık Turizmi Deneyimi

H27: Sağlık turistlerinin ikamet ettikleri ülke, Türkiye’de sağlık hizmetlerinden duydukları memnuniyeti etkiler.

İkamet edilen ülke (A5) ile genel memnuniyet (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.033, p=0.08$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: İkamet edilen ülke ile sağlık turizmi memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak, p değeri %10 anlamlılık seviyesinde anlamlılık sınırına yaklaşmaktadır. Bu, ikamet edilen ülkenin sağlık turistlerinin memnuniyet düzeylerini kısmen etkileyebileceğini göstermektedir.

H28: Sağlık turistlerinin ikamet ettikleri ülke, Türkiye’de sağlık hizmetleri için yaptıkları harcama miktarını etkiler.

İkamet edilen ülke (A5) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0024, p=0.64$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: İkamet edilen ülke ile sağlık hizmetlerine yapılan harcamalar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H30: İkamet edilen ülke, bireylerin tekrar Türkiye’yi sağlık turizmi için tercih etme olasılığını etkiler.

İkamet edilen ülke (A5) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.019, p=0.18$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: İkamet edilen ülke ile sağlık turistlerinin tekrar Türkiye’yi tercih etme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.9.3 Genel Değerlendirme ve Sonuçlar

Bu analizler sonucunda, sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları veya ikamet ettikleri ülkenin sağlık turizmi deneyimleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür.

- Vatandaşlık değişkeninin sağlık turizmi memnuniyeti, sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.
- İkamet edilen ülke değişkeninin sağlık turizmi memnuniyeti üzerindeki etkisi istatistiksel anlamlılık sınırına yaklaşırsa da, sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme üzerinde kayda değer bir etkisi gözlemlenmemiştir.

Bu sonuçlar, sağlık turistlerinin milliyet ve ikamet faktörlerinden bağımsız olarak Türkiye’deki sağlık hizmetlerini benzer şekilde değerlendirdiğini göstermektedir. Sağlık turistlerinin hizmet kalitesi, maliyet avantajları ve turistik cazibe gibi unsurlara dayalı kararlar verdiği söylenebilir.

4.10 Yaş ve Cinsiyetin Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri

Bu bölümde, yaş grubu ve cinsiyetin sağlık turistlerinin memnuniyeti, harcama alışkanlıkları ve tekrar tercih etme eğilimleri üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Regresyon analizi ile test edilen hipotezler aşağıda detaylı olarak yorumlanmıştır.

Tablo 4.6 Yaş ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H31: Yaş ve Memnuniyet	0.00234878902807213	0.675115064785472072
H32: Yaş ve Harcama	0.004624329531843914	0.58392622653956652
H35: Yaş ve Tekrar Tercih	0.007908885490495945	0.398197485270870208

Tablo 4.7 Cinsiyet ve Sağlık Turizmi Analiz Sonuçları

Hipotez	R ²	p Değeri
H33: Cinsiyet ve Memnuniyet	0.00114163230120512	0.7491625405578045
H34: Cinsiyet ve Harcama	0.006544299090694317	0.44332902546928477
H36: Cinsiyet ve Tekrar Tercih	0.05192594996539013	0.02891659999180576

4.10.1 Yaşın Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri

H31: Yaş grubu, sağlık turistlerinin Türkiye’de sağlık hizmetlerinden duydukları memnuniyeti etkiler.

Yaş (A2) ile genel memnuniyet (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0023, p=0.67$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: Yaş grubu ile sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet arasında **istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır**. Bu, farklı yaş gruplarındaki bireylerin sağlık turizmi deneyimlerini benzer şekilde değerlendirdiğini göstermektedir.

H32: Yaş grubu, sağlık turistlerinin Türkiye’de sağlık hizmetleri için yaptıkları harcama miktarını etkiler.

Yaş (A2) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0046, p=0.58$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: Yaş grubu ile sağlık hizmetleri için yapılan harcama arasında anlamlı bir ilişki

bulunmamıştır. Farklı yaş gruplarına ait bireylerin sağlık harcamalarında belirgin bir fark gözlemlenmemiştir.

H35: Yaş grubu, bireylerin tekrar Türkiye'yi sağlık turizmi için tercih etme olasılığını etkiler.

Yaş (A2) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0079, p=0.39$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Yaş grubu ile sağlık turistlerinin tekrar Türkiye'yi tercih etme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.10.2 Cinsiyetin Sağlık Turizmi Üzerindeki Etkileri

H33: Cinsiyet, sağlık turistlerinin Türkiye'de sağlık hizmetlerinden duydukları memnuniyeti etkiler.

Cinsiyet (A1) ile genel memnuniyet (A23) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0011, p=0.75$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Cinsiyet değişkeni, bireylerin sağlık hizmetlerinden duydukları memnuniyeti etkilememektedir. Kadın ve erkek sağlık turistleri arasında memnuniyet açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

H34: Cinsiyet, sağlık turistlerinin Türkiye'de sağlık hizmetleri için yaptıkları harcama miktarını etkiler.

Cinsiyet (A1) ile sağlık harcamaları (A11) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0065, p=0.44$ sonucu elde edilmiştir. **Sonuç:** Cinsiyet değişkeninin sağlık harcamaları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Kadın ve erkek sağlık turistleri arasında sağlık harcamaları açısından belirgin bir farklılık gözlemlenmemiştir.

H36: Cinsiyet, bireylerin tekrar Türkiye'yi sağlık turizmi için tercih etme olasılığını etkiler.

Cinsiyet (A1) ile tekrar tercih etme eğilimi (A27) arasındaki ilişki regresyon analizi ile test edilmiştir. $R^2=0.0519, p=0.028$ sonucu elde edilmiştir.

Sonuç: Cinsiyet değişkeni ile tekrar Türkiye'yi tercih etme eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kadın sağlık turistleri, erkeklere kıyasla Türkiye'yi tekrar tercih etme konusunda daha yüksek eğilim göstermektedir.

4.10.3 Genel Değerlendirme ve Sonuçlar

Bu analizler sonucunda, yaş değişkeninin sağlık turistlerinin memnuniyeti, harcama miktarı ve tekrar tercih etme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Farklı yaş grupları arasında Türkiye’de sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet, yapılan harcamalar veya tekrar Türkiye’yi tercih etme konusunda belirgin farklılıklar gözlemlenmemiştir.

Öte yandan, cinsiyet değişkeni ile tekrar Türkiye’yi tercih etme eğilimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kadın sağlık turistlerinin, Türkiye’yi tekrar sağlık hizmeti almak amacıyla ziyaret etme eğilimleri erkeklere kıyasla daha yüksek çıkmıştır. Ancak, cinsiyetin sağlık hizmetleri memnuniyeti veya sağlık harcamaları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Bu bulgular, sağlık turistlerinin memnuniyet ve harcama alışkanlıklarının bireysel ekonomik faktörlerden daha çok, hizmetin kalitesi, maliyet avantajları ve turistik cazibe gibi faktörlere bağlı olabileceğini göstermektedir.

4.11 Cinsiyet, Eğitim, Yaş ve Mesleki Statünün Sağlık Hizmetlerine Harcanan Para Yüzdesi Üzerindeki Etkisi

Bu analizde, cinsiyet, eğitim seviyesi, yaş ve mesleki statünün sağlık hizmetlerine harcanan para yüzdesi üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir. Modelde bağımlı değişken olarak sağlık hizmetlerine ayrılan bütçe yüzdesi (A11) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet (A1), yaş (A2), eğitim seviyesi (A6) ve meslek statüsü (A8) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.8 Eğitim, cinsiyet, yaş ve mesleki statü analiz sonuçları

Bağımsız Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri
Intercept	1.0689412402318512	0.32629195597071536
A1	0.3023795113265648	0.15993915917872878
A2	0.4070953338150237	0.03692501344870918
A6	0.3143820396788416	0.00022979124949017128
A8	-0.5075698032335751	0.0028471237115495532

Regresyon analizi sonucunda $R^2=0.29$ olarak hesaplanmıştır. Bu, modelde yer alan değişkenlerin sağlık hizmetlerine harcanan bütçeyi %29

oranında açıkladığını göstermektedir. Modelin genel p değeri 0.002 olup istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 4.9 Bağımsız değişkenlerin sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:

Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri	Yorum
Cinsiyet (A1)	0.302	0.159	Cinsiyetin sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı değil. Kadın ve erkekler arasında sağlık hizmetlerine harcama oranı açısından belirgin bir fark bulunmamaktadır.
Yaş (A2)	0.407	0.037	Yaş arttıkça sağlık harcamalarına ayrılan bütçe oranı anlamlı şekilde artmaktadır.
Eğitim (A6)	0.314	0.00023	Eğitim seviyesi yükseldikçe sağlık harcamalarına ayrılan bütçe de artmaktadır. Bu etki istatistiksel olarak oldukça anlamlıdır.
Meslek (A8)	-0.507	0.00285	Çalışma statüsü sağlık harcamalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Çalışan bireyler sağlık hizmetlerine daha düşük bütçe ayırmaktadır.

4.11.1 Sonuç ve Değerlendirme

Bu analiz sonuçlarına göre:

- **Yaş arttıkça sağlık hizmetlerine yapılan harcama oranı da artmaktadır.** Özellikle ileri yaş gruplarındaki bireylerin sağlık harcamalarına daha fazla bütçe ayırdığı görülmektedir.
- **Eğitim seviyesi yükseldikçe sağlık harcamalarına ayrılan bütçe de anlamlı bir şekilde artmaktadır.** Daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin sağlık hizmetleri için daha fazla harcama yaptığı görülmektedir.
- **Meslek statüsüne göre sağlık harcamaları değişmektedir.** Çalışan bireyler, sağlık hizmetlerine daha düşük bütçe ayırmaktadır. Bu durum, çalışan bireylerin sağlık sigortası kapsamındaki hizmetlerden daha fazla yararlanmasından kaynaklanıyor olabilir.
- **Cinsiyetin sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır.** Kadın ve erkek bireyler arasında sağlık hizmetlerine yapılan harcamalar açısından önemli bir fark tespit edilmemiştir.

Bu bulgular, sağlık harcamalarının bireylerin ekonomik ve sosyo-demografik faktörlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yaş ve eğitim düzeyi arttıkça sağlık harcamalarına ayrılan bütçe yükselirken, meslek sahibi olmak sağlık harcamalarını azaltıcı bir etki yaratmaktadır.

4.12 Cinsiyet, Eğitim, Yaş ve Mesleki Statünün Sağlık Hizmetlerine Harcanan Para Yüzdesi Üzerindeki Etkisi

Bu analizde, cinsiyet, eğitim seviyesi, yaş ve mesleki statünün sağlık hizmetlerine harcanan para yüzdesi üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir. Modelde bağımlı değişken olarak sağlık hizmetlerine ayrılan bütçe yüzdesi (A11) kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet (A1), yaş (A2), eğitim seviyesi (A6) ve meslek statüsü (A8) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.10 Eğitim, cinsiyet, yaş ve mesleki statü analiz sonuçları

Bağımsız Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri
Intercept	1.0689412402318512	0.32629195597071536
A1	0.3023795113265648	0.15993915917872878
A2	0.4070953338150237	0.03692501344870918
A6	0.3143820396788416	0.00022979124949017128
A8	-0.5075698032335751	0.0028471237115495532

Regresyon analizi sonucunda $R^2=0.29$ olarak hesaplanmıştır. Bu, modelde yer alan değişkenlerin sağlık hizmetlerine harcanan bütçeyi %29 oranında açıkladığını göstermektedir. Modelin genel p değeri 0.002 olup istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 4.11 Bağımsız değişkenlerin sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:

Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri	Yorum
Cinsiyet (A1)	0.302	0.159	Cinsiyetin sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı değil. Kadın ve erkekler arasında sağlık hizmetlerine harcama oranı açısından belirgin bir fark bulunmamaktadır.
Yaş (A2)	0.407	0.037	Yaş arttıkça sağlık harcamalarına ayrılan bütçe oranı anlamlı şekilde artmaktadır.
Eğitim (A6)	0.314	0.00023	Eğitim seviyesi yükseldikçe sağlık harcamalarına ayrılan bütçe de artmaktadır. Bu etki istatistiksel olarak oldukça anlamlıdır.
Meslek (A8)	-0.507	0.00285	Çalışma statüsü sağlık harcamalarını önemli ölçüde etkilemektedir. Çalışan bireyler sağlık hizmetlerine daha düşük bütçe ayırmaktadır.

4.12.1 Sonuç ve Değerlendirme

Bu analiz sonuçlarına göre:

- **Yaş arttıkça sağlık hizmetlerine yapılan harcama oranı da artmaktadır.** Özellikle ileri yaş gruplarındaki bireylerin sağlık harcamalarına daha fazla bütçe ayırdığı görülmektedir.
- **Eğitim seviyesi yükseldikçe sağlık harcamalarına ayrılan bütçe de anlamlı bir şekilde artmaktadır.** Daha yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin sağlık hizmetleri için daha fazla harcama yaptığı görülmektedir.
- **Meslek statüsüne göre sağlık harcamaları değişmektedir.** Çalışan bireyler, sağlık hizmetlerine daha düşük bütçe ayırmaktadır. Bu durum, çalışan bireylerin sağlık sigortası kapsamındaki hizmetlerden daha fazla yararlanmasından kaynaklanıyor olabilir.
- **Cinsiyetin sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır.** Kadın ve erkek bireyler arasında sağlık hizmetlerine yapılan harcamalar açısından önemli bir fark tespit edilmemiştir.

Bu bulgular, sağlık harcamalarının bireylerin ekonomik ve sosyo-demografik faktörlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yaş ve eğitim düzeyi arttıkça sağlık harcamalarına ayrılan bütçe yükselirken, meslek sahibi olmak sağlık harcamalarını azaltıcı bir etki yaratmaktadır.

4.12. Cinsiyet, Eğitim, Yaş ve Mesleki Statünün Yurt Dışı Sağlık Hizmetlerine Harcanan Para Yüzdesi Üzerindeki Etkisi

Bu analizde, **cinsiyet, eğitim seviyesi, yaş ve mesleki statünün yurt dışı sağlık hizmetlerine harcanan para yüzdesi üzerindeki etkisi çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir.** Bağımlı değişken olarak **yurt dışı sağlık hizmetlerine ayrılan bütçe yüzdesi (A12)** kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler ise **cinsiyet (A1), yaş (A2), eğitim seviyesi (A6) ve meslek statüsü (A8)** olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.12 Yurtdışı Sağlık Harcamaları Analizi

Bağımsız Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri
Intercept	3.18589286920846	0.011584200822381555
A1	-0.06659565576500852	0.7850069798922554
A2	-0.10794842830972573	0.6235400853943271
A6	0.23641431915026076	0.01306915888765319
A8	-0.04386901005211946	0.8165654686688307

Regresyon analizi sonucunda **R²=0.19** olarak hesaplanmıştır. Bu, modelde yer alan değişkenlerin yurt dışı sağlık hizmetlerine yapılan harcamaları %19 oranında açıkladığını göstermektedir. Modelin genel p değeri **0.011** olup istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 4.13 Bağımsız değişkenlerin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkileri şu şekildedir:

Değişken	Katsayı (Coef)	p Değeri	Yorum
Cinsiyet (A1)	-0.066	0.785	Cinsiyetin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı değil. Kadın ve erkekler arasında yurt dışına yapılan sağlık harcamaları açısından belirgin bir fark bulunmamaktadır.
Yaş (A2)	0.107	0.623	Yaş değişkeninin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir. Yaş arttıkça sağlık harcamaları azalıyor gibi görünse de bu etki güçlü değildir.
Eğitim (A6)	0.236	0.013	Eğitim seviyesi yükseldikçe yurt dışı sağlık harcamalarına ayrılan bütçe artmaktadır. Bu etki istatistiksel olarak anlamlıdır.
Meslek (A8)	-0.043	0.816	Meslek statüsünün yurt dışı sağlık harcamaları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Çalışan veya çalışmayan bireyler arasında yurt dışına yapılan sağlık harcamaları açısından belirgin bir fark gözlemlenmemiştir.

4.12.2 Sonuç ve Değerlendirme

Bu analiz sonuçlarına göre:

- **Eğitim seviyesi arttıkça yurt dışı sağlık hizmetlerine yapılan harcama oranı da artmaktadır.** Eğitim düzeyi yüksek bireylerin sağlık hizmetleri için yurt dışına daha fazla bütçe ayırdığı görülmektedir.
- **Cinsiyetin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır.** Kadın ve erkek bireyler arasında yurt dışına yapılan sağlık harcamaları açısından önemli bir fark tespit edilmemiştir.
- **Yaşın yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir.** Yaş arttıkça harcamaların azaldığı görülmekle birlikte, bu durum istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç üretmemektedir.
- **Meslek statüsünün yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı değildir.** Çalışan ve çalışmayan bireyler arasında yurt dışı sağlık harcamaları açısından belirgin bir fark bulunmamaktadır.

Bu bulgular, **yurt dışına sağlık hizmeti almak için yapılan harcamaların en çok eğitim seviyesi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Daha eğitilmiş bireyler, sağlık hizmetleri için yurt dışına daha fazla harcama yapmaktadır.** Bununla birlikte, cinsiyet, yaş ve meslek statüsü gibi değişkenlerin yurt dışı sağlık harcamaları üzerindeki etkisi anlamlı bir şekilde tespit edilememiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Alanya ilçesinin sağlık turizmi potansiyelini, sağlık turistlerinin motivasyonel davranışlarını ve ekonomik tercihlerini analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırma, Alanya'daki sağlık turizmi pazarının mevcut durumunu ve gelecekteki gelişim olanaklarını incelemeye yönelik bir anket çalışması kullanarak, sağlık turistlerinin tercihleri ve ekonomik kararları hakkında önemli bulgular elde edilmiştir.

Araştırmanın temel amacı, Türkiye'deki sağlık turizmi sektöründe sağlık turistlerinin motivasyonel davranışlarını ve ekonomik tercihlerinin ne şekilde şekillendiğini belirlemektir. Katılımcılar, Alanya'daki sağlık merkezlerinde tedavi alan sağlık turistleri arasından seçilmiştir. Anket, sağlık turistlerinin tedavi tercihlerini, motivasyonel faktörlerini ve ekonomik kararlarını inceleyen dört ana bölümden oluşmuştur: demografik bilgiler, motivasyonel davranışlar, ekonomik tercihler ve sağlık turizmi ile ilgili beklentiler.

Veri toplama süreci, 2024 yılının Mart ve Eylül ayları arasında gerçekleştirilmiş ve 92 katılımcıdan veri toplanmıştır. Çalışmaya katılan bireylere uygulanan anket sonuçlarının analizine göre sağlık turistlerinin Alanya destinasyonunu tercih etme sebepleri arasında maliyet avantajının öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında daha kaliteli sağlık hizmeti alma, kısa bekleme süreleri, hastanenin fiziksel şartları ve deneyimli sağlık personelinin hizmet vermesi ise sağlık turistlerinin memnuniyeti üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Sonuçların bu şekilde çıkmasında katılımcı sayısının sınırlı olması, Alanya'ya gelen sağlık turistlerinin kendi ülkelerindeki hastane şartlarının zaten iyi olması, aynı şekilde yeterli deneyime sahip sağlık personellerinin halihazırda mevcut oluşu ve döviz kurları etkili olabilir.

Sağlık turistlerinin ekonomik faktörlere göre tercihleri incelendiğinde ise gelir seviyesi arttıkça sağlık hizmetlerine yapılan harcamaların da anlamlı şekilde arttığı görülmüştür. Ayrıca uluslararası sigorta sahipliğinin ve sigorta kapsamının, sağlık turistlerinin Alanya'yı tercih etme sebeplerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir.

Sağlık turistlerinin tercihlerini etkileyen bir diğer faktör de güvenlik ve mahremiyet algısıdır. Yapılan analizde Türkiye'de güvenlik algısı yüksek olan sağlık turistlerinin tekrar Türkiye'yi tercih etme olasılığını anlamlı bir şekilde arttırdığı görülmüştür. Bunun yanında vize işlemlerinin kolaylığı ve bürokratik süreçlerin hızlı olması ise tercihler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Sağlık turistlerinin memnuniyet algısı incelendiğinde ise Türkiye'deki sağlık hizmetlerinden memnun kalan bireylerin tekrar Türkiye'yi tercih etme olasılıklarının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca sağlık turizmi çalışanlarının ilgisi ve bilgisinin, sağlık turistlerinin Türkiye'yi çevresine tavsiye etme olasılığının arttırdığı görülmüştür.

Reklam ve tanıtım faaliyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise yurtdışında yapılan reklam ve tanıtımın yeterli bulunması, Alanya'nın bir sağlık turizmi destinasyonu olarak tercih edilme olasılığının arttığını göstermektedir. Aynı şekilde yapılan tanıtım ve reklamların doğruluğunun sağlık turizmi memnuniyeti üzerinde sınırdan anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların eğitim seviyesi ile sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca eğitim seviyesi ile sağlık turizmi destinasyonu olarak Alanya'yı tercih etme eğilimi arasında ise yine anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Eğitim seviyesi ve yapılan harcamalar arasında da anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Katılımcıların meslek statülerinin sağlık harcamaları üzerinde büyük bir fark görülmemiştir. Aynı şekilde meslek statüsünün tekrar tercih etme eğilimi üzerinde de bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Analiz sonuçlarına göre genel bir değerlendirme yapılırsa, eğitim seviyesi meslek statüsü, bireylerin sağlık turizmi deneyimlerine veya ekonomik tercihlerine anlamlı bir fark yaratmamaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça sağlık turizmi memnuniyetinde veya harcamalarda kayda değer bir artış görülmemiştir. Meslek statüsüne göre sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet, harcama düzeyi veya tekrar Alanya'yı tercih etme eğiliminde belirgin farklılıklar tespit edilememiştir. Bu sonuçlar sağlık turistlerinin kararlarını belirleyen faktörlerin daha çok ekonomik koşullar, sağlık hizmetlerinin kalitesi ve turistik cazibe ile ilgili olduğunu göstermektedir. Eğitim ve meslek statüsü ise sağlık turistlerinin seçimlerinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmamaktadır.

Katılımcılara uygulanan testlerin analiz sonuçlarına göre sağlık turistlerinin vatandaşı oldukları veya ikamet ettikleri ülkenin sağlık turizmi deneyimleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı gözlemlenmiştir. Vatandaşlık değişkeninin sağlık turizmi memnuniyeti, sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. İkamet edilen ülke değişkeninin ise sağlık turizmi memnuniyeti üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlılık sınırına yaklaşırsa da , sağlık harcamaları veya tekrar tercih etme eğilimi üzerinde kayda değer bir etkisi gözlemlenmemiştir. Bu

sonuçlar değerlendirildiğinde sağlık turistlerinin milliyet ve ikamet faktörlerinden bağımsız olarak Alanya'daki sağlık hizmetlerini benzer şekilde değerlendirdiğini göstermektedir. Sağlık turistlerinin hizmet kalitesi, maliyet avantajları ve turistik cazibe gibi unsurlara dayalı kararlar verdiği söylenebilir.

Bir diğer demografik veri olan yaş faktörü incelendiğinde ise yaş grubu ile sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aynı şekilde yaş grubu ile sağlık hizmetleri için yapılan harcama arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca yaş grubu ile sağlık turistlerinin tekrar Türkiye'yi tercih etme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı gözlenmiştir.

Bireylerin sağlık hizmetlerinden duyduğu memnuniyetin ise cinsiyetten bağımsız olduğu görülmüştür. Ayrıca analiz sonuçlarına göre cinsiyetin sağlık harcamalarında bir etkisi de yoktur. Ancak kadın sağlık turistleri, erkeklere göre Türkiye'yi daha fazla tekrar tercih etme eğilimi göstermektedir. Ancak cinsiyetin sağlık harcamaları açısından önemli bir fark oluşturmadığı gözlemlenmiştir.

Genel olarak yaş değişkeninin sağlık turistlerinin memnuniyeti, harcama miktarı ve tekrar tercih etme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisini bulunmadığı gözlenmiştir. Farklı yaş grupları arasında Türkiye'de sağlık hizmetlerinden duyulan memnuniyet, yapılan harcamalar veya tekrar tercih etme konusunda belirgin farklılıklar gözlenmemiştir. Bu bulgular sağlık turistlerinin memnuniyet ve harcama alışkanlıklarının bireysel ekonomik faktörlerden çok, hizmetin kalitesi maliyet avantajları ve turistik cazibe gibi faktörlere bağlı olabileceğini göstermektedir.

Yapılan çok regresyon analizi sonuçlarına göre ise

- Yaş arttıça sağlık hizmetlerine yapılan harcama oranı da artmaktadır. Özellikle ileri yaş grubunun sağlık harcamalarına daha fazla bütçe ayırdığı görülmektedir.
- Eğitim seviyesi yükseldikçe sağlık harcamalarına yapılan bütçe de anlamlı şekilde artmaktadır.
- Meslek statüsüne göre sağlık harcamaları değişmektedir. alışan bireyler sağlık hizmetlerine daha düşük bütçe ayırmaktadırlar. Bu durum çalışan bireylerin sağlık sigortası kapsamında ki hizmetlerden daha fazla yararlanmasından kaynaklanıyor olabilir.

Bu bulgular sağlık harcamalarının bireylerin ekonomik ve sosyodemografik faktörlerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yaş ve eğitim düzeyi arttıça sağlık harcamalarına ayrılan bütçe yükselirken, çalışan olmak sağlık harcamalarını

azaltıcı etki yapmaktadır. Bunun sebebi iş hayatının yoğunluğundan dolayı sağlık harcamalarına odaklanamamak, sağlık hizmetlerini almak için ülke değiştirmeye vakit bulamamak ya da sağlık harcamalarının çoğunun sigorta kapsamında olması olabilir. Ayrıca eğitim seviyesi arttıkça yurtdışı sağlık hizmetlerine yapılan harcama oranı da artmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek bireylerin sağlık hizmetleri için yurtdışına daha fazla bütçe ayırdığı görülmüştür. Cinsiyet, meslek statüsü ve yaşın yurtdışı harcamaları üzerinde bir etkisi görülmemiştir. Yurtdışı sağlık hizmeti almak için yapılan harcamaların en çok eğitim seviyesi ile alakalı olduğu gözlenmiştir. Daha eğitilmiş bireyler sağlık hizmetleri almak için yurtdışına daha fazla harcama yapmaktadırlar.

5.1 Öneriler

Bu araştırma, sağlık turizmi sektöründe Türkiye'nin potansiyelinin artırılması ve sağlık turistlerinin tercihlerine göre stratejilerin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Alanya'nın sağlık turizmi açısından sunduğu fırsatlar büyük olmakla birlikte, bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilebilmesi için birkaç önemli öneri öne çıkmaktadır:

- **Altyapı Yatırımları ve Geliştirme:** Alanya'daki sağlık turizmi altyapısının güçlendirilmesi ve sağlık hizmetlerinin daha da çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Termal turizm ve yaşlı bakım gibi sağlık turizmi türlerinde yapılan yatırımların artırılması, bölgenin sağlık turizmi potansiyelini artıracaktır.
- **Uluslararası Tanıtım:** Alanya ve Türkiye genelinde sağlık turizmi potansiyelinin artırılması için uluslararası tanıtım faaliyetlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Sağlık turizmiyle ilgili daha fazla dijital pazarlama stratejileri ve tanıtım çalışmaları yapılmalı, Türkiye'nin sağlık turizmi altyapısının global pazarda daha iyi tanıtılması sağlanmalıdır.
- **Sağlık Turizmi Acentelerinin Kurulması:** Alanya'daki sağlık turizmi sektörü, uzmanlaşmış acenteler aracılığıyla daha geniş bir pazara ulaşabilir. Bu acenteler, sağlık turistlerinin ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak şekilde hizmet vermeli ve Türkiye'nin sağlık turizmi pazarındaki yerini sağlamlaştırmalıdır.
- **Eğitim ve Personel Yatırımları:** Sağlık turizmi sektöründeki kalitenin artırılabilmesi için eğitilmiş sağlık profesyonellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Sağlık turizmi alanında nitelikli personelin sayısının artırılması, sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükselmesine yardımcı olacaktır.

- **Devlet Teşviklerinin Artırılması:** Sağlık turizmi sektörüne yönelik devlet teşviklerinin artırılması, sektördeki büyümeyi hızlandırabilir. Sağlık turizmi alanında yapılan yatırımlar için vergi indirimleri ve çeşitli destekler sağlanarak, yerli ve yabancı yatırımcıların Türkiye'ye çekilmesi sağlanabilir.

5.2 Çalışmanın Sınırlamaları ve Gelecek Araştırmalar

Bu çalışmanın sınırlamaları, yalnızca Alanya'daki sağlık turistleriyle gerçekleştirilen anketle sınırlı kalması ve katılımcı sayısının 92 ile sınırlı olmasıdır. Gelecek araştırmalar, farklı şehirlerde ve sağlık turizminin diğer alanlarında yapılan yatırımları da inceleyerek Türkiye'nin sağlık turizmi sektörünün genel eğilimleri hakkında daha kapsamlı veriler sunabilir.

Bu araştırma, sağlık turizminin Türkiye'deki mevcut durumunu ve sağlık turistlerinin motivasyonlarını anlamak için önemli bulgular sunmuştur. Alanya, sağlık turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip bir bölge olup, sağlık turistlerinin ekonomik tercihleri ve motivasyonel faktörleri doğrultusunda yapılacak stratejik yatırımlar ve iyileştirmeler ile bu potansiyel daha da geliştirilebilir. Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki uluslararası rekabet gücünü artırmak için yerel ve ulusal düzeyde kapsamlı stratejiler oluşturulmalıdır.

5.3 Sağlık Turizmine Yönelik Stratejik Öneriler

Bu çalışma, Alanya'nın sağlık turizmi sektöründeki potansiyelini artırmak ve sağlık turistlerinin tercihlerini daha iyi anlayarak sektörü geliştirmek için çeşitli stratejik öneriler sunmaktadır. Türkiye'nin sağlık turizmi alanında daha fazla gelişme kaydetmesi için önerilen stratejiler, altyapı geliştirmeleri, tanıtım faaliyetleri, eğitimli sağlık profesyonellerinin artırılması ve yasal düzenlemeler gibi bir dizi unsuru kapsamaktadır. Aşağıda, Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe rekabet avantajını güçlendirmek için sunulan stratejik öneriler yer almaktadır.

5.3.1 Altyapı Yatırımlarının Artırılması ve Modernizasyonu

Sağlık turizminin sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi için sağlık hizmeti altyapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, sağlık turizmi hizmeti sunan hastaneler, klinikler ve sağlık merkezleri için altyapı yatırımlarının artırılması kritik öneme sahiptir. Alanya gibi potansiyel bölgelerde, sağlık turizmi tesislerinin modernizasyonu ve yeni sağlık merkezlerinin kurulması, Türkiye'nin sağlık turizmi

pazarındaki rekabet gücünü artıracaktır (Gülmez, 2012). Sağlık merkezlerinin uluslararası akreditasyonlara sahip hale gelmesi, tedavi sürecinin hızlandırılması ve daha verimli bir sağlık altyapısı oluşturulması, sağlık turistlerinin Türkiye'yi tercih etmesinde belirleyici faktörler olacaktır.

5.3.2 Uluslararası Tanıtım Faaliyetlerinin Artırılması

Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe uluslararası alandaki görünürlüğünün artırılması için kapsamlı tanıtım faaliyetleri yürütülmelidir. Özellikle Avrupa, Orta Doğu ve Asya gibi sağlık turizmi açısından büyük pazarlar olan bölgelerde etkin tanıtım stratejileri geliştirilmelidir. Türkiye'nin sağlık turizmi potansiyelinin global pazarlarda tanıtılması, dijital pazarlama, sosyal medya kampanyaları ve uluslararası sağlık fuarlarına katılım ile sağlanabilir. Özlem (2012) sağlık turizmi tanıtımlarının sadece yurtdışında değil, Türkiye içindeki farklı bölgelerde de güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Türkiye'nin sağlık turizmi altyapısı ve tedavi kalitesi konusunda güçlü bir imaj yaratılması, daha fazla turistini ülkeye çekilmesine olanak tanıyacaktır.

5.3.3 Sağlık Turizmi Acentelerinin Kurulması ve Yönlendirilmesi

Sağlık turizmi acenteleri, turistlere tedavi seçenekleri hakkında detaylı bilgi veren, sağlık hizmetlerinin kalitesini ve hastanelerin akreditasyonlarını denetleyen profesyonel kuruluşlar olmalıdır. Sağlık turizmi acenteleri, Türkiye'deki sağlık turizmi hizmetleri ile ilgili tüm süreçleri kolaylaştıran bir köprü işlevi görmelidir. Bu acenteler, sağlık turistlerine hizmet sunarken, onların en uygun tedavi seçeneklerini bulmalarını sağlamalı, sigorta kapsamlarını kontrol etmeli ve sağlık hizmetlerine ilişkin bilgi verebilmelidirler (Peters & Sauer, 2011). Ayrıca, acentelerin, sağlık turizmi ile ilgili yerel ve uluslararası düzeydeki tanıtım faaliyetlerinde yer alması sektördeki bilinirliği artıracaktır.

2025 yılı itibariyle Alanya'da toplam 8 adet sağlık turizmine aracılık eden kuruluş vardır(Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, 2025).

5.3.4 Eğitimli Sağlık Personeli ve Sağlık Hizmetleri Kalitesinin Artırılması

Sağlık turizmi sektöründe kaliteli hizmetin sağlanabilmesi için eğitimli sağlık personeline ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, sağlık turizmi alanındaki personelin, uluslararası sağlık standartlarına uygun şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Katılımcıların çoğu, sağlık turizmi hizmetlerinin kalitesinin yüksek olduğunu belirtmiş olsa da, bu kaliteli hizmetin sürdürülebilirliği, eğitimli ve deneyimli sağlık profesyonelleri ile

sağlanabilir (Kazemi, 2008). Bu, sağlık turistlerinin hem memnuniyetini artıracak hem de Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründeki imajını güçlendirecektir.

5.3.5 Devlet Teşviklerinin Artırılması ve Sağlık Turizmi İçin Yasal Düzenlemeler

Devletin, sağlık turizmi sektörüne yönelik teşviklerin artırılması, sektörün büyümesine önemli katkı sağlayacaktır. Sağlık turizmi ile ilgili vergi indirimleri, yatırım destekleri ve sağlık tesisleri için teşvikler sunulması, hem yerli hem de yabancı yatırımcıları Türkiye'ye çekmek açısından önemlidir. Türkiye'nin sağlık turizmi sektörüne yönelik yapacağı yasal düzenlemelerle sağlık hizmetlerinin kalitesi arttırılabilir ve bu, sektördeki uluslararası rekabet gücünü artıracaktır (Sağlık Bakanlığı, 2021). Ayrıca, sağlık turizmi alanındaki yasal düzenlemeler, sektörün daha düzenli ve profesyonel bir şekilde faaliyet göstermesini sağlayacaktır.

5.3.6 Sürdürülebilir Sağlık Turizmi ve Yeşil Sertifikalar

Çevre dostu sağlık turizmi tesislerinin kurulması, sürdürülebilir sağlık turizminin teşvik edilmesi açısından önemli bir adımdır. Yeşil sağlık turizmi sertifikalarının alınması, çevreye duyarlı hastanelerin ve sağlık merkezlerinin teşvik edilmesi, hem çevre hem de sağlık turistleri açısından cazip bir seçenek sunmaktadır (Büyükoşahin, 2021). Ayrıca, sürdürülebilir sağlık turizmi ile ilgili faaliyetlerin güçlendirilmesi, Türkiye'nin global sağlık turizmi pazarında çevre bilinciyle öne çıkmasını sağlayabilir.

5.3.7 Sağlık Turizmi Alanında Araştırma ve Geliştirme Çalışmalarının Desteklenmesi

Sağlık turizmi sektörü, yenilikçi tedavi yöntemleri ve teknoloji alanında sürekli gelişim gerektiren bir sektördür. Bu nedenle, sağlık turizmi alanında yapılan araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi, sektördeki kaliteyi ve rekabet gücünü artıracaktır. Özellikle yeni tedavi seçenekleri, estetik cerrahi ve alternatif tıp uygulamaları gibi alanlarda yapılan yenilikçi çalışmalar, Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe lider konumuna gelmesini sağlayabilir (Saiprasert, 2011).

Türkiye, sağlık turizmi sektöründe büyük bir potansiyele sahiptir ve bu potansiyelin daha fazla geliştirilmesi için stratejik yatırımlar ve etkin yönetim gerekmektedir. Altyapı geliştirmeleri, uluslararası tanıtım, eğitilmiş sağlık profesyonelleri, devlet teşvikleri ve sürdürülebilir sağlık turizmi gibi unsurlar, Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe daha rekabetçi hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Alanya gibi bölgelerde

sağlık turizmi yatırımlarının artırılması, bölgesel kalkınmaya ve istihdam artışına önemli katkılar yapacaktır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, F. O., Karagöz, N., & Zabun, S. (2019). Sağlık turizmi uygulamaları ve türkiye'ye getirilerine ilişkin bir değerlendirme. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(2), 428-450.
- Akalın, B., & Demirbaş, M. B. (2024). Sağlık Turizminde Web 5.0'a Doğru Gelişmeler: Sistematik Derleme. Sağlık Ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi, 6(1), 48-65. <https://doi.org/10.55050/sarad.1321744>
- Aktepe, C. (2013). Sağlık turizminde yeni fırsatlar ve Türkiye'de yerleşik sağlık işletmelerinin pazarlama çabaları. İşletme Araştırmaları Dergisi, 5(1), 170-188.
- Arı, H. (2017). Pazarlama perspektifinden medikal turizm ve Türkiye'nin medikal turizmdeki yeri. Sağlık yönetimi dergisi, 1(1), 1-10.
- Arıtürk, İ. (2022). Termal Turizmde Markalaşma: Frigya Termal Turizm Bölgesi Üzerine Nitel Bir Araştırma.
- Aslan, A. (2019). Türkiyede sağlık turizminin mevcut durumu ve ülke ekonomisine katkıları (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Aydın, D. (2014). Türkiye Sağlık Turizmi El Kitabı, (Çevirimiçi), <http://www.ipsa.org.tr/upload/kitap/visitturkeyforhealthcare-pocket-book-tr.pdf> (20.06.2017).
- Aydın, O. (2012). Türkiye'de alternatif bir turizm; sağlık turizmi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2012(2), 91-96.
- Bayar, K. (2019). Dünyada ve Türkiyede sağlık turizminin önemi ve gelişimi: Antalya yöresi araştırması (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bayın, G. (2015). Türkiye'de sağlık turizmi alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik değerlendirmesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2015(1), 49-55.
- Bentley, T. (1999). İnsanları Motive Etme (Çeviri: Onur Yıldırım), Hayat Yayınları, İstanbul
- Bertan, S. (2010). Pamukkale destinasyonunda termal turizm faaliyetleri ve yöreyi ziyaret eden turistler üzerinde bir uygulama. Sosyal Bilimler Dergisi, (1), 129-136.
- Bilir, N. (2018). Yaşlılık tanımı, yaşlılık kavramı, epidemiyolojik özellikler. Yaşlılık ve Solunum Hastalıkları. Ertürk A, Bahadır A, Koşar F Serisi (ed): TÜSAD Eğitim Kitapları, İstanbul, 13-31.
- Binler, A. (2015). Türkiye'nin Medikal Turizm Açısından Değerlendirilmesi Ve Politika Öneriler

- Bölüktaş, R. P. (2020). Türkiye'nin yaşlı sağlığı turizmi için fırsatları. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(16), 1-15.
- Bulut, A., & Şengül, H. (2019). Dünyada ve Türkiye'de sağlık turizmi. Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi.
- Bulut, A., & Şengül, H. (2019). Dünyada ve Türkiye'de sağlık turizmi. Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi.
- Büyükşahin, E. (2021). *Alanya'da sağlık turizminin mevcut durumu ve potansiyeli*. Sağlık Turizmi Raporu.
- Büyükşahin, M. (2021). Alanya'da ekolojik çevrenin medikal ve rehabilitasyon turizmi sürdürülebilirliği üzerine etkisi (Master's thesis, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Sağlık Turizmi Ana Bilim Dalı).
- Caballero-Danell, S. (2007). *Medical tourism and its entrepreneurial opportunities: A conceptual framework for entry into the industry* (Unpublished master's thesis). Graduate Business School, University of Gothenburg.
- Can, B. (2019). Türkiye ve dünyada sağlık turizmi ve hastaların Türkiyeyi tercih etme nedenleri: Özel bir hastane örneği (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Canoğlu, M. (2015). Türkiye'de Medikal Turizm Kapsamında Sağlık Kuruluşlarının Örgütsel Pazarlama Etkinliği İle Promosyon Stratejilerinin Ve Medikal Turistlerin Motivasyonel Davranışları İle Algılarının İncelenmesi, Doktora tezi.
- Cohen, I. G. (2013). *Patients with passports: Medical tourism, law, and ethics*. Oxford University Press.
- Comerio, N., & Strozzi, F. (2019). Tourism and its economic impact: A literature review using bibliometric tools. *Tourism Economics*, 25(1), 109-131. <https://doi.org/10.1177/1354816618793762>
- Connell, J. (2013). *Medical tourism*. CABI.
- Çaparlar, C, Ö. Ve Dönmez, A., 2016 , Bilimsel Araştırma Nedir, Nasıl Yapılır?, Turk J Anaesthesiol Reanim; 44: 212-8
- Doğan, B. B., & Aslan, A. (2019). Türkiye'de sağlık turizminin mevcut durumu ve ülke ekonomisine katkıları. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(18), 390-418.
- Edinsel, S., & Adıgüzel, O. (2014). Türkiye'nin sağlık turizmi açısından son beş yıldaki dünya ülkeleri içindeki konumu ve gelişmeleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 4(2), 167-190.
- Ergen, F. D. (2018). Türkiye'de medikal turizm girişimciliği: İstanbul örneği.

- Goodrich, G., & Goodrich, J. (1987). Health-care tourism—An exploratory study. *Tourism Management*, 8(3), 217–222. doi:10.1016/0261-5177(87)90033-2
- Gülen, K., & Demirci, S. (2012). Türkiye’de Sağlık Turizmi Sektörü (1. Basım). İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul, 41-134.
- Güler, O., & Kozak, M. (2021). Health tourism potentials in Mediterranean coastal regions: The case of Alanya. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 100413. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2020.100413>
- Gülmez, Z. (2012). *Türkiye’de ve dünyada sağlık turizmi*.
- Gündüz, F. F., Gündüz, S., & Yavuz, H. B. (2019). Türkiye’nin sağlık turizmi talebini etkileyen faktörlerin analizi: Çekim modeli yaklaşımı. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 717-740.
- Güney, S. (2001). Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Hanefeld, J., Smith, R. D., Horsfall, D., & Lunt, N. (2015). What do we know about medical tourism? A review of the literature. *Social Science & Medicine*, 124, 173–180. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.11.018>
- İçöz, O. (2009). *Sağlık turizmi kapsamında medikal turizm ve Türkiye’nin olanakları*. Journal of Yasar University, 4(14), 2257-2279.
- Kahveci, A. (2014). Dış ticaret kapsamında medikal turizm ve medikal turizm teşviklerinin etkinliğinin incelenmesi: Alanya örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kaplan, M. (2007). Motivasyon Teorileri Kapsamında Uygulanan Özendirme Araçlarının İşgören Performansına Etkisi Ve Bir Uygulama, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Karababa, A. G. (2017). Türkiye’de Sağlık Turizminin Ekonomik Yönü, *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 58-69.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (19. bs.). Nobel Yayınevi, İstanbul.
- Kazemi, Z. (2008). *Study of effective factors for attracting medical tourists in Iran*.
- Kostak, D. (2007). Turizm hareketleri (Türkiye örneği üzerinden sağlık turizmi) (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Kotler, P. (2006). *Marketing for hospitality and tourism* (7th ed.). Pearson Education.
- Kuzhan, K. ve Gönen, Türkiye’de Sağlık Turizmi ve Pazarı Üzerine Bir Değerlendirme, 2024
- Kuzkaya, Ü. Sağlık Turizmi Paydaşlarının Sağlık Turizmi Potansiyel Ve Uygulamalarına Yönelik Tutum, Yaklaşım Ve Önerileri: Alanya Örneği, 2022

- Kuzkaya, Ü., Işık, F., & Sözen, M. E. (2023). Sektörel paydaşlar perspektifinden Alanya'da medikal turizm. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 6(4), 236-250.
- Lunt, N., & Carrera, P. (2010). Medical tourism: Assessing the evidence on treatment abroad. *Maturitas*, 66(1), 27–32. <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2010.01.017>
- Moreira, P. (2013). *Medical tourism, international healthcare*.
- Morgan, N. (2011). *Destination brands*.
- Mudersbach, M., & Pechlaner, H. (2020). Motivational factors for health tourists in spas and wellness resorts. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(3), 283–294. <https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1748813>
- OECD (2023). Life expectancy and healthy life expectancy at age 65. <http://www.oecd.org/health/health-systems>
- Ölmez, E. (2023). Türkiye'ye Gelen Sağlık Turistlerinin Kalite Beklentisi: Kuşadası Örneği (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).
- Ölmez, E. (2023). Türkiye'ye Gelen Sağlık Turistlerinin Kalite Beklentisi: Kuşadası Örneği (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü).
- Ölmez, E. , 2023, Türkiye'ye Gelen Sağlık Turistlerinin Kalite Beklentisi: Kuşadası Örneği, Yüksek Lisans Tezi
- Öter, Z., & Ünal, E. Somut Olmayan Kültürel Miras Ve Turizm Etkileşiminin Beypazarı İlçesinde Yerel Ekonomiye Katkıları.
- Özgül, A. (2014). Türkiye'de Sağlık Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Özlem, Ö. (2012). *Türkiye'nin dünya sağlık turizmindeki yeri ve ekonomik boyutu*.
- Peters, R. C., & Sauer, M. (2011). *A survey of medical tourism service providers*.
- Ross, K. (2001): "Health Tourism: An Overview", HSMIAI Marketing Review, <http://www.hospitalitynet.org/news/4010521.search?query=%22health+tourism%22>.
Giriş Nisan 2024
- Sağlık Bakanlığı, 2022, Sağlık İstatistikleri Yıllığı, <https://www.ushas.com.tr/wp-content/uploads/2024/05/Saglik-Istatistikleri-Yilligi-2022-TR.pdf>, Erişim Tarihi 13.05.2023
- Sağlık Bakanlığı. (2021). *Sağlık turizmi ve Alanya'daki potansiyel*.

- Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, 2024, Yetkili Sağlık Tesisleri, <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-76664/yetkili-saglik-tesisleri.html>
- Sağlık Turizmi Paydaşlarının Sağlık Turizmi 2022 (2022). *Yönetmelikler ve Yatırım Teşvikleri*. Sağlık Turizmi Yönetmeliği (2017). *Sağlık Bakanlığı, Türkiye*.
- Saiprasert, W. (2011). *Examination of the medical tourists' motivational behavior and perception: A structural model*.
- Sarkım, M. (2007) Turistik Ürün Çeşitlendirme Politikalarında Sürdürülebilir Turizm Kavramının Rolü Ve Antalya Örneği
- Seow, A. N., Foroughi, B., & Choong, Y. O. (2024). Tourists' Satisfaction, Experience, and Revisit Intention for Wellness Tourism: E Word-of-Mouth as the Mediator. *Sage Open*, 14(3). <https://doi.org/10.1177/21582440241274049>
- Siner, G., & Torun, N. (2020). Sağlık turizminde termal turizm ve Spa-Wellness turizminin yeri ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 517-533.
- Smith ve Puczko, *Health and Wellness Tourism*, 2009, s.7
- Swain, D., & Sahu, S. (2008). *Opportunities and challenges of health tourism in India*.
- Şahin, A. (2023). Türkiye'de Sağlık Turizminin Finansal Piyasalara Etkisi. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 6(4), 308-336.
- Şahin, Ö. U., & Şahin, M. (2018). Türkiye'de Sağlık Turizminin Potansiyeli Ve Geleceği: Swot Analizi. *Journal of Awareness*, 3(5), 287-300.
- Şak, N. (2021). Sağlık Turizmi Ve Ekonomik Büyümede Asimetrik Etkiler: Türkiye Uygulaması. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(3), 781-799.
- Şakar, H. (2016). Antalyanın medikal turizm potansiyeli ve geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019). *Türkiye sağlık turizmi stratejik planı 2019-2023*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2013). *Türkiye medikal turizm değerlendirme raporu 2013*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Yayınları.
- Tengilimoğlu, D. (2021). Health tourism and state support and incentives. *Journal of Life Economics*, 8(1), 1.
- Tengilimoğlu, D. (Ed.). (2013). Sağlık turizmi (pp. 46-73). *Siyasal Kitabevi*.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022). Yaşlılar Raporu. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=Ya%C5%9F1%C4%B1%20>

n%C3%BCfus%20olarak%20kabal%20edilen,9%2C7'ye%20y%C3%BCkseldi. Erişim Tarihi: 17.03.2024.

Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu, 2013, http://www.ipsa.org.tr/upload/SB_turizm_2013_turkce_BASKI.pdf

TÜRSAB Sağlık Turizmi Raporu, 2014 , https://www.tursab.org.tr/haberler/tursab-sağlik-turizmi-raporu_11430, Erişim Tarihi 20.10.2024

Üstün, U., & Uslu, Y. D. (2022). Türkiye'nin sağlık turizminde tercih edilme nedenleri üzerine bir çalışma: Medikal turizm endeksi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (33), 344-353.

World Health Organization. (2017). *Medical tourism: Shaping the future of healthcare*. WHO Press.

World Health Organization. (2022). Yaşlanma ve yaşlılık. <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/ageing-and-health>. Erişim Tarihi: 25.06.2024

Yalçın, B. (2013). Antalya ili sağlık turizmi potansiyeli araştırması.

Yılmaz, H., & Doğan, S. (2020). Türkiye'de sağlık turizminin gelişimi ve ekonomik etkileri. *Uluslararası Turizm ve Girişimcilik Dergisi*, 3(1), 65–80. Retrieved from <http://utgd.org/vol3/iss1>

EKLER

Ek 1: Anket Formu(Türkçe)

1. Cinsiyet?

- Erkek
 Kadın
Söylememeyi tercih ederim

2. Yaş? 25 yaşından küçük 25-34 35-44 45-54 55-64 65+

3. Milliyet.....

4. Çocuk Sayısı

5. İkamet Edilen Ülke

6. Eğitim Seviyesi?

- İlkokulu Önlisans
 Ortaokul Lisans Derecesi
 Lise Yüksek Lisans

7. Medeni durum?

- Tek
 Evli
 Boşanmış
 Dul
 Diğer (lütfen

belirtiniz.....)

8. Şu anda çalışıyor musunuz?

- Tam zamanlı
 Yarı zamanlı
 Ev hanımı
 İstihdam edilmiyor
 Öğrenci
 Emekli
 Diğer (lütfen belirtiniz.....)

9. Yıllık hane geliriniz nedir? (ABD doları cinsinden).....

10. Yıllık hane geliriniz yüzde kaçını sağlık harcamalarına ayırıyor?
()5'ten az ()5-10 ()11-15 ()16-20 ()21-25 ()26-30 ()30+

11. Toplam hane geliriniz yüzde kaçını farklı bir ülkeden sağlık hizmeti almak için harcıyorsunuz?
()5'ten az ()5-10 ()11-15 ()16-20 ()21-25 ()26-30 ()30+

12. Kendi ülkenizde geçerli bir sağlık sigortanız var mı?

- Evet Hayır

13. Uluslararası (Türkiye'de geçerli) sağlık sigortanız var mı?

- Evet Hayır

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Kabul Ediyorum	Kesinlikle katılıyorum
	Sağlık Turisti Olarak Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri					
1.	Ülkenizde mevcut olanlardan daha kaliteli sağlık hizmetleri almak					
2.	Kişinin kendi ülkesine kıyasla uygun maliyetli tedavi seçenekleri					
3.	Tıbbi bakım için daha kısa bekleme süreleri					
4.	Erişilebilirlik Kolaylığı					
5.	Dil Engeli Yok					
6.	Temiz ve konforlu konaklama					
7.	Vize İşlemlerinin Kolaylığı					
8.	Verimli Bürokratik Süreçler					
9.	Tıbbi Tedavi ve Turizm Tesislerinin Birleştirilmesi					
10.	Türkiye'nin İklimi ve Doğal, Tarihi Güzellikleri					
11.	Sigorta Kapsamı					
12.	Ülkenizde mevcut olmayan veya yasaklanmış tedaviler					
13.	Deneyimli ve Uzman Sağlık Personeli					
14.	Uluslararası Akredite Hastanelem Varlığı					
15.	Gizlilik Tercihleri					
16.	Emniyet ve Güvenlik Güvencesi					
17.	Türkiye'nin Bir Turizm Destinasyonu Olarak Mevcut Durumu					
18.	Vaat edilen zaman dilimi içinde teslim edilen hizmet					
19.	Sağlık Profesyonellerinin Hastalara Her Zaman Yardım Etme İsteği,					

20.	Personelin kendi alanlarındaki yetkinliği ve bilgisi					
21.	Sağlık Kuruluşlarının Yeterli ve Görsel Olarak Çekici Fiziki İmkanları					
22.	Sağlık Kurumu Personeli için Zamanında Ücretlendirme ve Faturalandırma Süreçleri					
	Genel Memnuniyet					
23.	Türkiye'de aldığım hizmetlerden genel olarak memnun kalıyorum					
24.	Türk hastanelerinde verilen hizmetlerden memnunum					
25.	Türkiye'de verilen hizmetin genel olarak fiyat ile orantılı olduğu kanaatindeyim					
26.	Türkiye'de sağlık turizmi alanında çalışan personeller bilgili ve özenlidir.					
27.	Tıbbi amaçlarla tekrar Türkiye'ye seyahat edebilirim					
28.	Türkiye'de gördüğüm tedaviyi çevremdeki tıbbi bakıma muhtaç insanlara tavsiye ederim					
29.	Bir sonraki tedavi için ilk tercihim Türkiye olurdu					
30.	Türkiye ve yurt dışı sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımlar yeterlidir.					
31.	Türkiye ve yurt dışında sağlık turizmi için yapılan reklam ve tanıtımlar gerçeği doğru bir şekilde yansıtmaktadır.					

Ek 2: Anket Formu (İngilizce)

1. Gender?

- Male
- Female
- Prefer Not to Say

2. Age? Younger than 25 25-34 35-44 45-54 55-64 65+

3. Nationality

4. Number of Children

5. Country of Residence

6. Level of Education?

• ☐ Elementary School	• ☐ Associate Degree
• ☐ Middle School	• ☐ Bachelor's Degree
• ☐ Highschool	• ☐ Postgraduate

7. Marital Status?

- Single
- Married
- Divorced
- Widowed
- Other (please specify.....
.....)

8. Are you currently employed?

- Full time
- Part-time
- Homemaker
- Not employed
- Student
- Retired
- Other(please specify.....)

9. What is your annual household income? (in USD)

.....

10. What percentage of the annual household income is allocated to healthcare expenses?

- Less than 5 5-10 11-15 16-20 21-25 26-30 30+

11. What percentage of the total household income is spent on receiving healthcare services from a different country?

- Less than 5 5-10 11-15 16-20
 21-25 26-30 30+

12. Do you have valid health insurance in your own country?

- Yes No

13. Do you have international (valid in Turkey) health insurance?

- Yes No

		I strongly disagree	I disagree	I am undecided	I agree	I strongly agree
	Reasons for Choosing Turkey as a Health Tourist					
14.	Receiving Higher-Quality Healthcare Services Than Those Available in Your Country					
15.	Cost-Effective Treatment Options Compared to One's Own Country					
16.	Shorter Waiting Times for Medical Care					
17.	Ease of Accessibility					
18.	No Language Barrier					
19.	Clean and Comfortable Accommodation					
20.	Ease of Visa Procedures					
21.	Efficient Bureaucratic Processes					
22.	Combining Medical Treatment and Tourism Facilities					
23.	Turkey's Climate and Natural, Historical Beauties					
24.	Insurance Coverage					
25.	Treatments Not Available or Prohibited in Your Country					
26.	Experienced and Expert Healthcare Personnel					
27.	Presence of International Accredited Hospitals					
28.	Privacy Preferences					
29.	Safety and Security Assurance					
30.	Turkey's Existing Status as a Tourism Destination					
31.	Service Delivered Within the Promised Timeframe					
32.	Willingness of Healthcare Professionals to Always Assist Patients					

33.	Competence and Knowledge of Staff in Their Respective Fields					
34.	Adequate and Visually Appealing Physical Facilities of Healthcare Institutions					
35.	Timely Compensation and Billing Processes for Healthcare Institution Staff					
	Overall Satisfaction					
36.	I am generally satisfied with the services I received in Turkey					
37.	I am satisfied with the services provided in Turkish hospitals					
38.	I believe that the service provided in Turkey is generally proportional to the price					
39.	The personnel in the field of health tourism in Turkey are knowledgeable and attentive.					
40.	I can travel to Turkey again for medical purposes					
41.	I would recommend the treatment I received in Turkey to people in need of medical care around me					
42.	Turkey would be my first choice for the next treatment					
43.	The advertisements and promotions made for Turkey and medical tourism abroad are sufficient.					
44.	The advertisements and promotions made for Turkey and medical tourism abroad accurately reflect the reality.					

Ek 3: Anket Formu(Almanca)

1. Geschlecht?
 - Männlich
 - Weiblich
 - Lieber nicht sagen
2. Alter? Jünger als 25 25-34 35-44 45-54 55-64 65+
3. Nationalität.....
4. Anzahl der Kinder
5. Land des Wohnsitzes
6. Bildungsniveau?
 - Grundschule Bachelor-Abschluss
 - Mittelschule ()
 - Gymnasium Postgraduiertenstudium
 - Associate Degree
7. Familienstand?
 - Einzelzimmer
 - Verheiratet
 - Geschieden
 - Verwitwet
 - () Andere(bitte angeben.....)

8. Sind Sie derzeit angestellt?
- Vollzeit
 - Teilzeit
 - Hausfrau
 - Nicht beschäftigt
 - Schüler
 - Im Ruhestand
 - Andere(bitte angeben.....)
9. Wie hoch ist Ihr jährliches Haushaltseinkommen? (in USD).....
10. Wie viel Prozent des jährlichen Haushaltseinkommens werden für Gesundheitsausgaben aufgewendet?
- Weniger als 5 5-10 11-15 16-20 21-25 26-30 30+
11. Wie viel Prozent des gesamten Haushaltseinkommens wird für die Inanspruchnahme von Gesundheitsdienstleistungen aus einem anderen Land ausgegeben?
- Weniger als 5 5-10 11-15 16-20 21-25 26-30 30+
12. Haben Sie eine gültige Krankenversicherung in Ihrem eigenen Land?
- Ja Nein
13. Haben Sie eine internationale (in der Türkei gültige) Krankenversicherung?
- Ja Nein

		Ich bin da ganz anderer Meinung	Ich bin anderer Meinung	Ich bin unentschlossen	Ich stimme zu	Dem stimme ich voll und ganz zu
	Gründe für die Wahl der Türkei als Gesundheitstourist					
14.	Sie erhalten qualitativ hochwertigere Gesundheitsdienstleistungen als die in Ihrem Land verfügbaren					
15.	Kostengünstige Behandlungsmöglichkeiten im Vergleich zum eigenen Land					
16.	Kürzere Wartezeiten auf medizinische Versorgung					
17.	Leichte Zugänglichkeit					
18.	Keine Sprachbarriere					
19.	Saubere und komfortable Unterkunft					
20.	Erleichterung der Visa verfahren					
21.	Effiziente bürokratische Prozesse					
22.	Kombination von medizinischer Behandlung und touristischen Einrichtungen					
23.	Das Klima und die natürlichen, historischen Schönheiten der Türkei					
24.	Versicherungsschutz					
25.	Behandlungen, die in Ihrem Land nicht verfügbar oder verboten sind					
26.	Erfahrenes und fachkundiges Personal im Gesundheitswesen					
27.	Präsenz international akkreditierter Krankenhäuser					
28.	Einstellungen für den Datenschutz					
29.	Sicherheit und Gewährleistung					
30.	Der derzeitige Status der Türkei als Tourismusziel					

31.	Service, der innerhalb des versprochenen Zeitrahmens geliefert wird					
32.	Bereitschaft der Angehörigen der Gesundheitsberufe, den Patienten stets zur Seite zu stehen					
33.	Kompetenz und Wissen der Mitarbeiter in ihren jeweiligen Bereichen					
34.	adäquate und optisch ansprechende physische Einrichtungen von Gesundheitseinrichtungen					
35.	Rechtzeitige Vergütungs- und Abrechnungsprozesse für das Personal von Gesundheitseinrichtungen					
	Allgemeine Zufriedenheit					
36.	Ich bin im Allgemeinen zufrieden mit den Dienstleistungen, die ich in der Türkei erhalten habe					
37.	Ich bin zufrieden mit den Dienstleistungen, die in türkischen Krankenhäusern erbracht werden					
38.	Ich glaube, dass die in der Türkei erbrachte Dienstleistung im Allgemeinen proportional zum Preis ist					
39.	Das Personal im Bereich des Gesundheitstourismus in der Türkei ist sachkundig und aufmerksam.					
40.	Ich kann wieder zu medizinischen Zwecken in die Türkei reisen					
41.	Ich würde die Behandlung, die ich in der Türkei erhalten habe, Menschen in meiner Umgebung empfehlen, die medizinische Versorgung benötigen					

42.	Die Türkei wäre meine erste Wahl für die nächste Behandlung					
43.	Die Anzeigen und Werbeaktionen für die Türkei und den Medizintourismus im Ausland sind ausreichend.					
44.	Die Werbung und Werbeaktionen für die Türkei und den Medizintourismus im Ausland spiegeln die Realität genau wider.					

Ek 4: Anket Formu(Rusça)

1. Род?

- Мужской
- Женский
- Предпочитаю не говорить

2. Возраст? Моложе 25 25-34 35-44 45-54 55-64 65+

3. Национальность.....

4. Количество детей

5. Страна проживания

6. Уровень образования?

- Школа Элементарная специалиста
- Средняя школа Степень бакалавра
- Старшая школа Аспирантура
- Степень младшего

7. Семейное положение?

- Одноместный
- Женат
- Разведенные
- Овдовевший
- Другое (пожалуйста,
уточните.....)

8. Работаете ли вы в настоящее время?

- Полный рабочий день
- Частичная занятость
- Домохозяйка
- Не трудоустроен
- Студент
- Завершил карьеру
- Другое (пожалуйста, уточните.....)

9. Каков ваш годовой доход семьи? (в долларах США).....

10. Какой процент годового дохода домохозяйства выделяется на расходы на здравоохранение?

- Меньше 5
- 5-10
- 11-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- 30+

11. Какой процент от общего дохода домохозяйства тратится на получение медицинских услуг в другой стране?

- Меньше 5
- 5-10
- 11-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- 30+

12. Есть ли у вас действующая медицинская страховка в вашей стране?

- Да
- Нет

13. Есть ли у вас международная (действительная в Турции) медицинская страховка?

- Да
- Нет

		Категорически не согласен	Я не согласен	Я не определился	Принимаю	Категорически согласен
	Причины выбрать Турцию в качестве оздоровительного туриста					
14.	Получение более качественных медицинских услуг, чем те, которые доступны в вашей стране					
15.	Экономически эффективные варианты лечения по сравнению с собственной страной					
16.	Сокращение времени ожидания медицинской помощи					
17.	Простота доступности					
18.	Отсутствие языкового барьера					
19.	Чистое и комфортное жилье					
20.	Простота визовых процедур					
21.	Эффективные бюрократические процессы					
22.	Совмещение лечебных и туристических учреждений					
23.	Климат и природные, исторические красоты Турции					
24.	Страховое покрытие					
25.	Методы лечения недоступны или запрещены в вашей стране					
26.	Опытный и квалифицированный медицинский персонал					
27.	Наличие международных аккредитованных больниц					
28.	Настройки конфиденциальности					
29.	Гарантия безопасности					

30.	Существующий статус Турции как туристического направления					
31.	Услуга предоставлена в обещанные сроки					
32.	Готовность медицинских работников всегда оказывать помощь пациентам					
33.	Компетентность и знания сотрудников в соответствующих областях					
34.	Адекватные и визуально привлекательные физические условия учреждений здравоохранения					
35.	Своевременные процессы компенсации и выставления счетов для сотрудников медицинских учреждений					
	Общая удовлетворенность					
36.	В целом я доволен услугами, которые получил в Турции					
37.	Я доволен услугами, предоставляемыми в турецких клиниках					
38.	Я считаю, что услуга, предоставляемая в Турции, в целом пропорциональна цене					
39.	Персонал в сфере оздоровительного туризма в Турции знающий и внимательный.					
40.	Я могу снова поехать в Турцию с медицинскими целями					
41.	Я бы порекомендовал лечение, которое я получил в Турции, людям, нуждающимся в медицинской помощи рядом со мной					

42.	Турция была бы моим первым выбором для следующего лечения					
43.	Достаточно рекламы и продвижения Турции и медицинского туризма за рубежом.					
44.	Реклама и продвижение Турции и медицинского туризма за рубежом точно отражают реальность.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Hüseyin YILMAZ

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

2019, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji

Yabancı Dil Bilgisi:

İngilizce